

Cassandra

Base de Dades de Ginecocrítica

Scriptura, 12

Format: revista; obra col·lectiva;

Autoria: Calero Fernández, Mª Ángeles [coord.]; Teresa Quintillá Zanuy; Mercè Otero Vidal; Guadalupe Gómez-Ferrer; Rosa María Mateu Serra; Graciela Aletta de Sylvas; Laia Martín

Editorial: Edicions de la Universitat de Lleida; Lleida;

Any: 1996;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 303 pàgines; índex literatura castellana; índex literatura catalana; índex revistes Scriptura;

Resum: El volum que ens ocupa consisteix en el número 12 d'Scriptura, revista que edita la Subsecció de Literatura Espanyola del Departament de Filologia Clàssica, Francesa i Hispànica de la Universitat de Lleida. El llibre aplega, per una banda, una part del cicle de conferències "La imagen de la mujer en la literatura" que va tenir lloc el 1992 organitzat pel Seminari Interdisciplinar d'Estudis de la Dona i, per altra banda, d'altres aportacions encarregades especialment per a la publicació del volum. El llibre consta de deu articles ordenats cronològicament. El primer, "Voces femeninas en el mito antiguo: el maleficio de un enigma", és de Teresa Quintillá Zanuy i es dedica a analitzar textos antics, conformadors d'estereotips. "¿Si adulterata, cur laudata...?" és l'aportació de Mercè Otero Vidal, s'hi interpreta la història de Lucrecia i dóna compte dels models de comportament que ens ha fornit pel que fa a la violació. "La educación de las mujeres en la novela de la Restauración" de Guadalupe Gómez-Ferrer ens acosta al quefer vital de les dones de l'època. "Álbum de Familia: La máscara como elemento de desmitificación" de Rosa María Mateu Serra parla de les estratègies de l'escriptora mexicana Rosario Castellanos. Graciela Aletta de Sylvas en "Ser mujer en la escritura de Angélica Gorodischer" analitza alguns personatges de l'escriptora argentina. Laia Martín Marty, en l'article "La mujer en la ideología y la literatura del Novecentismo catalán", explica l'arquetipus de dona propugnat pel noucentisme. Marta Giné Janer fa una crítica de la imatge de les dones que dóna Villiers en la seva obra, l'article es diu "Villiers: las muchas caras de Eva". María Socorro Suárez Lafuente en l'article "La mujer como tema intertextual en la literatura contemporánea en lengua inglesa" ens parla de la reescriptura i la desconstrucció que han fet part de les escriptores actuals. En "El desamor", Àngels Santa Bañeres fa un passeig pels tipus de desamor. El llibre s'enriqueix considerablement si tenim en compte que dedica gairebé 100 pàgines més a dos índexs que van a càrrec de Mª Ángeles Calero. El primer, dividit en diferents apartats, és sobre literatura escrita en castellà; el segon tracta d'algunes literatures occidentals, en aquest últim hi ha un petit apartat dedicat a la literatura catalana. Com sempre, tractant-se d'uns índexs d'aquest tipus. s'arriba on s'arriba. Hi consten també tots els índexs de les revistes anteriors.

La mujer: del texto al contexto

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva;

Autoria: Alonso, Laura P.; Cuder, Pilar; Luis, Zenón [edits.]; [intr.]; JoAnne Neff van Aertselaer; Deborah Cameron; Carolina Sánchez-Palencia Carazo; Margarita Moreno Muela; Zenón Luis

Editorial: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Huelva; Instituto Andaluz de la Mujer; Huelva; **Any:** 1996;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà; anglès;

Característiques: 208 pàgines;

Resum: Aquest llibre és un recull d'articles escrits en castellà o en anglès i agrupats en dos apartats; el primer apartat, La mujer: el contexto, aplega quatre articles que, com el títol indica, parlen més aviat del context on es donen els textos; el segon, La mujer: el texto, es dedica ja plenament als textos. Enceta la primera part l'article "Women's Rights as Human Rights" de JoAnne Neff van Aertselaer, que parla de la situació de les dones al món. El segon "The New Pygmalion: Verbal Hygiene for Women" és de la sociolingüista Deborah Cameron, hi aprofita la famosa obra de teatre de Shaw per esplaiar-se sobre alguns aspectes de la parla de les dones. El tercer és "Mujer y discurso sentimental", on l'autora, Carolina Sánchez-Palencia Carazo, fa una aguda reivindicació de la novel·la rosa i de les dones com a lectores. Tanca aquesta primera part un curt article sobre psicoanàlisi: "Psicoanálisis, mujer y literatura" de Margarita Moreno Muela. La segona part s'obre amb l'article "Human Eyes Dazed by Woman's Wit': Gendering Bodies and Minds in English Renaissance Poetry and Drama", Zenón Luis Martínez utilitza el concepte de wit (enginy) per parlar d'estereotips de gènere. En "El papel de la mujer en la obra de Grimmelhausen: Libuschka o Coraje", Blanca Merck Navarro explica els avatars i l'enginy d'una protagonista de la novel·la del XVII. En "De lo imaginario a lo real: Retratos femeninos en Sinapia y Laputa", María Losada Friend analitza les descripcions de les dones en llibres de viatges imaginaris anglesos i espanyols. "Charlotte, Emily and Anne Brontë: Three Different Ways of Being a Woman Novelist" de Beatriz Villacañas Palomo és una comparació que remarca sobretot les dissemblances de tres llibres de les tres Brontë i la radicalitat de la proposta d'Anne, la germana més mensytinguda per la crítica. A continuació, hi ha dos articles sobre les interrelacions entre gènere i raça en dues obres de la molt extensa literatura yanqui sobre la qüestió: "La ficcionalización de la esclava en Autobiography of a Female Slave (1857) de Mattie Griffiths" de Manuela Matas Llorente i "Indefinite Longings': la sexualidad femenina en Quicksand y Passing de Nella Larsen" de M^a del Mar Gallego Duran. En "La imagen femenina en la poesía de T. S. Eliot", Pablo Zambrano Carballo analitza aquesta presència tot fent referència a les relacions d'Eliot amb les dones. En "Dull or Doll'? Tres tipos femeninos en Rabbit, Run", Laura P. Alonso Gallo estudia tres personatges femenins en la primera novel·la de la trilogia de John Updike. "La parodia en el teatro británico contemporáneo escrito por mujeres" de Juan Carlos Hidalgo Ciudad és un estudi de la desconstrucció que es porta a terme en tres obres de teatre a partir de la ironia. Clou aquesta part i el llibre "Women and the Devil in Emma Tennants Faustine" de Pilar Cuder Martínez, un altre exercici de desconstrucció, en aquest cas pel que fa al protagonisme masculí o femení

Escribir en los bordes. Congreso Internacional de Literatura

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva;

Autoria: Berenguer, Carmen; Brito, Eugenia; Eltit, Diamela; Olea, Raquel; Ortega, Eliana; Richard, Nelly [compils.]; Nelly Richard; Manuel Alcide Jofré; Lucía Guerra; Adriana Méndez Rodenas;

Editorial: CUARTO PROPIO; Santiago;

Any: 1994;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 232 pàgines;

Resum: Com el subtítol remarca, aquest llibre de preciós títol consisteix en les Actes d'un congrés dedicat a la literatura de dones llatinoamericana. El congrés va ser tot un esdeveniment en el Xile dels 80, un estrany oasi de llibertat dins la repressió imperant i generalitzada. El llibre es divideix en cinc apartats. En el primer figuren els parlaments de l'obertura del congrés. El segon apartat es dedica a la teoria feminista i crítica literària, gairebé tots quatre articles que el conformen incideixen a donar compte de l'estat de la crítica literària, tot remarcant la importància del que es fa a França i als EUA, així com els problemes que comporten aquestes diferents maneres d'acabar la crítica. El tercer apartat es dedica a la tradició i les relectures; els tres articles que recull es dediquen a estudiar l'obra d'una o diferents escriptores. El quart apartat i es dedica íntegrament a la narrativa llatinoamericana, set autores analitzen uns llibres, un llibre, o un fragment d'algun llibre d'alguna autora sud-americana. Finalment, el cinquè i últim fa el mateix respecte a la poesia llatinoamericana, set assagistes estudien algun aspecte dels esmentats per a l'apartat quart, però ara pel que fa a la poesia. Per fer un breu resum del gavadal d'informacions que el llibre aporta, potser la llista de les autores estudiades servirà. En menor a major grau s'hi analitzen les xilenes Isabel Allende, Carmen Berenguer, Diamela Eltit, Ursula Suárez i Cecilia Vicuña; les veneçolanes María Auxiliadora Alvarez, Hanni Ossot, Yolanda Pantín, Elena Vera i Miyo Vestri; les portoriquenyes Sandra María Esteves, Amina Muñoz i Salima Rivera; les argentines Griselda Gambaro, Norah Lange, Victoria Ocampo, Mariquita Sánchez de Thompson, Alfonsina Storni i Luisa Valenzuela; les brasileres Clarice Lispector i Nélide Piñon. El llibre es tanca donant compte dels insòlits espais de poesia que les autores i participants van ser capaces de crear al llarg del congrés.

La risa de la medusa

Format: llibre; obra literària;

Autoria: Cixous, Hélène; [trad.] Moix, Ana María;

Editorial: Anthropos; Comunidad de Madrid; Barcelona;

Any: 1995;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 201 pàgines;

Resum: Aquest llibre és un dels volums sobre crítica literària publicats per Anthropos en la sèrie Cultura y Diferencia. Teorías feministas y cultura contemporánea, sèrie inclosa en la col.lecció "Pensamiento crítico / Pensamiento utópico" (vegeu la fitxa del llibre de Díaz-Diocaretz i Zavala. En la mateixa sèrie l'any 94 (número 85 de la col.lecció) es va publicar també, per exemple, l'assaig de María M. Carrión, Arquitectura y cuerpo en la figura autoral de Teresa de Jesús). La risa de la medusa és un recull d'articles de l'assagista, autora teatral, filòsofa, lingüista, feminista..., i per sobre de tot, enorme escriptora, Hélène Cixous. Aquesta autora francesa nascuda a Oran és una de les figures senyeres de l'escriptura femenina, de l'escriptura de la diferència; escriptura que s'inscriu i pren cos en el feminisme, en la crítica literària, en la literatura, a partir de l'obra d'un esplet d'escriptores majoritàriament franceses. El títol del llibre pot confondre la gent que hagi llegit un dels articles cabdals d'Hélène Cixous: "Le rire de la méduse"; publicat un ja molt llunyà 1975 en el número 61 de la revista francesa L'arc, que no consta pas en aquest llibre. El llibre està estructurat en quatre articles de molt diferent envergadura i factura. La meitat del volum l'ocupa un extens, rítmic, ràpid i lent, polític, preciós, meàndric, militant, suggeridor, carregat d'història, literari, geogràfic, meravellós, filosòfic, extremament crític, extraordinàriament bell, article: "La joven nacida. Il Salidas". Els altres tres articles versen bàsicament sobre l'obra i la figura de l'escriptora brasilera Clarice Lispector; evidentment ens parlen també d'altres aspectes de l'escriptura i la literatura, de genealogies i d'altres autores i autors. El segon article té un títol preciós: "Vivir la naranja"; ens introdueix ja en l'escriptura de la brasilera Clarice Lispector. El segueix un curtíssim article de tres pàgines emmarcat també per un altre boniquíssim títol "A la luz de una manzana" on en continua parlant. El llibre es clou amb un article titulat, al meu entendre, amb el mal traduït títol de "El autor en verdad"; títol en masculí que realment grinyola. En la traducció, no dubto que difícilíssima de portar a terme, la traductora (curiosament les seves notes a peu de plana s'anomenen "N. del T." (Nota del Traductor)) oblida o no pot resoldre que "auteur" en francès és epicè (la mateixa forma per a femení i masculí); crec que s'imposava clarament, tant en el títol com al llarg del redactat la paraula "autora" o alguna expressió que no fos "autor"; el mateix li passa, per exemple, a l'hora de traduir "nous". Ara, la traductora en un petit pròleg ens insta sàviament a llegir el llibre nues de qualsevol mena de bagatge, una de les maneres de submergir-nos en la lectura poètica. Provem-ho. (Encara que no és una revista, ni un recull de conferències, tertúlies o ponències i comunicacions d'un congrés, en el camp corresponent, en detall cada article, ja que molts són fonamentals per a la ginecocrítica i en un origen van sortir en algun d'aquests formats)

Mujeres y Literatura

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva;

Autoria: Carabí, Àngels; Segarra, Marta [edits.]; Carles Garriga; Isabel de Riquer; Raffaele Pinto; Rosa Navarro; Rosa M. González Casademont; Cristina Dupláa; Ana Rodríguez-Fisher;

Editorial: Promociones y Publicaciones Universitarias; Barcelona; **Any:** 1994;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà; català;

Característiques: 189 pàgines;

Resum: Aquest llibre recull les conferències dels dos cicles que durant els anys 1990 i 1993 i sota el títol "Literatura Feta per Dones" ha organitzat fins ara la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona. (Vegeu en aquesta mateixa base les fitxes dels volums dedicats als dos cicles posteriors, Amor e identidat i Belleza escrita en femenino.) Les conferències estan presentades per ordre més o menys cronològic i no hi ha res que indiqui si pertanyen al primer o al segon cicle. Els dos cicles i el llibre s'inscriuen en la preocupació de donar a conèixer, analitzar, restituir, posar al seu lloc..., l'obra de les escriptores. El primer article tracta de les escriptores de l'antiga Grècia; el segon parla de les trobairitz, del seu discurs diferenciat sexualment i innovador en l'època que va ser escrit; amb uns certs lligams amb l'anterior, el tercer tracta del discurs apassionat d'Heloïsa. El quart examina alguns aspectes de l'escriptura de Teresa d'Àvila; el cinquè tracta de l'escriptora irlandesa Maria Edgeworth, especialment a partir de la seva novel·la, Castle Rackrent; en el sisè s'analitzen alguns aspectes de la Mila de Caterina Albert; el setè, un xic més llarg que els anteriors, es dedica a la Teresa de Rosa Chacel. El vuitè i el novè articles tracten aspectes teòrics de la ginecocrítica. Els últims articles es dediquen a autores del segle XX: el desè a algunes obres i al llenguatge rigorós de Clarice Lispector; l'onzè a la Cassandra de Christa Wolf; el dotzè bàsicament a la dramaturga Caryl Churchill; el tretzè a les escriptores magrebines en francès; el catorzè i últim tracta d'alguns aspectes de l'obra d'una escriptora afroamericana emblemàtica: Toni Morrison. La diferent autoria i enfocament dels articles, així com l'ampli ventall d'autores i obres que toca, en fa una miscel·lània variada i atractiva.

Como mujeres... Releyendo a escritoras del XIX y XX

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva;

Autoria: Carrera Suárez, Isabel; Suárez Lafuente, María Socorro [coords.]; Elizabeth Russell; María del Carmen Rodríguez Fernández; Marta Sofía López Rodríguez; María Socorro Suárez

Editorial: Servicio de Publicaciones del Principado de Asturias; Asturias; **Any:** 1994;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 210 pàgines;

Resum: Els articles que aplega aquesta publicació són fruit d'unes Tertulias Literarias que van tenir lloc a la Casa de Encuentros de las Mujeres de Gijón, a càrrec de diverses professores i/o crítiques de literatura articulades al voltant del Seminario Permanente Mujer y Literatura de la Universitat d'Oviedo. En general cada article presenta un llibre normalment de creació d'una autora (només de Jamaica Kincaid en presenta dos); és, per tant, més un estudi sobre llibres que sobre escriptors. Al llarg de la primera part trobem els següents articles: "Mary Shelley: la pro-creació de Frankenstein", a càrrec d'Elizabeth Russell; "El viaje interior de Jane Eyre y su afirmación como mujer, de Charlotte Brönte", a càrrec de María del Carmen Rodríguez Fernández, la qual en la segona part també comenta "Melusina: paradigma de los personajes femeninos en Posesión, de A. S. Byatt"; "El ángel del hogar ha muerto: Charlotte Perkins Gilman y El papel de pared amarillo" i "Nuestro nombre es legión: Radclyffe Hall y El Pozo de la Soledad", a càrrec de Marta Sofía López Rodríguez; "El difícil tránsito de "ángel de la casa" a ave en libertad. La dureza del despertar, de Kate Chopin" i "La libertad imposible de una mujer del siglo XVI: Ana Mendoza, "esa dama", de Kate O'Brien", a càrrec de María Socorro Suárez Lafuente; "Leonora Carrington: la rebeldía de una artista que no quiere ser musa", a càrrec de María Loreda Fernández; "Autobiografía, género y raza: Lady Sings the Blues, de Billie Holiday", a càrrec de María Belén Martín Lucas; es clou aquesta primera part amb "La locura heredada: Ancho mar de los Sargazos, de Jean Rhys" a càrrec d'Isabel Carrera Suárez, la qual en la segona part comenta també "La supervivencia en la palabra: Un ángel en mi mesa, de Janet Frame". En la segona, a part dels ja esmentats, trobem: "Las diversas formas de matar o Malina, de Ingerborg Bachmann" i "De madres a hijas: Entre mujeres de Waltraud Anna Mitgustch", a càrrec de Margarita Blanco Hölscher; "La lucha "mujerista" por la voz y la independencia en El color púrpura, de Alice Walker" i "Vínculos indestructibles: las relaciones madre-hija en El Club de la Buena Estrella, de Amy Tan", a càrrec d'Esther Alvarez López; "Mi madre, yo misma: Annie John, de Jamaica Kincaid" i "Exilio e identidad femenina en el Caribe: Lucy, de Jamaica Kincaid", a càrrec d'Ana María Bringas López. El llibre es tanca amb un breu epíleg de Marina Mayoral. Els comentaris o crítiques són breus, de 3 a 8 pàgines (com que deuen ser el guió de les diverses conferències o xerrades i no hi ha gairebé cites o referències), s'encapçalen amb una petita fitxa de l'autora on consta la seva bibliografia tant en idioma original com les traduccions al castellà. Totes les autores i obres són estrictament fonamentals i necessàries, d'obligat comentari i anàlisi si es vol donar una mínima panoràmica de la literatura moderna i contemporània. Un llibre, doncs, bàsic i instructiu.

Mujer que sabe latín...

Format: llibre; miscel·lània;

Autoria: Castellanos, Rosario;

Editorial: Fondo de Cultura Económica; México;

Any: 1995;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 210 pàgines;

Resum: Rosario Castellanos va publicar aquest llibre, que suposo que es tracta d'un recull d'articles, el 1973. Els articles es poden dividir a grans trets en escrits de dos tipus; uns quants, quatre o cinc, de caire general que versen sobre la condició de les dones i que fan especial èmfasi en la situació específica de les mexicanes i sobretot en l'educació que reben; la resta d'articles, que conforma el gruix del recull, tracta una àmplia panòpia d'escriptors tant del món occidental com llatinoamericanes. Els escriu des de la seva doble vessant d'escriptora de creació i de crítica literària, és a dir, que la gran escriptora que és queda reflectida en la seva percepció i anàlisi de les autores que per una raó o altra li interessin. Un repàs a les autores que tracta ens explica els seus múltiples interessos i la seva manera d'entendre l'escriptura i la creació. Així, parla i explica qui són i què escriuen escriptores com Natalia Ginzburg, Karen Blixen, Sor Juana Inés de la Cruz, Simone Weil, Elsa Triolet, Violette Leduc, Virginia Woolf, Ivy Compton-Burnett, Doris Lessing, Eudora Welty, Lillian Hellman, Mary McCarthy, Flannery O'Connor, Betty Friedman, Clarice Lispector, Mercè Rodoreda, Corín Tellado, María Luisa Bombal, Silvina Ocampo, Ulalume González de León, María Luisa Mendoza, la marquesa Calderón de la Barca, algunes autores de novel·la negra i encara unes quantes escriptores i escriptors més. Es tracta d'un llibre interessantíssim i instructiu; pel moment en què va ser escrit queda al marge dels paràmetres i categories de l'actual i més moderna ginecocrítica.

Mujer que publica... Mujer pública

Format: llibre; miscel·lània; ressenya;

Autoria: Domecq, Brianda;

Editorial: Diana; México, DF;

Any: 1995;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 296 pàgines;

Resum: Aquest llibre s'estructura en cinc apartats diferents però no aliens entre si. El primer, "Hasta no verte, literatura mía", agrupa sis articles, gairebé tots conferències o intervencions públiques, que versen sobre literatura de dones en general o sobre algunes autores, especialment escriptores sud-americanes; la majoria, per tant, poc conegudes aquí: no disfrutem precisament de les autopistes de la informació sinó més aviat només dels estrets viaranys i revolts que guanyem al patriarcat. El segon apartat, "Voces silenciosas, voces silenciadas", tracta en sengles articles de tres autores, Alaíde Foppa, Adela Fernández i Margarita Dalton. Autores que coneix personalment (a la primera, per exemple, l'entrevista), articles, doncs, que entortolliguen paraules i cossos. "Apuntes para una página en blanco", el tercer apartat, es compon d'una sèrie d'articles de circumstàncies bàsicament sobre la seva relació amb la literatura, el seu quefer diari. Variats, diversos i curtets, puntes d'ironia i d'humor els travessen, de fet, com a la resta del llibre. "Desde los ojos de ella", el quart, consisteix en dos articles llargs sobre dues autores i la seva obra; Inés Arredondo, sobretot a partir del llibre Olga i Ethel Krauze. El cinquè apartat, "Coincidencias en el tiempo", es compon també de dos articles; el primer analitza les relacions personals i literàries entre Virginia Woolf i Katherine Mansfield; el segon, els lligams entre la vetustenca Ana de Ozores i Aurore Dupin. Un llibre que, a més de presentar-nos la mateixa autora, obre camps: dona a conèixer un llarg reguitzell d'escriptores i llibres, cosa que posa de manifest el meu desconeixement de la literatura sud-americana; espero que en faci retrocedir una miqueta la meva vasta ignorància.

Las escritoras de la Edad Media

Format: llibre;

Autoria: Dronke, Peter; [trad.] Ainaud, Jordi;

Editorial: Crítica; Barcelona;

Any: 1994;

Nivell: formació de professorat; formació Llengua: castellà;

Característiques: 438 pàgines; textos; bibliografia;

Resum: El subtítol de l'edició anglesa d'aquest llibre és: Un Estudi Crític de Textos des de Perpètua (morta el 203) a Marguerite Porete (morta el 1310). El subtítol indica ja, doncs, què abraça el llibre i quina és la seva intenció: l'autor mostra i analitza un conjunt de textos importantíssims escrits per dones de l'europa occidental des del segle III fins al XIV. El volum s'estructura en un prefaci i en set capítols que es dediquen respectivament el primer a textos escrits durant el temps que va de Perpètua al segle VIII; el segon a Duoda; el tercer a Roswitha; el quart a la poesia íntima femenina de l'XI i el XII; el cinquè a Eloïsa; el sisè a Hildegarda de Bingen; finalment, el setè a textos que van d'Hildegarda a Marguerite Porete. El resultat és un llibre apassionant, un autèntic monument; l'autor hi conjuga l'ample coneixement que té de la literatura i de l'època amb una erudició posada al servei de l'explicació del temps històric, de la comprensió de les autores i de l'anàlisi dels textos, cosa que fa que la lectura sigui un autèntic plaer vehiculat per una enorme però ordenadíssima informació que, en definitiva, instrueix i adreça, suggereix camins a cada pàgina i fa que la lectora o el lector es passegi amb comoditat per viaranys foscos i retorts com si fossin dreces fressades i accessibles. El llibre es completa amb més de 150 fonamentals planes dedicades als textos d'algunes de les autores, les notes (moltes tenen realment entitat pròpia), una bibliografia destinada sobretot a localitzar els textos de les escriptores tractades i els índexs.

Escritoras Andaluzas (De 1300 a 1900)

Format: llibre; antologia; obra col·lectiva; ressenya;

Autoria: Equipo Editorial;

Editorial: J.R. Castillejo; Sevilla;

Any: 1990;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 107 pàgines; textos;

Resum: El llibre consisteix en una, en general, breu notícia de totes les autores que l'equip que ha portat a terme la recerca ha trobat en diverses fonts; la gran majoria de les quals han romàs fins ara, tant elles com la seva obra, en l'anonimat més fosc. Les escriptores apareixen per ordre alfabètic. Com que és un repertori dilatat en el temps, moltes de les autores són religioses; cosa que no ha d'estranyar ja que durant bastant temps uns dels únics llocs on les dones podien escriure era el convent. Algunes de les escriptores es despatxen en 3 o 4 línies, d'altres en poc més de mitja pàgina, encara d'altres, com la primera ressenyada, Sor Maria de la Antigua o, pàgines enllà, Ana Caro Mallén de Soto, ocupen 4 o 5 pàgines; en diverses autores hi consta també algun fragment de la seva obra que respecta sempre la redacció i l'ortografia de les fonts. Al llarg de les 107 pàgines del llibre hi ha inventariades en total unes 135 autores; n'hi ha cinc més, suposo que troballes d'última hora, en un petit apèndix que el clou. Tot un estímul per a possibles investigacions.

La mujer medieval

Format: llibre; obra col·lectiva;

Autoria: Bertini, Ferruccio [edit.]; Ferruccio Bertini; Franco Cardini; Mariateresa Fumagalli Beonio Brocchieri; Claudio Leonardi; [trad.] García Galán, Margarita;

Editorial: Alianza; Madrid;

Any: 1991;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 226 pàgines;

Resum: Entre les moltes maneres d'aproximar-se al passat n'hi ha dues de freqüents: o bé parlar-ne o bé deixar parlar les escriptores i la seva obra. Aquest volum s'hi acosta de la segona manera a través de diversos articles sobre literatura i literates de l'Europa occidental; trenca una mica els límits de l'època medieval, ja que la primera autora de què s'ocupa és del segle IV i l'última del XIV. Així doncs, tres estudiosos i una estudiosa es dediquen a la vida i l'obra respectivament de dues del total de les vuit autores que conformen el llibre; el primer resultat que obtenen és fer-nos qüestionar aquell tòpic tan estès, com segurament fals, que l'edat mitjana va ser una època d'una misogínia tan compacte i sense fissures que no hi va haver cap lloc per a la veu de les dones. Les vuit autores són les següents: Egèria i la seva peregrinació i viatges (segle IV); Baudonívia i l'escriptura biogràfica a partir de la Vita que va escriure de Radegunda (entre el VI i el VII); Duoda i la carta al fill llunyà i estrany, un autèntic tractat d'educació (segle IX); Rosvita, l'autora més clarament dedicada a l'obra de creació ja sigui en prosa o vers (segle X); la "médico" (sic) Tròtula, interessantíssima i qüestionada: a més d'escriure, ho va fer sobre ciència (XI-XII); Heloïsa i l'emblemàtic epistolari d'amor a Abelard, pedra angular d'una forma d'estimar i de molta literatura posterior (segle XII); Hildegarda, la intensa vida i la ingent obra d'una escriptora que va tractar el poder de tu a tu (segle XII); la plenitud mística de Caterina de Siena (segle XIV). Aquest va ser el primer llibre d'Alianza sobre èpoques i dones; posteriorment va publicar *La mujer barroca* (1992) a cura de Giulia Calvi (té una menor incidència d'escriptores) i *La mujer del Renacimiento* sota la direcció d'Ottavia Niccoli (1991). També d'Alianza, però dins en una altra col·lecció i de molt diferent factura, ja que és obra d'una sola autora, Margaret L. King, trobem *Mujeres renacentistas*. La búsqueda de un espacio (1993), el capítol 3: "Virgo et Virago: la mujer y la alta cultura" és interessantíssim tant per a l'estudi de l'època com de la literatura femenina i de les autores (ocupa unes 100 pàgines).

Literatura femenina de España y las Américas

Format: llibre; miscel·lània; ressenya;

Autoria: Fagundo, Ana María;

Editorial: Fundamentos; Madrid;

Any: 1995;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 267 pàgines;

Resum: Com el seu nom indica, aquest llibre es dedica a parlar d'escriptores (la majoria en llengua castellana) tant d'Espanya com d'Amèrica. El llibre reflecteix els diferents interessos de la seva autora: poeta, crítica i professora de literatura. Després d'una breu introducció, el contingut del llibre s'estructura en quatre parts de diferent llargària i temàtica. A la primera part, quatre articles parlen d'un tema o d'un període de la literatura castellana contemporània. Tracten respectivament de la poesia espanyola del segle XX, amb breus ressenyes d'una vintena d'autores; de les novel·listes, des de María de Zayas fins al XX; de la presència de la guerra civil en la poesia d'aquest segle; finalment, un article sobre la pròpia poesia de l'autora del llibre tanca aquesta part. A la segona part, de llarg la més extensa, un dotzena d'articles desgranen diferents autores i la seva obra: narradores, dramaturgues i sobretot poetes de l'Estat espanyol. La tercera part està composta per dos articles que tracten sobre sengles poetes americanes (Olga Orozco i Alejandra Pizarnick). Finalment, en la quarta part, hi trobem cinc breus articles, tres sobre la poeta Emily Dickinson i dos sobre la també estadounidense i poeta Svlvia Plath.

Cantos de mujeres en Grecia

Format: llibre; antologia;

Autoria: Gangutia, Elvira;

Editorial: Clásicas; Madrid;

Any: 1994;

Nivell: formació de professorat; formació Llengua: castellà;

Característiques: 188 pàgines; poemes;

Resum: Aquest assaig es dedica als poemes o cants d'amor en boca de dona, dispersos tant geogràficament com cronològicament. Mostra i documenta una tradició vigorosa i eternament reelaborada i viva. Els cants de dona arrenquen des dels temps més remots i es troben ja a l'Orient mitjà i Anatòlia. Constitueixen un rierol, un corrent literari, que s'estén per tot Occident fins després de l'edat mitjana, especialment al llarg de tota la Península Ibèrica. L'autora el compara amb el gènere d'"amigo", de fet, no només els hi emparenta sinó que els hi fa quadrar. El llibre s'estructura en set capítols. El primer es dedica a estudiar els cants de dones que es troben en la lírica, és a dir, els més antics; en tracta els temes i protagonistes, la seva extensió a la Magna Grècia tot fent èmfasi en la cançó lòcria. El segon explica els senyals del gènere: l'entorn social femení (la mare, les amigues), també parla del protagonisme i l'entorn físic. El tercer es dedica a la forma: la llengua, l'estructura, el "trobar". Mentre el quart parla de la presència del gènere en la poesia dramàtica i la paròdia, el cinquè, en canvi, tracta de la pervivència durant èpoques posteriors: en la poesia hel·lenística i imperial. El sis és un breu capítol que tracta de la tradició dels cants i de la importància del ritm en el seu manteniment. El setè consisteix en una antologia de cants de dones no sempre escrits per dones, ja que com a gènere tipificat va ser conreat tant per poetes com per poetes homes. És una exposició detallada i erudita que dóna molta informació sobre molts aspectes de la literatura, no necessàriament sempre la grega, i sobre la vida de dones i homes. Té moments preciosos i emocionants: parla de l'himne que vol dir "teixit" i ens parla dels teixits del cant, de com es teixeixen cants, de com es reelabora cosint o sargint el cant a nous teixits... I ja que parlem de poetes gregues, en la mateixa editorial trobem una bona antologia Poetisas griegas d'Alberto Bernabé i Helena Rodríguez (Ediciones Clásicas, S.A. Madrid, 1994. 282 pàgines). En català, i com a mínim, citem la molt interessant Les germanes de Safo: Antologia de poetes hel·lenístiques de Maria Àngels Anglada, també en aquesta base.

Escribir la vida de una mujer

Format: llibre; obra literària;

Autoria: Heilbrun G., Carolyn; [trad.] Àngel G. Loureiro;

Editorial: Megazul; Madrid;

Any: 1994;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 182 pàgines;

Resum: Aquest és un dels llibres fonamentals que s'han escrit en els últims temps des de la ginecocrítica (encara que no es va traduir fins al 94, va ser publicat el 1988). Carolyn Heilbrun, a més de ser professora de literatura anglesa, és, sota el pseudònim d'Amanda Cross, autora de novel·les de detectives; una de les moltes escriptores, doncs, que han enriquit la nòmina de la novel·la negra i han creat una detectiva pròpia. Es tracta d'un assaig fonamental que es llegeix com una bona novel·la; hi desfila un reguitzell d'escriptores i d'obres realment engrescador. En la Introducció analitza el gènere: la biografia i l'autobiografia, i les principals dificultats que tenen biògrafes i biògrafs a l'hora d'escriure la vida de les dones, la difícil escissió entre públic i privat, sobretot des del moment en què en les biografies s'intenten inquirir les dones dins uns estereotips esquifits i esquifidors que impedeixen explicar realment la seva vida. També parla d'altres aspectes, per exemple, la incomoditat de tractar la seva ira, la ràbia. Al llarg del llibre tracta d'un munt d'escriptores, sobretot de llengua anglesa. En el primer capítol, a partir de George Sand i la seva autobiografia exemplifica (marca també un punt d'inflexió i de canvi) el que planteja en la Introducció; remarca les dificultats que va tenir la gent contemporània per admetre que l'autora era una dona. En el segon, analitza l'obra de diverses escriptores i la seva multicairada vida, justament a causa de la seva dedicació a la literatura. El tres i el quatre parlen de les relacions amb el privat; en el tercer ho fa bàsicament a partir de la poesia, hi ha també unes interessants remarques de Toni Morrison pel que fa a la literatura de blanques i negres, i els problemes específics i més greus amb l'àmbit privat que mostren les blanques; el quart tracta sobretot de la relació matrimonial, explica uns quants matrimonis i les seves peculiaritats. El cinquè el dedica a les amistats, un dels secrets més ben guardats de la història, una de les relacions humanes més clarament evidents i importants, i alhora més negades, no en va ésser una relació que el patriarcat considera com a perillosa per al seu manteniment. El sisè és especialment viscut ja que parla de la pròpia opció per un pseudònim a l'hora d'escriure literatura no d'elit: l'estranya llibertat que li va donar reinventar-se, crear-se. El setè i últim parla de la plenitud que atenyen les dones en la vellesa, de la llargària del seu cicle vital. en posa com a exemple la valentia i la ràbia de l'última Virgínia

Tiempo de mujeres

Format: llibre; miscel·lània;

Autoria: Hidalgo, Pilar;

Editorial: horas y HORAS, la editorial feminista; Madrid;

Any: 1995;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 266 pàgines;

Resum: Pilar Hidalgo en el volum 19 dels "cuadernos inacabados" estudia la novel·la en llengua anglesa dels últims 25 anys. Per fer-ho, es remunta, és a dir, fa arrencar aquesta novel·lística d'alguns aspectes d'una magnífica novel·la de Vita Sackville-West, Toda pasión apagada. La tesi de partida del seu llibre és que el moviment feminista ha influït en la manera de mirar-se el món i d'escriure'l d'algunes novel·listes significatives actuals; per dues raons, per una banda, els canvis socials que el feminisme ha empès i, per l'altra, els estudis teòrics sobre el llenguatge i l'escriptura de les dones que el feminisme ha donat. El llibre s'estructura en sis capítols, cada capítol tracta un aspecte, al seu entendre, significatiu i relaciona autores i obres, tant per les maneres d'escriure com pels arguments, també els leitmotius. El primer tracta de l'arrencada d'aquesta recent novel·lística, parla de les narratives d'emancipació feminista, de la novel·la canadenca i dels carrerons sense sortida; el segon tracta de com veuen les diferents autores un moment tan important en la vida de les dones com és el part; el tercer, lògicament, tracta de les relacions mare-filla i dels models de la bona i la mala mare, també dels models de filla; el quart tracta de l'escriptura privada: els diaris en la novel·la; el cinquè, de les comunitats femenines, tant espais de vida reals com espais simbòlics, els agermanaments; el sisè, finalment, tracta d'allò que l'autora en diu "ficcions postfeministes", i amb aquesta denominació no entén pas que el feminisme hagi acabat o estigui superat, sinó que ha fet possible unes novel·les que sense el moviment no haguessin pogut tenir lloc. El llibre es clou amb una bibliografia primària, en què és fàcil detectar les literates més estudiades en un o més capítols del llibre; hi destaquen la canadenca Margaret Atwood, Anita Brookner, A.S. Byatt, Angela Carter, Margaret Drabble, la sud-africana Doris Lessing, Muriel Spark, Fay Weldon, Jeanette Winterson i un llarg etcètera. Acaba amb una bibliografia general i un índex d'autories i d'obres.

Autoras en la Historia del Teatro Español (1500-1994). Volumen

Format: llibre; antologia; obra col·lectiva; bibliografia;

Autoria: Hormigon, Juan Antonio [dir.]; Inmaculada Alvear; Fernando Doménech; José María Echazarreta; Felicidad González; César de Vicente;

Editorial: Publicaciones de la Asociación de Directores de Escena de España; Madrid; **Any:** 1996;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 1016 pàgines; apèndixs;

Resum: Com indica el nombre de pàgines i el títol, el llibre que ens ocupa és un exhaustiu repertori biobibliogràfic d'autores teatrals espanyoles al llarg de gairebé cinc segles; contempla les autores de les diferents llengües de l'Estat espanyol. El llibre s'obre amb una introducció del director de l'equip que porta a terme la investigació; situa l'obra, el seu abast i com s'ha realitzat. La primera part del llibre, que ocupa unes 350 pàgines, consisteix en el catàleg de totes les autores de la història del teatre espanyol des del 1500 fins al 1994. Es tracta de 626 autores ordenades alfabèticament, de les quals consta el nom complet, any i lloc de naixement, lloc i any de la mort, si s'escau, obres, lloc i data d'edició, lloc i data de l'estrena, gènere i altres dades (en què consisteix, en què es basa, llengua (si no ha estat escrita en castellà), etc.). S'explicita també si l'autora està inclosa en el present volum que, com informa el subtítol, es dedica als segles XVII-XVIII-XIX, o constarà en el futur volum II (finalment, l'obra aplega tres volums, els altres dos també en aquesta base). Aquesta part es clou amb un annex que aplega les autores aparegudes un cop tancat (i numerades les autores) aquest volum I; acaba amb la bibliografia utilitzada. La segona part del llibre, una mica més de 200 pàgines, consisteix en una breu introducció i la classificació dels gèneres que les autores van conrear del segle XVI al XVIII. Després hi ha un estudi dedicat a cadascuna de les 38 autores compreses en aquesta època, hi apareixen un altra vegada per ordre alfabètic però numerades amb el mateix número que els ha correspost al catàleg general. En l'estudi de cadascuna hi ha una petita biografia, un estudi sobre l'obra general i una fitxa per a cada obra teatral que va escriure l'autora, la fitxa consta de les dades de rigor: títol, gènere, seguida de l'espai on passa l'obra, els personatges, l'argument i un comentari específic. La tercera part del llibre, més de 400 pàgines, es dedica a les autores que van conrear el costumisme, el romanticisme i el realisme; com en l'anterior apartat, hi ha una introducció de les escriptores de teatre del segle XIX. Les autores hi consten amb un esquema idèntic al que s'ha seguit per a les autores del XVI al XVIII, que en aquest cas són unes 155 escriptores. Esperem que la mera descripció de l'obra hagi donat compte de l'enorme envergadura i abast del llibre, de la moltíssima informació sistematitzada que dóna i del molt mèrit d'aquesta empresa.

L'illa. Revista de Lletres, 12

Format: obra col·lectiva; revista;

Autoria: Charlon, Anne; Marçal, Maria Mercè; Mezquita, Begonya; Simó, Isabel-Clara; Fuster, Joan;

Editorial: Bromera; València;

Any: 1994

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** català;

Característiques: 16 pàgines;

Resum: L'illa com el seu subtítol indica és una revista dedicada a les lletres, la publica i distribueix gratuïtament la valenciana Edicions Bromera amb una periodicitat més o menys estacional. El número 12 (Tardor del 94), "Les Dones i la Literatura", està dedicat lògicament a aquesta qüestió. S'obre amb un article descriptiu de la crítica Anne Charlon que versa sobre l'especificitat de l'escriptura femenina, és a dir, el "tema". El següent article és de la poeta Maria Mercè Marçal que traça una panoràmica de la literatura escrita aquí i ara, o sigui sobre les literates catalanes actuals amb algunes referències a les més immediates antecessores; distingeix entre narrativa, teatre i poesia, i és una visió àmplia, justa i equilibrada, més meritòria encara si tenim en compte la poca llargària del text; la mateixa autora ha publicat a la revista Papers de Dona un article bastant més llarg sobre aquest mateix paisatge. La revista s'acaba d'arrodonir amb una entrevista a la narradora i assagista Isabel-Clara Simó i un article ja clàssic de Joan Fuster sobre el Vita Christi d'Isabel de Villena del qual destaca les ganes de fer-se entendre en la manera d'estar escrit, el protagonisme femení i l'entorn coetani fortament misocin. Va continuar en el següent número. en el 13.

L'illa. Revista de Lletres, 13

Format: obra col·lectiva; revista;

Autoria: Simó, Isabel-Clara; Mattalía, Sonia;

Editorial: Bromera; València;

Any: 1995;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** català;

Característiques: 23 pàgines;

Resum: L'illa com el seu subtítol indica és una revista dedicada a les lletres, la publica i distribueix gratuïtament la valenciana Edicions Bromera amb una periodicitat més o menys estacional. El número 13 (Primavera del 94), és la continuació dels temes que van sortir en el número 12. Així, sota el títol de "Més sobre dones i literatura", presenta la transcripció de dues de les intervencions a la taula rodona que hi va haver amb motiu de la 6a edició del premi Ciutat d'Alzira. Una és la intervenció d'Isabel-Clara Simó, autora que confessa que ha fracassat en els seus intents de no parlar d'aquesta qüestió. És una interessant intervenció, viada de Virginia Woolf, estructurada i articulada a partir de quatre qüestions: 1. ¿Per a qui escriuen les escriptores? 2. ¿Com escriuen? 3. ¿Per què escriuen? 4. ¿Per què hi ha tants personatges femenins en la literatura? L'altra intervenció va córrer a càrrec de Sonia Mattalía. Intervenció curta, almenys sobre el paper, però densa i compacte, que recolza en dues potents cites inicials, una de Teresa d'Àvila i l'altra de Sor Juana Inés de la Cruz i es clou amb poesia de Claribel Alegría.

No sólo hilaron lana. Escritoras romanas en prosa y verso

Format: llibre;

Autoria: Lopez, Aurora;

Editorial: Clásicas; Madrid;

Any: 1994;

Nivell: formació de professorat; formació Llengua: castellà;

Característiques: 140 pàgines;

Resum: Aquest és un llibre dedicat a rescatar i a mostrar l'obra i vida de les escriptores romanes. Mostra també amb claredat, gust, rigor i apassionament, de quina manera van no només cardar la llana sinó com van poder també utilitzar i disposar del càlam i la paraula. A banda d'un petit prefaci en què l'autora situa el llibre, l'assaig està dividit en cinc apartats. El primer tracta de l'oratoría, parla de dues oradores conegudes, i sobretot, d'Hortènsia, la qual l'any 42 aC va sortir a la palestra en defensa de les matrones romanes. El segon es dedica a l'escriptura epistolar, hi veiem el sempre emocionant naixement d'un gènere, ja que escriptura tan fecunda va néixer amb Cornèlia -única autora de qui es conserven alguns fragments-, Cató i altra gent contemporània, a partir de Cornèlia, mostra els primers documents epistolars amb entitat suficient per fer-ne una lectura i interpretació i hi veiem també el primer exemple (segle II aC) de carta privada que pot llegir-se en llatí; parla de moltes més autores d'epístoles, desafortunadament sense obra conservada. El tercer, breu i concís, el dedica a l'única memorialista de qui es té constància, Agripina la Menor, filla d'Agripina la Gran i Germànic, esposa de Claudi i mare de Neró. El quart tracta de les poetes, autores que van tenir el moment de màxima esplendor el segle I aC, en cita una desena i parla de l'obra de les dues Sulpícies: curiosament les dues poetes de qui es conserva obra es deien igual; l'inventari de poetes comença fent referència a Mèmia Timothoe, poeta situada, segons les Etimologies d'Isidor, en el mateix naixement de la poesia llatina. L'últim capítol estudia la llarga inscripció que Acònia Fàbia Paulina va escriure al segle IV en honor del seu marit i que es conserva inscrita en la pedra de la base del monument funerari que comparteixen ella mateixa i el seu marit. Al llarg de tot el llibre, l'autora desemmascara els trucs més corrents del patriarcat per invisibilitzar o depreciar l'obra de les autores, trucs que com també mostra l'autora es mantenen al llarg dels segles: de quina manera, per exemple, l'androcrítica, més que a analitzar l'obra que les autores han escrit, es dedica a negar-la, posar-la en dubte i a preguntar-se per què han escrit; en definitiva, a presentar les creadores i la seva obra com un fenomen estrany.

Política sexual

Format: llibre;

Autoria: Millett, Kate; [trad.] Bravo García, Ana María;

Editorial: Cátedra; Madrid;

Any: 1995;

Nivell: formació de professorat; formació Llengua: castellà;

Característiques: 634 pàgines;

Resum: Kate Millett (1934), capdavantera del Women's Lib juntament amb Gloria Steinem, Robin Morgan, Bella Abzug, Sulamith Firestone, Susan Brownmiller i un llarg etcètera, va presentar *Política sexual*, la seva primera obra i peça cabdal en la història i teoria del feminisme, com a tesi doctoral a la Universitat de Columbia l'any 1970. A *Política sexual*, el concepte de política s'aplica a una anàlisi generalitzada de les relacions de poder basades en el sexe ja sigui quan analitza la literatura ja sigui quan analitza la societat; Millett explica el sexisme en la literatura com a fruit de la cultura patriarcal i insisteix en el fet que les obres de creació literària no es poden llegir al marge de la ideologia i de la història; s'oposa, doncs, al New Criticism, corrent de crítica literari dominant en aquell moment, que es caracteritzava per postular que la literatura es pot analitzar sense fer referència a la intenció i a l'entorn de l'autora o l'autor o a la política. El llibre es divideix en tres parts. En la primera tracta diferents aspectes de la política sexual; la segona parla de la revolució sexual (1830-1930) i de la contrarevolució (1930- 1960). Tant en l'una com en l'altra usa com a testimonis obres literàries i obres d'assaig; són especialment interessants els comentaris que fa a Villette de Charlotte Brontë. En la tercera part analitza l'obra de quatre novel·listes: D. H. Lawrence, Henry Miller, Norman Mailer i Jean Genet. Tres d'aquests novel·listes reben un atac acurat per part de Millett a causa de les seves actituds misògines: Miller i Mailer pel que fa a la literatura nord-americana i Lawrence respecte a la britànica. *Política sexual* va ser traduït i editat l'any 1975 per l'editorial Aguilar de Mèxic i va estar molt temps esgotat). De la seva posterior producció que conforma una narrativa centrada en les dones, cal destacar-ne dues novel·les autobiogràfiques. *Flvína* (1974) i *Sita* (1977).

Escritoras Chilenas. Primer Volumen: Teatro y Ensayo

Format: llibre; antologia; miscel·lània; obra col·lectiva; bibliografia;

Autoria: Pinto, Patricia; Rojas, Benjamín [edits.]; Ximena Jiles M.; Berta López-Morales; Norberto A. Flores; Ivette Malverde Disselkoe; Marcela Prado Traverso; Teresa Valdés; Olga Grandón

Editorial: CUARTO PROPIO; Santiago;

Any: 1994;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 236 pàgines;

Resum: Aquest llibre, com el seu nom indica, està dedicat a l'assaig i al teatre xilè; és el primer volum d'una sèrie de tres ja que el projecte es completarà amb un segon volum sobre narrativa i un tercer dedicat a la poesia. Consta, doncs, de dues parts ben diferenciades, la primera, que va a càrrec de l'editora, a més d'un petit pròleg en què defineix amb encert què és un assaig, consisteix en l'anàlisi de deu autores contemporànies (totes menys una han nascut en el segle XX) que han practicat, entre d'altres gèneres normalment, l'assaig. L'anàlisi de cada escriptora va a càrrec d'una estudiosa o estudiós diferent i segueix amb petites variacions el següent esquema: 1) referència biogràfica, 2) revisió de la crítica, 3) anàlisi de l'obra i 4) bibliografia, que sol ser molt àmplia i es divideix en llibres de l'autora i llibres sobre l'autora. Les assagistes estudiades són Elena Caffarena, Inés Echevarría Bello, Lucía Guerra, Julieta Kirkwood, Amanda Labarca, Sonia Montecino, Rosalba Todaro, Teresa Valdés, Ximena Valdés i Patricia Verdugo. La segona part va a càrrec de l'editor, vuit estudioses o estudiosos diferents hi analitzen sengles vuit autores teatrals contemporànies (pel que fa al teatre, també totes menys una han nascut el segle XX). L'estudi s'estructura de la mateixa forma que per a l'assaig i les escriptores analitzades són les següents: Isidora Aguirre, Gloria Moreno, Patricia Morgan, Magdalena Petit, María Asunción Requena, Gabriela Roepke, Elvira Santa Cruz Ossa i Dinka Ilic de Villarroel. Llibre, doncs, que omple grans buits i parla de la gran vitalitat de l'escriptura a Xile: només per l'enorme quantitat de dades que aporten les bibliografies ja hauria de constar aquí. Finalment, la notícia sobre les col.laboradores i els col.laboradors que han escrit el llibre i que el clou, ens informa encara de més autores i autors de l'àmbit xilè. L'editorial, com també el seu nom indica, es dedica a les literatures de les escriptores: especialment les llatinoamericanes.

Quimera, 123

Format: antologia; miscel·lània; obra col·lectiva; revista; bibliografia;

Autoria: Chaves Abad, Maria José; Berta Inés Concha; Carmen Ochando Aymerich; Tomás Granados; Luis Suñén; Ana Nuño; Gastón Baquero; Elisabeth Burgos; Armando Figueroa;

Editorial: Montesinos; Barcelona;

Any: 1994

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 65 pàgines;

Resum: Aquest número de la revista Quimera està dedicat íntegrament a inventariar trenta escriptors del segle XX que han escrit o escriuen en llengua castellana. El número porta l'expressiu títol de "Catálogo de sombras", i a fe que és un títol ben trobat ja que és un passeig sovint entre ombres, fa camí entre algunes (o força) autores i obres que "sonen" però amb certa sordina, autores i obres que tenim dins una nebulosa difuminada i poc precisa. Així, i al marge de les poques consagrades d'aquí i d'allà, l'inventari i el catàleg serveix per adonar-se de la profunditat de la pròpia ignorància, del desconeixement que tenim en general de les autores sud-americanes; aquesta poca notícia s'agreuja pel fet que no hi ha manera de trobar molta de la seva obra en les nostres llibreries. Esperem que aquest catàleg ajudi a canviar aquest estat de coses, sigui un primer pas en el coneixement i aprofundiment. La revista dedica dues pàgines a cada autora, l'obra i semblança de cadascuna corre a càrrec d'una crítica o crític diferent; es clou amb una sempre benvinguda bibliografia dels llibres que ha escrit cada autora. La revista Quimera parla amb certa regularitat de literatura de dones, en el número 130, per exemple, a part de ressenyes sobre Atwood, Laurence i Akhmàtova, hi ha un article de Barbara Probst Solomon sobre la Ifigenia de Teresa de la Parra i un irònic article de Rosario Ferré sobre el masclisme en la literatura del "boom".

100%

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva; obra literària;

Autoria: Villaespesa, Mar [dir.]; Teresa Gómez Reus; Carmen África Vidal [comp.]; Elaine Showalter; Nancy Miller;

Editorial: Junta de Andalucía (Consejería de Cultura y Medio Ambiente); Sevilla; **Any:** 1993

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà; anglès;

Característiques: 318 pàgines;

Resum: El llibre és el catàleg d'una exposició que va tenir lloc, primer a Sevilla i després a Màlaga, entre el setembre i el desembre de 1993. S'hi exposava obra de 10 artistes gairebé totes andaluses (Pilar Albarracín, María José Belbel, Salomé del Campo, Mercedes Carbonell, Nuria Carrasco, Victoria Gil, Nuria León, Encarni Lozano, Pepa Rubio i Carmen Sigler); el fet que totes siguin dones és el que dóna nom al títol. A part d'una breu notícia de cada artista i la seva obra, el gruix del volum es dedica a les reflexions sobre l'espai estètic femení. Les dues compiladores, Teresa Gómez Reus i Carmen África Vidal, sota el bonic títol "Aracnalogias", tradueixen i recullen un bon aplec de treballs teòrics sobre art feminista i/o femení. Si aquest llibre és aquí és per la important aportació a la ginecocrítica de dos dels articles: "La crítica feminista en el desierto" d'Elaine Showalter i "Cambiando el sujeto: el concepto de autor (sic), la escritura y el lector (sic)" de Nancy Miller. Dues pedres (dos articles que ja formen part del cànon) i dues autores fonamentals de la ginecocrítica occidental. La resta d'articles són "Los estudios feministas y la configuración social de la mujer" de Gayle Greene i Coppélia Kahn, "Feminismo y modernismo" de Janet Wolff, "Representación y sexualidad" de Kate Linker, "El 'posfeminismo': ¿Vuelta de la cultura a lo masculino?" d'Amelia Jones, "Vivir la contradicción: prácticas críticas en los tiempos de la estética de oferta y demanda" d'Abigail Solomon-Godeau, "Estética y teoría feminista" de Teresa de Lauretis i "Las mujeres y la escritura del cuerpo: veámosla bailar un poco" d'Elisabeth Dempster. Aportacions, doncs, molt variades que adjunten en la majoria dels casos pinzellades sobre la literatura i incideixen sempre en els fonaments teòrics de l'enorme i multicairat art de les dones.

Mujeres trovadoras de Dios

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva;

Autoria: Epiney-Burgard, Georgette; Zum Brunn, Emilie; [trad.] María Tabuyo; Agustín López;

Editorial: Paidós; Barcelona;

Any: 1998;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 238 pàgines;

Resum: El llibre comença amb mal peu per culpa de la traducció del títol, ja que si bé en l'actual francès de França *trouvadors* és un masculí que a voltes fa de fals genèric (d'aquí que en l'edició francesa vagi precedit de *Femmes*), en castellà la paraula 'trovadoras' no deixa lloc a dubtes i fa del tot supèrflua la paraula *Mujeres* que la precedeix i l'especifica redundantment. El subtítol del llibre diu que es dedica a una tradició silenciada de l'Europa medieval, i si bé això és veritat i era sobretot cert l'any que es va publicar el llibre original (1988), gràcies al feminisme aquest silenci s'està trencant a marxes forçades i cada vegada es parla més d'aquesta tradició, en són bona prova d'altres volums d'aquesta base, com poden ser els llibres de María-Milagros Rivera, de Peter Dronke o el volum editat per Bertini. El llibre s'obre amb una introducció que tracta època, literatura i, sobretot, religió: situa i dibuixa els mapes i les diferències de les diverses místiques i d'altres corrents coetanis; a continuació parla de cinc autores cabdals del XI i del XII presentades per ordre cronològic: Hildegarda de Bingen que va viure i escriure al llarg del segle XI, Matilde de Magdeburg, Beatriu de Natzaret i Hadewijch d'Amberes, les tres del XII, i Marguerite Porete de finals d'aquest mateix segle. A cada autora es dediquen dos capítols, l'un situa la vida i, especialment, l'obra, també en rastreja la personalitat, les influències i les empremtes, parla dels problemes de les investigacions en l'atribució de l'obra i es fa ressò del silenci, a vegades eixordador, que ha envoltat la majoria de les autores, l'altre capítol es dedica a presentar fragments d'obres de cadascuna de les autores degudament anotats. El llibre es clou amb una breu conclusió i dues bibliografies.

Amor e identidad

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva;

Autoria: Segarra, Marta; Carabí, Angels [edits.]; Lídia Anoll; Esther Bartolomé-Pons; Laura Borràs Castanyer; Nora Catelli; Concha Fernández Martorell; Kathleen Firth; Ana Gargatagli;

Editorial: Promociones y Publicaciones Universitarias; Barcelona;

Any: 1996;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà; català;

Característiques: 279 pàgines;

Resum: Aquest llibre recull les conferències de les Jornades Amor i identitat en la literatura feta per dones. Organitzades pel Centre Dona i Literatura, les Jornades van tenir lloc a la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona el març del 1995. Aquest llibre és el segon volum de la col·lecció "Mujeres y Literatura" (vegeu en aquesta mateixa base: Mujeres y Literatura i Belleza escrita en femenino). Les Jornades i el volum que n'ha resultat continuen la tasca iniciada en jornades anteriors, és a dir, la preocupació de donar a conèixer, analitzar, restituir, posar al seu lloc..., l'obra de les escriptores. Les conferències es presenten per ordre cronològic i abracen un ventall d'autores que van des del segle XVI fins a l'actualitat; el fil conductor de totes les ponències és, en un sentit molt ampli, l'amor i la identitat. Comença amb un estudi sobre la italiana Gaspara Stampa i continua amb les franceses Louise Labé i Mlle. de Scudéry; es dediquen conferències a l'escriptora i traductora barroca Isabel Rebeca Correa, l'anàlisi d'una novel·la de Sophie von la Roche i alguns trets de la novel·la del XIX alemanya. Ja de començaments del XX trobem estudis sobre Anna de Noailles, la portuguesa Florbela Espanca i una novel·la de Gamel Woolsey; seguides d'un estudi de proverbis antics que tracten de les magrebines; de ben entrat el segle, trobem un estudi de les novel·les d'Elisabeth Mulder. Els tres articles següents es dediquen a les també autòctones María Zambrano, Carmen Martín Gaité, Montserrat Roig i M. Mercè Roca. Els estudis s'allunyen en la geografia, i a continuació n'hi ha sobre autores actuals en anglès: la sud-africana Bessie Head, l'afroamericana Gloria Naylor, l'obra d'algunes poetes caribenyes i l'autora del sud dels EUA, Bobbie Ann Mason. Les segueix un estudi sobre una novel·la de la quebequesa Anne Hébert, una anàlisi sobre la mirada en la literatura de l'Islam i la novel·lística de la portuguesa Helena Marques. Un article global sobre dones i amor i un breu epíleg d'una de les participants a la taula rodona que va tancar les Jornades, clouen el volum. Al final del llibre, com en l'anterior volum, hi consten les i els participants, que en alguns casos presenten estudis en el dos llibres. Es tracta, a l'igual que l'anterior publicació, d'una miscel·lània suau i informativa.

Dona finestrera

Format: llibre; miscel·lània; ressenya;

Autoria: Lledó Cunill, Eulàlia;

Editorial: Laertes; Barcelona;

Any: 1997;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** català;

Característiques: 320 pàgines;

Resum: Aquest llibre recull una bona part dels articles sobre literatura i de les ressenyes que vaig escriure aproximadament entre 1986 i 1996. Els articles van sortir a diverses revistes, entre elles VEUS alternatives, i la majoria de les ressenyes es van publicar al Butlletí de Ca la Dona; el llibre s'estructura en dues parts ben diferenciades a causa del diferent caràcter que tenen els articles i les ressenyes. Pel que fa a la part dels articles, n'hi ha alguns que parlen de literatura en general, per exemple, els dos primers; hi ha articles (és el cas del tercer) que responen a circumstàncies molt sentides com és la presentació d'un llibre. El quart i el cinquè articles, malgrat que són molt diversos, parlen de la gaia literatura en general; es completen amb el sisè article que es dedica a la novel·la *El Pozo de la Soledad*. El setè article és sobre l'obra de Marguerite Yourcenar; a continuació, hi ha dos articles una mica més curts sobre l'obra de dues altres autores: Djuna Barnes i Toni Morrison. El desè és un llarg article sobre tres llibres de tres de les germanes Brontë. Va seguir de dos articles que tracten respectivament de les interrelacions entre el cine i *Cumbres Borrascosas*, i entre el cine i una novel·la de Jane Austen. El tretzè article analitza part de l'obra de Ruth Rendell; a continuació hi ha un article sobre *El despertar de Kate Chopin*; tanca aquesta primera part un petit article que crida l'atenció sobre alguns detalls de coincidències i influències. La segona part del llibre la constitueixen una setantena de ressenyes. Aquesta part s'organitza en sis seccions que pretenen donar una certa coherència al material que les conforma. La primera secció recull totes les ressenyes no incloses a cap de les altres cinc seccions; la segona secció la componen ressenyes dedicades a la gaia literatura; la tercera, es dedica tant a llibres autobiogràfics com a llibres biogràfics; la quarta, aplega la novel·la negra; la cinquena secció es dedica a la crítica literària; finalment, la sisena secció recull les ressenyes d'alguns llibres d'assaig. Aquesta és la meua visió particular sobre les literatures de les escriptores. Al llarg del temps, en molts articles, en moltes ressenyes, vaig anar postulant (i ho continuo fent) que una característica força estesa d'aquestes literatures era la capacitat portentosa de rebentar els límits dels gèneres, de fer esborradisses i estantisses les línies de la creació literària, fins i tot de transgredir les fronteres entre l'assaig o la crítica i, anava a dir la literatura de creació, però com que creació ho és tot, li diré literatura de ficció. Crec que en aquest llibre en parlo

Dotze escriptores i una guia bibliogràfica

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva; bibliografia comentada; llibre escolar;

Autoria: Lledó, Eulàlia; Otero, Mercè;

Editorial: ICE de la UAB; Barcelona;

Any: 1994;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** català;

Característiques: 111 pàgines; apèndix autores catalanes; bibliografies;

Resum: Aquest llibre és una mostra de la producció literària de les escriptores catalanes al llarg del temps i una modesta restitució de la seva presència en la història de la literatura que intenta evitar caure en els biaixos androcèntrics que ignoren o minimitzen les dones i la seva creació. El llibre consta de dues parts. En la primera, hi ha dotze capítols que ofereixen una presentació de la vida i obra de dotze autores diferents tenint en compte els diversos gèneres literaris; el primer tracta més aviat d'un tipus de poesia que d'una autora, la poesia de les trobadores; la resta són escriptores concretes presentades cronològicament: Isabel de Villena, Estefania de Requesens, Dolors Monserdà, Maria Antònia Salvà, Caterina Albert, Clementina Arderiu, Carme Montoriol i Puig, Aurora Bertrana, Maria Teresa Vernet, Mercè Rodoreda i Rosa Leveroni, cada autora va seguida d'una selecció de textos amb propostes de treball diversificades i absolutament obertes. La segona part del llibre és una bibliografia comentada bàsica de llibres en català i castellà (de fet, la llavor d'aquesta base) pensada per aprofundir en la ginecocrítica i en la crítica literària feminista. Finalment, s'hi adjunta un apèndix amb la llista de totes les autores catalanes de les quals es tenia constància en aquell moment. Aquest volum es pot complementar amb el volum paral·lel de la mateixa col·lecció dedicat a autores de llengua castellana; aquest material es pot utilitzar a l'aula en el currículum d'ESO i de Batxillerat però també pot interessar a tota persona amb curiositat per la literatura.

Doce escritoras y una guía bibliográfica

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva; bibliografia comentada; llibre escolar;

Autoria: Lledó, Eulàlia; Otero, Mercè;

Editorial: ICE de la UAB; Barcelona;

Any: 1994;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 114 pàgines; bibliografies;

Resum: Aquest llibre és una mostra de la producció literària de les escriptores castellaneres al llarg del temps i una modesta restitució de la seva presència en la història de la literatura que intenta evitar caure en els biaixos androcèntrics que ignoren o minimitzen les dones i la seva creació. El llibre consta de dues parts. En la primera, hi ha dotze capítols que ofereixen una presentació de la vida i obra de dotze autores diferents tenint en compte els diversos gèneres literaris; el primer tracta més aviat d'un tipus de poesia que d'una autora, la poesia hispanoàrab; la resta són escriptores concretes presentades cronològicament: Teresa de Àvila, María de Zayas, Sor Juana Inés de la Cruz, Gertrudis Gómez de Avellaneda, Carolina Coronado, Rosalía de Castro, Rosario Acuña, Emilia Pardo Bazán, Elena Fortún, Gabriela Mistral i María Zambrano, cada autora va seguida d'una selecció de textos amb propostes de treball diversificades i absolutament obertes. La segona part del llibre és una bibliografia comentada bàsica de llibres en castellà pensada per aprofundir en la ginecocrítica i en la crítica literària feminista. Aquest volum es pot complementar amb el volum paral·lel de la mateixa col·lecció dedicat a autores de llengua catalana; aquest material es pot utilitzar a l'aula en el currículum d'ESO i de Batxillerat però també pot interessar a tota persona amb curiositat per la literatura.

Historia y Vida. Grandes escritoras, Extra 84

Format: miscel·lània; obra col·lectiva; revista; fascicle;

Autoria: Balcells, José M^a [coord.]; José Manuel Trabado Cabado; M.L. Cuesta Torre; Gemma Álvarez Ordóñez; F. César Gutiérrez Viñayo; María Gómez Patiño; Ángeles Cardona; Luisa-Fernanda

Editorial: Historia y Vida; Barcelona;

Any: 1997;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 178 pàgines;

Resum: El volum consisteix en un número extra de la revista Historia y Vida, compost per diversos articles es dedica, com el títol indica, a les escriptores en general; és un repàs de gran part de la literatura europea i d'una petitíssima part de la ianqui. Després d'una molt breu presentació, mostra les literatures de diferents llengües en ordre, en principi, cronològic; comença amb un primer article, "Mujeres escritoras en la antigüedad greco-latina", és a dir, dedicat a les autores gregues i llatines; a continuació, "Las 'trobairitz', poetas occitanas del siglo XII", presenta la literatura en provençal. A continuació s'obre un gran bloc de cinc articles en què la cronologia no és important: "La literatura en lengua francesa", "Las escritoras en lengua alemana", "Los círculos lingüísticos de Jena y Heidelberg y sus mujeres", "El mundo anglosajón de la escritura femenina" i "Mujeres escritoras en Italia", els títols són expressius de l'abast de cadascun que, amb les lògiques limitacions d'espai, fan una panoràmica general de la literatura en aquestes quatre llengües, el tercer amplia la informació d'una època concreta i brillant de la literatura alemanya. El vuitè article, "Mujer y pluma: estrategias de escritura", dóna compte de les tàctiques d'algunes literates per portar a terme la seva obra amb un mínim d'entrebancs. El novè, "Mujer y literatura: una revista", ressenya molt breument una revista dedicada a les literatures de dones. Els tres articles següents, "La mujer en las literaturas hispánicas medievales", "Las escritoras de los siglos XVI, XVII i XVIII" i "Las escritoras españolas del siglo XIX", reprenen el fil cronològic i es dediquen bàsicament a les literates de llengua castellana.

El tretzè, "Las poetisas del Mar del Plata", tracta d'unes quantes poetes llatino-americanes modernes. Els tres següent són: "Carmen Karr, escritora feminista", dedicat a aquesta autora feminista catalana, "Zenobia y el premio Nobel", que parla d'aquest cas concret de vampirisme vital, i "María Lejárraga, 'seudònim' de Gregorio Martínez Sierra", que relata, aquest cop, un cas de vampirisme intel·lectual. Els tres següents tracten de dues literatures contemporànies de l'Estat espanyol, la gallega en l'article "La literatura de mujeres en Galicia", i la catalana en "Literatura catalana contemporánea de mujer". Van seguits de tres articles més dedicats a la literatura contemporània en castellà dividida per gèneres, tracten respectivament la novel·la, el teatre i la poesia: "Novelistas españolas contemporáneas", "Dramaturgas españolas del siglo XX" i "Mujer y poesía en España: siglo XX". El número es clou amb una qüestió ben concreta i actual de llengua, "'Poetisa' o 'poeta': razones para una polémica" que posa més de manifest encara una de les vacil·lacions dels redactats i títols dels articles: ¿"dones escriptores" o "escriptores"?; per a mi és clar: "escriptores". Els articles, escrits per una àmplia panòplia d'autores i autors, són curts i concisos, donen sobretot compte de l'estat de la qüestió i de la nòmina d'escriptores al llarg del temps, de les èpoques tractades i de les llengües considerades. En ser de diversa autoria, són d'interès desigual i no sempre coincideixen en l'enfocament sobre la literatura que presenten i fins n'hi ha que expliquen la literatura amb paràmetres androcèntrics criticats en d'altres articles del mateix número.

Estatuas de sal. Cuentistas cubanas contemporáneas

Format: llibre; antologia; obra col·lectiva; obra literària;

Autoria: Yañez, Mirta; Bobes, Marilyn [compils.];

Editorial: Unión; Ciudad de La Habana;

Any: 1996;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 384 pàgines; textos;

Resum: Aquesta antologia de contes porta encara un altre subtítol: Panorama crítico (1959-1995); panorama i no antologia, perquè a parer de les compiladores és menys exclusiva la primera que no pas la segona denominació, també perquè és una mirada que només té en compte per a l'exclusió o la inclusió el període marcat. De tota manera, aquest dens llibre es compon de fet de dues antologies; així, té una segona part que amb el títol de *II Antepasadas y... todavía vivas*, ocupa una seixantena de pàgines i es dedica a les avantpassades, a unes ancestres no molt llunyanes; en aquesta nòmina de mestres s'inclou o un conte o un capítol o un fragment d'una novel·la de tretze escriptors presentades per rigorós ordre de naixement; van des de la Condesa de Merlín, l'única nascuda el segle XVIII fins a Hilda Perera, nascuda el 1926, la selecció ofereix, doncs, una panoràmica del XIX fins aproximadament als anys 60 del segle XX. La tercera part, la componen ja les escriptores que els subtítols proclamen, panorama que s'estén al llarg d'unes 240 pàgines i aplega una trentena d'autores també acarrerades per l'estricta data de naixement; la primera va néixer el 1931 i l'última el 1972; és, doncs, una panoràmica d'actualitat i la nòmina tant d'ancestres però sobretot de contemporànies és prou àmplia com per aplegar estils, tons, temàtiques, mirades, polítiques, tècniques, interessos..., diversos i complementaris. Un bon ventall de literatures. Les dues panoràmiques, doncs, ocupen la segona i la tercera part del llibre; la primera part consisteix en una breu nota editorial i en un estudi introductori a càrrec de Mirta Yañez, una de les dues compiladores, Y entonces la mujer de Lot miró..., que dona peu al títol del llibre. Aquest estudi preliminar ple de dades generals, d'autores i de cronologia cubana es completa encara amb una quarta part (de fet, un apèndix) conformada per dos assajos; el primer és "La mujer en la narrativa de la revolución: ponencia sobre una carencia" de Luisa Campuzano; el segon de Nara Araújo es diu "La escritura femenina y la crítica feminista en el Caribe: otro espacio de la identidad". Pels títols dels articles ja es veu que toquen dos aspectes clau de les literatures de les dones d'aquesta antologia: la cubanitat, en especial la incidència de la Revolució, i la pertanyença caribenya. Un bon llibre, instructiu i didàctic nel molt material aplegat. especialment interessant per fer-se una idea de la

Lectora. Revista de dones i textualitat, 1

Format: miscel·lània; obra col·lectiva; obra literària; revista; ressenya;

Autoria: Carbonell, Neus; Samblancat Neus; Torras, Meri [edits.]; Cristina Peri Rossi; Carme Riera; Àngels Carabí; Helena Usandizaga; Marta Segarra; Montserrat Jofre; Paola Zaccaria; Meri

Editorial: Promocions Publicacions Universitàries; Bellaterra;

Any: 1995;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà; català; anglès;

Característiques: 165 pàgines;

Resum: Lectora, com el seu subtítol indica, és una revista dedicada bàsicament a les literatures de les escriptores; editada per Neus Carbonell, Neus Samblancat i Meri Torras i publicada per Promocions Publicacions Universitàries de Bellaterra. El gruix de la revista l'agafen lògicament els articles, els quals tant es publiquen en català com en castellà, anglès, italià o francès; l'estructuren, a més, dos apartats més dedicats respectivament a la creació i a les ressenyes. Aquest primer número s'encapçala amb una petita declaració de principis de Cristina Peri Rossi a l'entorn de l'escriptura com a transgressió; Carme Riera parla sobre Montserrat Roig; Àngels Carabí entrevista la cubana Cristina García; Helena Usandizaga dedica l'article al llibre Hasta no verte Jesús mío de la mexicana Elena Poniatowska; Marta Segarra escriu sobre Loin de Médine de la magribina Assia Djébar; Montserrat Jofre escriu sobre Angela Carter; Paola Zaccaria i Meri Torres dediquen sengles articles a algun aspecte de l'escriptura; Neus Carbonell parla d'alguns topants del conte de Mercè Rodoreda, "La meva Cristina"; Carmen Nuñez Esteban i Neus Samblancat Miranda dediquen un article a Cristina Fernández Cubas; Neus Samblancat Miranda, ara en solitari, en dedica també un a El sueño de Venecia de Paloma Díaz-Mas; Fernando Valls dedica el seu article a part de l'obra de Rosa Montero; Francisco Quiñones a la narrativa de Josefina Aldecoa; finalment, Nora Catelli parla de la literatura i de les lectores del segle XIX. La revista inclou, a més, un apartat de creació (en aquest número a càrrec de Meri Torras) i un apartat dedicat a les ressenyes.

Lectora. Revista de dones i textualitat, 2

Format: miscel·lània; obra col·lectiva; obra literària; revista; ressenya;

Autoria: Carbonell, Neus; Samblancat Neus; Torras, Meri [edits.]; Carme Riera; Mercè Otero Vidal; Patrizia Calefato; Luisa Cotoner; Maria Camí-Vela; Mercè Ibarz; Pilar Godayol Nogué;

Editorial: Promocions Publicacions Universitàries; Bellaterra; **Any:** 1996;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà; català; anglès;

Característiques: 152 pàgines;

Resum: Lectora, com el seu subtítol indica, és una revista dedicada bàsicament a les literatures de les escriptores; editada per Neus Carbonell, Neus Samblancat i Meri Torras i publicada per Promocions Publicacions Universitàries de Bellaterra. El gruix de la revista l'agafen lògicament els articles, els quals tant es publiquen en català com en castellà, anglès, italià o francès; l'estructuren, a més, dos apartats més dedicats respectivament a la creació -en aquest número a càrrec de Flavia Company i María Jesús Gutiérrez García- i a les ressenyes. El segon número, batejat com La frontera, aporta realment molts articles sobre els marges i els límits. Comença amb un article de Carme Riera sobre la lectura; Mercè Otero Vidal parla de les fronteres entre Maria Sklodowska i Eva Curie, és a dir, entre mare i filla; Patrizia Calefato parla de Marguerite Yourcenar; els articles de Luisa Cotoner i de María Camí-Vela analitzen respectivament dues obres de Carme Riera, Dins el darrer blau i Epitelis tendríssims; Mercè Ibarz parla de Nina Berbèrova; Pilar Godayol Nogué entrevista l'escriptora xicana Sandra Cisneros; Angeles Encinar parla d'Ana María Navales; Isabel Segura dedica el seu article a dos espais de reclusió de la Barcelona medieval; Sara Nadal-Melsió escriu sobre Martha Graham; Maria Dolores Esteva parla de María de Cazalla; clou la revista un article de Marta Magdalena Ferreyra que es mou entre les subjectivitats de La Rosa en el viento de Sara Gallardo i Arráncame la vida d'Angeles Mastreta.

Cartografies del desig. Quinze escriptores i el seu món

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva; obra literària;

Autoria: Abelló, Montserrat; Aguado, Neus; Contijoch, Josefa; Ibarz, Mercè; Julià, Lluïsa; Marçal, M. Mercè; Pérez, Marta; Bofill, Anna; Bruch, Araceli;

Editorial: Proa SA; Barcelona;

Any: 1998;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** català;

Característiques: 221 pàgines;

Resum: La primavera del 97 va tenir lloc a la casa Elizalde de Barcelona les primeres (i dic primeres perquè les segones es van realitzar la primavera del 98 (vegeu Memòria de l'aigua. Onze escriptores i el seu món) Cartografies del desig, aquestes cartografies són el punt d'arrencada d'aquest llibre. El cicle va consistir en sis sessions que, a partir de conferències, lectures de fragments, poesies, cant, escenografia i música, van anar posant en contacte escriptores, creadores; van teixir xarxa, van autoritzar tradició, van cancel·lar oblits, van establir genealogia i van lligar i van fer circular en el passat, en el present i en el futur l'autoritat. La primera sessió va anar a càrrec de M. Mercè Marçal i Lluïsa Julià que en un joc esbiaixat i harmoniós de miralls van certificar els contactes entre Caterina Albert i Maria-Antònia Salvà (i algunes més), i van tenir la gosadia d'establir-ne també amb Renée Vivien. En la segona, Josefa Contijoch va testimoniar sobre els lligams literaris, vitals i amorosos de Virginia Woolf i Vita Sackville-West; de la fascinació en les diferències. En la tercera sessió, la imaginativa Neus Aguado va tirar fils entre creadores aparentment tan diverses com Amalia Domingo Soler, Calamity Jane i Alejandra Pizarnik. En la quarta, Montserrat Abelló i Marta Pérez Novales van dir el nom de les poetes Sylvia Plath, Anne Sexton i Adrienne Rich, el van fer ressonar i amplificar. En la cinquena tarda, M. Mercè Marçal va donar fe del mestratge, del collaret, de la poesia essencial, de les flames d'Anna Akhmàtova i Marina Tsvetàieva. Va cloure el cicle Mercè Ibarz (encara que no consti a la tapa) fent trobar, entre escultures i pintures, Nina Berbèrova i Mercè Rodoreda en l'espai comú de l'exili i de la literatura. Moltes dones més hi van col·laborar: les actrius que hi van declamar i actuar, la pianista que hi va interpretar, la soprano que hi va cantar, d'altres van crear l'espai escènic i, per descomptat, ho van fer possible tècnicament. El llibre compta també amb les partitures de la música que hi va posar Anna Bofill, una petita visualització de les sessions d'Araceli Bruch que va ser la que ho va dirigir i un petit pròleg de M. Mercè Marçal que, a part d'introduir-lo, insta a completar el llibre amb la imaginació o amb el record; amb el record deu ser sentimentalment rotund. suposo: però amb la imaginació també va la mar de bé.

Memòria de l'aigua. Onze escriptores i el seu món

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva; obra literària;

Autoria: Abelló, Montserrat; Aguado, Neus; Bofill, Anna; Bruch, Araceli; Contijoch, Josefa; Ibarz, Mercè; Julià, Lluïsa; Marçal, Maria-Mercè;

Editorial: Proa; Barcelona;

Any: 1999;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** català;

Característiques: 193 pàgines; CD;

Resum: La primavera del 98 va tenir lloc a la casa Elizalde de Barcelona les segones Cartografies del diseg (les primeres es van realitzar la primavera del 97; vegeu Cartografies del diseg. Quinze escriptores i el seu món), que en aquesta ocasió es van titular Memòria de l'aigua. Onze escriptores i el seu món. Aquest cop, el cicle va consistir en cinc sessions que també, a partir de conferències, lectures de fragments, poesies, cant, escenografia i música, van posar en contacte escriptores i creadores; van continuar teixint xarxa, cancel·lant oblits, establint genealogia i lligant i fent circular en el passat, en el present i en el futur l'autoritat, i, per sobre de tot, fixant tradició. El llibre s'obre amb un breu i contingut però emocionat i colpidor pròleg de Maria-Mercè Marçal que, a part de contribuir al dolç diseg de durar, mostra nítidament les raons i els sentits del seu mestratge; greument malalta, va ser la contribució més oïble que va fer en aquestes segones Cartografies (la més visible va ser assistir a totes i a cadascuna de les conferències). Les cinc sessions van posar en contacte una autora catalana amb una de forana. En la primera, Contra l'oblit, Josefa Contijoch va establir a través de la boira alguns lligams entre Anne Frank i Montserrat Roig. En La dona errant, Mercè Ibarz va evidenciar els vincles entre Doris Lessing i Helena Valentí que, a més, li va traduir un llibre mític. En la tercera sessió, Quan les dones fumen, Lluïsa Julià, va encerclar amb anelles de fum(inisme) Maria-Aurèlia Capmany i Simone de Beauvoir. En A voltes cal canviar de ruta, Neus Aguado va arrengrer la poeta Quima Jaume no amb una sinó amb dues autores: Marguerite Yourcenar i María Zambrano. En la cinquena tarda, Una fascinació, Montserrat Abelló va explicar la influència explícita d'Anaïs Nin en Maria Oleart. Moltes dones més hi van col·laborar: les actrius que hi van declamar i actuar, la pianista que hi va interpretar, la soprano que hi va cantar, d'altres van crear l'espai escènic i ho van fer possible tècnicament, encara d'altres ho van fotografiar. El llibre compta també amb sengles escrits d'Araceli Bruch (que inclou també una breu visualització de les sessions) i d'Anna Bofill que n'explica música i músiques: el CD que acompanyava el llibre permet també escoltar-les.

Panorama de escritoras españolas I

Format: llibre; antologia;

Autoria: Ruiz Guerrero, Cristina;

Editorial: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Cádiz; Cádiz;

Any: 1996;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 175 pàgines;

Resum: Aquesta publicació és un repàs general estructurat en dos volums a la literatura de les escriptores espanyoles al llarg del temps. Això vol dir que, lògicament, al començament del primer llibre es parla d'autores que no van escriure en castellà com poden ser les trobadores o les poetes hispanoàrabs; ara, planes enllà, sobretot quan s'entra al segle XX, es parla d'algunes escriptores catalanes, algunes d'elles només d'expressió catalana, m'ha semblat però que, en canvi, gairebé no es parla d'escriptores gallegues, de basques diria que no se'n parla mai; no acaba de quedar clar, doncs, el que l'autora entén per "espanyoles". El primer volum consta d'una introducció i de tres apartats que es dediquen respectivament el primer a l'Edat Mitjana, el segon al Renaixement i el tercer al Barroc; la numeració dels apartats o capítols és correlativa per als dos volums. El panorama que presenten els llibres no és només literari sinó que hi ha un esforç per situar les escriptores, la seva obra i els moviments literaris més importants en la legislació, en la situació social i política, en els usos de cada època o moment; des d'aquest punt de vista els llibres donen una panoràmica molt general i prou informació tant sobre autores com sobre els paràmetres principals en els quals es van donant les diferents escriptures i escriptores; ara, quan els llibres en comptes de cenyir-se a aquesta informació sumària, s'esplaien sobre alguna autora, l'anàlisi grinyola una mica, un exemple d'això es pot veure quan es posa a parlar i a interpretar la vida i l'obra de Teresa d'Àvila, llavors també la bibliografia mostra alguns buits, en el cas que poso d'exemple hi he trobat a faltar la perspíca mirada de Rosa Rossi.

Panorama de escritoras españolas II

Format: llibre; antologia;

Autoria: Ruiz Guerrero, Cristina;

Editorial: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Cádiz; Cádiz;

Any: 1996;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 223 pàgines;

Resum: Aquesta publicació és un repàs general estructurat en dos volums a la literatura de les escriptores espanyoles al llarg del temps. Això vol dir que, lògicament, al començament del primer llibre es parla d'autores que no van escriure en castellà com poden ser les trobadores o les poetes hispanoàrabs; ara, planes enllà, sobretot quan s'entra al segle XX, es parla d'algunes escriptores catalanes, algunes d'elles només d'expressió catalana, m'ha semblat però que, en canvi, gairebé no es parla d'escriptores gallegues, de basques diria que no se'n parla mai; no acaba de quedar clar, doncs, el que l'autora entén per "espanyoles". El segon volum té com el primer tres apartats, com que la numeració dels apartats o capítols és correlativa per als dos volums, el primer apartat d'aquest volum, numerat com a quart, tracta el segle XVIII i les il.lustrades, el cinquè, el segle XIX i les romàntiques i realistes, el sisè es dedica al segle XX; aquest segon volum es tanca amb la bibliografia dels dos volums. El panorama que presenten els llibres no és només literari sinó que hi ha un esforç per situar les escriptores, la seva obra i els moviments literaris més importants en la legislació, en la situació social i política, en els usos de cada època o moment; des d'aquest punt de vista els llibres donen una panoràmica molt general i prou informació tant sobre autores com sobre els paràmetres principals en els quals es van donant les diferents escriptures i escriptores; ara, quan els llibres en comptes de cenyir-se a aquesta informació sumària, s'esplaien sobre alguna autora, l'anàlisi grinyola una mica, un exemple d'això es pot veure quan es posa a parlar i a interpretar la vida i l'obra de Teresa d'Àvila, llavors també la bibliografia mostra alguns buits, en el cas que poso d'exemple hi he trobat a faltar la perspicax mirada de Rosa Rossi.

El discurso femenino de la novela rosa en lengua inglesa

Format: llibre;

Autoria: Sanchez-Palencia Carazo, Carolina;

Editorial: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Cádiz; Cádiz;

Any: 1997;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 260 pàgines;

Resum: Aquest llibre sembla el resultat (mai no s'explicita al llarg de les seves pàgines) d'una tesi doctoral sobre una petita part de la literatura rosa: la novel·la rosa anglesa. S'estructura en quatre apartats. El primer, es dedica a indagar en les tres vessants que conflueixen en la multiplicitat de gèneres actuals; maneja la terminologia i les categories del popular, del women's i del romance. El segon apartat n'estudia els antecedents, el segle XVII i especialment la producció del XIX. El tercer, explica la construcció de gènere i en desconstrueix les principals característiques i aspectes; s'entreté especialment en mostrar la feminitat absoluta d'autoria, de protagonisme, de consumició i de producte especialitzat; s'esplaija en les interrelacions entre el gènere i la manera de presentar-lo, distribuir-lo i vendre'l. La quarta part se centra bàsicament en quatre autores modernes que, cadascuna a la seva manera, subverteixen, estiren i tiren del carro d'aquest tipus de literatura; l'última de les quatre autores estudiades és la molt divulgada Fay Weldon. Es tracta d'un llibre altament informatiu (maneja un gran nombre d'obres) i assenyat; és també un assaig que fa èmfasi en les reluctàncies i les prevencions dels cànons (inclosos els feministes) a acceptar aquest gènere com a literatura, com a obra d'art; mostra les diferències de consideració i valoració que ha rebut i rep aquesta literatura i la literatura popular masculina (per exemple, el gènere d'aventures). I segurament lligat a aquestes dues esbiaixades mirades, fa notar la comoditat i la facilitat amb què algunes escriptores feministes es dediquen a la novel·la negra i a la ciència-ficció i, per contra, l'angúnia que mostren cap a la novel·la rosa, el malestar que els crea.

Escritoras andaluzas en la prensa de Andalucía del Siglo XIX

Format: llibre; antologia;

Autoria: Carmona González, Ángeles;

Editorial: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Cádiz; Cádiz;

Any: 1999;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 311 pàgines; índexs;

Resum: Aquesta investigació rescata de l'oblit i posa a l'abast del públic les literates que van col.laborar a aixecar la premsa a Espanya des de la seva fundació. Escriutores que tenen, com a mínim, els mateixos mèrits que els seus col.legues, però, contràriament a ells, han estat ignorades i silenciades, o, en el millor dels casos, jutjades amb d'altres paràmetres, i ara ens són desconegudes. El catàleg s'estructura en una sèrie d'apartats: a) la introducció, b) un petit apartat que dóna compte de les andaluses que van dirigir periòdics, c) el catàleg pròpiament dit que inclou les més de 300 periodistes-escriutores andaluses (constitueix el gruix del llibre: ocupa 243 pàgines de les 311 que en té el llibre), d) la premsa andalusa consultada organitzada per províncies, e) una àmplia i específica bibliografia, f) l'índex d'autores i situació en el llibre (l'única pega que es pot posar a l'ordre és que no inclou índex). En la Introducció s'esquematitzen i se segueixen els tipus de premsa femenina que van existir successivament a les províncies andaluses des del 1807 ja que abans aquesta premsa estava explícitament prohibida, també s'hi exposa les formes d'aquesta premsa; es fa notar el paper rellevant i pioner de Cadis pel que fa a la presència dels diaris femenins i, en consonància amb aquest protagonisme, es fa constar que Cadis també va ser terra natal de la primera revista feminista de l'Estat (El Pensil Gaditano, fundada el 1857), publicació que el Govern a instàncies de l'Església es va ocupar de clausurar. El catàleg pròpiament dit inclou informacions de la vida i inquietuds de cada autora, aquestes biografies van seguides d'una minuciosa i exhaustiva bibliografia que es clou amb l'enumeració de les fonts utilitzades per elaborar-la; naturalment, en tractar-se d'autores andaluses, no hi consten escriptores d'altres procedències que van col.laborar en la premsa andalusa. Al llarg d'aquest catàleg es posa de manifest un munt de qüestions: que les autores no només escrivien sobre moda o consells casolans (sense menystenir ni un pèl aquests temes), sinó que hi ha un fort ancorament d'aquesta premsa amb la literatura i els seus diferents gèneres (també en donen fe les escriptores de pes que hi surten); que no totes eren catòliques, de dretes i benpensants, n'hi ha d'esquerres, de republicanas, de sufragistes, d'espiritistes...; que no totes estaven condemnades a la magra educació de l'època (amb la misèria moral i intel.lectual que això solia comportar), n'hi ha d'instruïdes, cultíssimes i perfectament destres en les arts literàries; que no totes eren tractades amb un paternalisme més o menys benevolent, n'hi ha d'escarnides, d'insultades, de perseguides per la justícia, hi ha autores a qui es va cremar la casa, n'hi ha d'emprasonades per les seves idees polítiques i fins i tot de fitejades

Las Trovadoras. Poetisas del amor cortés

Format: llibre; antologia;

Autoria: Martinengo, Mariri; [trad.] Ana Mañeru Méndez; María-Milagros Rivera Garretas;

Editorial: horas y HORAS, la editorial feminista; Madrid;

Any: 1997;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 177 pàgines; poesies;

Resum: El volum es dedica a l'obra de les trobadores. S'obre amb una petita introducció de Michela Pereira i, a continuació, l'autora enceta un petit estudi en dues parts; la primera és d'ordre més general que la segona i situa a grans trets l'època i els paràmetres culturals i alguns conceptes clau per endinsar el públic lector en la trobadoresca, la segona se cenneix ja més concretament a les trobadores i als temes i gèneres de la trobadoresca. El gruix del llibre el componen les escasses dades de les trobadores que s'han descobert fins ara, vides de les autores (quan se'n té notícia) i razós (quan n'hi ha) de les composicions, comentaris de l'autora sobre trobadores i poemes, i sobretot, és clar, es dedica a presentar les aproximadament trenta autores de nom conegut o anònimes i les trenta-dues composicions o fragments de poemes escrits per elles (cançons, sirventesos, etc.) en occità i la corresponent traducció al castellà. El llibre es clou amb un apèndix que conté un suplement de poesies i uns glossaris, i la bibliografia. Aquest volum és deutor del magnífic llibre (també en aquesta base) de Magda Bogin sobre les trobadores, molt cops s'hi inspira i s'hi abeura; de tota manera, com que del de Bogin només n'hi ha traducció catalana, el que avui m'ocupa omple el gran buit pel que fa a les trobadores que hi havia fins en la crítica literària feta en o traduïda al castellà. Respecte al llibre pioner de Magda Bogin, Las Trovadoras hi afegeix algunes composicions considerades fins fa poc anònimes i que recentment s'ha atribuït a trobadores i aportacions d'altres estudis o llibres posteriors.

Ellas tienen la palabra. Dos décadas de poesía española

Format: llibre; antologia; obra literària;

Autoria: Benegas, Noni; Munárriz, Jesús [edits.];

Editorial: Hiperión; Madrid;

Any: 1997;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 669 pàgines; poesies;

Resum: Dotze anys després de l'antologia de poesia Las diosas blancas, l'editorial Hiperión hi torna amb una altra antologia de poesia universal femenina en llengua castellana. Les quaranta-una autores que consten en aquest llibre són poetes nascudes entre el 1950 i el 1971 (a aquestes dues dècades i no a la datació dels poemes es refereix el subtítol del llibre) i d'expressió castellana, almenys pel que fa a la poesia. De cada autora hi ha una petita nota biogràfica (aclaridora a voltes de l'òptica de qui ha fet la nota: d'una autora que viu a Barcelona i no fa crítica posem per cas a l'ABC, es diu que col.labora en "periódicos regionales"), la informació es completa amb una bibliografia sumària i les opinions que mereixen a cada poeta la poesia i/o la literatura i la interrelació entre els fets de ser dones i dedicar-se a l'escriptura (ho intueixo, perquè el qüestionari o les preguntes no consten en el llibre, almenys en la primera edició), a vegades, es veu que les respostes són fragments extrets a partir d'unes opinions o d'un escrit previ més extens; naturalment, tot això s'acompanya d'una generosa selecció (entre 10 i 20 pàgines) de poemes per a cada autora; al final de cada selecció se cita els llibres d'on s'ha tret cada poema o s'especifica si són inèdits. L'antologia s'enriqueix amb un estudi preliminar (és per això que el llibre és en aquesta base de dades i no, en canvi, Las diosas blancas (1985) que té uns succints pròlegs) de l'antòloga, de Noni Benegas, l'estudi dedica unes 75 pàgines a situar aquesta poesia en general i a parlar-ne de topants i de temes i circumstàncies més concretes, també de les baules de la tradició femenina, emplaça perfectament el llibre i bona part de la poesia actual en llengua castellana; és un estudi intel.ligent, aclaridor, didàctic i moderadament entusiasta. El llibre s'obre amb una justificació de l'edició per part de l'antòleg; sobrerera al meu entendre tenint en compte la proporció de poetes antologades no en aquesta sinó en les últimes antologies. tries que sí que trobo que haurien de iustificar-se.

Voz de mujer: lo femenino en el lenguaje y en la literatura

Format: llibre;

Autoria: Rivas Carmona, María del Mar;

Editorial: Publicaciones de la Universidad de Córdoba; Obra Social y Cultural CajaSur; **Any:** 1997;
Córdoba;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 162 pàgines;

Resum: Aquest és un llibre insòlit ja que, repartit en dues meitats, en dedica la primera a la llengua i la segona a la literatura. És un llibre d'estricta divulgació: recull les principals idees, tendències i qüestions que es plantegen al voltant d'aquests dos temes a l'entendre de l'autora; tant pel que fa a la primera part com a la segona opera de la mateixa manera: es dedica a anar apuntant, transcrivint i endreçant el que sobre llengua versus gènere, per una banda, i literates, per altra, n'han anat dient al llarg dels temps autors i, sobretot, autores; fa tota la sensació d'un mosaic on les tesselles, a vegades, són excessivament petites. Per fer la primera part de l'estudi l'autora s'ha basat sobretot en literatura d'assaig en llengua anglesa i sobre llengua anglesa; cosa que es repeteix pel que fa a la segona part: s'hi estudien especialment autores que escriuen en anglès, sobretot autores britàniques. Abans deia que era un llibre de divulgació; en efecte, al marge de les tries (que no és poc) hi ha poc de l'autora, es troba bàsicament al final en una breu conclusió que abraça les dues parts del llibre. Malgrat ser un llibre de divulgació és una mica enrevessat de llegir perquè l'autora cita el text original en anglès i a continuació en nota a peu de pàgina el tradueix, o en la nota a peu cita un trosset en anglès i a continuació el tradueix, tot això fa que en força pàgines hi ha hagi més espai dedicat a les notes (i en una lletra minúscula) que al text pròpiament dit. El llibre es clou amb dues bibliografies dedicades respectivament a les fonts primàries i secundàries, són, especialment la segona, prou extenses; malgrat això, s'hi troben a faltar algunes obres, per exemple, pel que fa a la literatura, les aportacions de Kirkpatrick, absolutament pertinents tal com l'autora ha enfocat l'estudi de la part dedicada a la literatura.

La loca del desván. La escritora y la imaginación literaria del

Format: llibre; obra col·lectiva;

Autoria: Gilbert, Sandra M.; Gubar, Susan; [trad.] Carmen Martínez Gimeno;

Editorial: Cátedra; Madrid;

Any: 1998;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 636 pàgines;

Resum: Per fi, encara que gairebé 20 anys tard (la primera edició és del 79), algú s'ha dignat traduir i posar a l'abast una de les peces cabdals i més clàssiques de la ginecocrítica, un dels seus textos fonamentals i fundacionals.

Perquè *La loca del desván*, en efecte, són 636 densíssimes, importantíssimes i interessantíssimes pàgines (físicament només cal veure'n la lletreta que l'editorial s'ha vist obligada a utilitzar per fer-hi cabre tot el que les autores hi tenen a dir) sobre la literatura (especialment la novel·la, però també en menor grau la poesia) femenina d'autores angleses i ianquis del XIX. El llibre s'obre amb un petit pròleg i a continuació s'estructura en sis parts que al seu torn es componen de diversos apartats que, seguint un cert ordre cronològic, toquen la sèrie d'aspectes que les assagistes consideren més rellevants. La primera part, "Hacia una poética feminista", es divideix en tres seccions destinades a situar els punts de partida de les autores a l'hora d'analitzar les literatures de les autores que abraça el llibre (només cal veure els títols que han anat posant al llarg del llibre per veure'n l'alè creatiu i l'encert dels seus supòsits) i a escatir les dificultats en què es trobaven les escriptores per reconèixer-se com a creadores. A la segona part es desgrana la novel·la de Jane Austen. La tercera part enfoca un clàssic ineludible: Milton i el paradís perdut, les repercussions que ha tingut en l'escriptura femenina i la manera de configurar-se d'algunes autores: Mary Shelley, Emily Brontë... De germana a germana, la quarta part acara bàsicament la producció de Charlotte Brontë (de *The Professor* a *Villette*). En la cinquena, el fil conductor és l'obra i la personalitat d'una altra autora de pes com George Eliot. Evidentment, les escriptores citades fins ara en les diverses parts són el pal de paller que els permeten d'anar de l'una a l'altra i situar moltes més autores. Al llarg de totes aquestes pàgines es desgranen un seguit de temes i leitmotius comuns (a vegades corprenedors) que es dibuixen i s'insinuen en els palimpsests que solen ser les creacions de les dones; per exemple, l'alter ego monstruós de tantes protagonistes bones, d'algunes autores aparentment submises a l'ordre patriarcal. Per exemple, el teixit de l'aranya, trama i ordit de la sisena part. Aquesta última part està íntegrament dedicada a la poesia i així es clouen alguns temes encetats a la primera part, aquesta sisena part s'articula a través de la blanca Emily Dickinson, tracta també d'altres poetes com per exemple Barrett Browning, Christina Rossetti i d'altres d'actuals. El llibre (o potser aquesta traducció) sorprenentment acaba amb aquesta sisena part: no es clou amb cap bibliografia. Llibre indispensable, és una font inesgotable d'informació i d'anàlisis, d'agosarades i pertinents interpretacions i lectures, és una acta notarial de diverses maneres d'entendre la literatura, de genealogia i de tradicions i, també, de transgressions i envits d'altura. D'obligada lectura

De mujeres, identidades y poesía

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva;

Autoria: Garcia Rayego, Rosa; Sánchez-Pardo, Esther [edits.]; Rosa García Rayego; Eulalia Piñero Gil; Roberta Ann Quance; Ana María Martín Castillejos; Noni Benegas; Anne Dewey; María

Editorial: horas y HORAS, la editorial feminista; Madrid;

Any: 1999;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 224 pàgines;

Resum: No és pas aquest el primer volum d'aquesta col·lecció dedicat a la crítica literària; el 33, el que avui ens ocupa, recull el cicle de conferències "Feminismo y Literatura: Poetas en Lengua Inglesa, siglo XX" (el nom és tan explícit que m'estalvia el comentari) que va tenir a lloc el mes de novembre de 1998 al Círculo de Bellas Artes de Madrid, organitzat pel benemèrit Instituto de Investigaciones Feministas de la Universidad Complutense de Madrid. El volum s'obre amb l'article d'una de les editores, Rosa García Rayego, "Líneas críticas en torno a la poesía angloamericana escrita por mujeres" dedicat a recordar que ja al segle XIX moltes escriptores havien elaborat models poètics, també parla del llarg camí recorregut fins ara i de les dificultats amb què topen. A "El poder de lo visible es lo invisible: la poética femenina de Marianne Moore", Eulalia Piñero Gil desgrana vida i sobretot obra d'aquesta interessant i no molt coneguda (comparativament amb moltes de les altres) autora, ja que els tres articles següents tracten d'autores tan conegudes com H.D., Sylvia Plath o Anne Sexton; es titulen i en són responsables "H.D.: Desde el imaginismo al misticismo" de Roberta Ann Quance, "Amor y muerte en la obra poética de Sylvia Plath" d'Ana María Martín Castillejos, "Anne Sexton y el poema confesional" de la sovint antòloga Noni Benegas. A continuació hi ha l'article "La poesía política de Denise Levertov" d'Anne Dewey sobre la poesia militant en tots sentits d'aquella autora. Després vénen dues altres creadores fonamentals, "La obra poética de Adrienne Rich: De la victimización a la individuación" de María Soledad Sánchez Gómez i "La retórica del poder en la poesía canadiense" de Pilar Somacarrera Gómez. El llibre, semblantment a com ha començat, es clou amb unes "Reflexiones sobre la poética femenina en lengua inglesa del siglo XX" de l'altra editora, Esther Sánchez-Pardo; reflexions que es dediquen a escatir alguns aspectes de les literatures d'escriptores. En definitiva, es tracta d'un llibre honrat i honest, que no només informa sinó que també interpreta, dóna visions panoràmiques, especula i trava teles d'aranya entre autores i literatures.

Dones i literatura

Format: llibre; miscel·lània;

Autoria: Woolf, Virginia; [trad.] Ainaud, Jordi;

Editorial: Columna; Barcelona;

Any: 1999;

Nivell: formació de professorat; formació Llengua: català;

Característiques: 204 pàgines;

Resum: Benvingut sigui sempre un llibre de Virginia Woolf, especialment si és d'assaig, no perquè hi excel·leixi encara més que en la novel·la (en qualsevol tipus d'escrit és invariablement creadora, fascinant i profunda), sinó perquè és un aspecte molt més menystingut per les editorials: la crítica literària la serveixen en comptagotes, a petites dosis, no fos que ens intoxicuéssim. I és segurament autèntica miopia: dubto que la traducció íntegra dels *The Common Reader*, per exemple, a la llarga (i a la no tan llarga) no fos rendible (prestigi, bon gust i plaer a part, és clar). *Dones i literatura* aplega una petitíssima part de l'obra crítica de Woolf seleccionada per Jordi Llovet (els criteris de la selecció no s'expliquen en cap lloc); no acaben però aquí els despropòsits ja que l'edició és, com a mínim, descurada: badades i accents a part, no se separen sistemàticament, per exemple, les dues erres pel mig al final de línia; s'acompanya d'un pròleg desafortunat d'Isabel-Clara Simó (només cal veure'n el miserable i miserios començament) que arriba, a hores d'ara, a la barroeria lingüística: s'hi parla de "la Woolf" però, en canvi, de "Freud". Aquesta cadena de desencerts ha acabat afectant-ne el títol i, així, un llibre que tracta de literatura en general (¡i de quina manera!) i de literatures d'escriptores (que al meu entendre també és literatura general) s'ha titulat amb el tòpic i esquifidor títol de *Dones i literatura* en comptes de titular-lo, per citar la capçalera de les pàgines senars com a *Escrits sobre literatura* (o sigui que en realitat ho sabien), cosa que, és clar, en foragita, a més, el títol de l'article concret que s'està llegint, que, a dreta llei (en aquest cas, més aviat a esquerra llei) és el que hauria de posar a la capçalera que ens ocupa. (No cal ni dir que, a més a més, l'assaig tracta de molts més escriptors que l'abassegadora majoria de llibres que diuen que tracten de literatura i tracten gairebé exclusivament (o només) de literatura masculina, sense ni fer esment, és clar, de tal extrem.) En fi. Ara, llegiu-lo, devoreu-lo i (malgrat tot) agraiu-lo. Virginia Woolf sempre consola i escalfa, potser perquè a la manera de totes les i els grans artistes, quan escriu no pensa ni un minut en nosaltres. Woolf és sempre exemplar, és sempre una dosi massiva d'energia i vitamines, és intel·ligència i alegria en vena. Al llarg de tots i cadascun dels seus articles, Virginia Woolf il·lumina el sentit de la literatura, de la mateixa manera que les germanes Brontë il·luminaven el sentit dels seus llibres amb tempestes i erts. No esquiva mai cap qüestió per amoïnosa i compromesa que sigui; parla a bastament de la frase, de la textura i de la fàbrica de la frase (és a dir, de rugositats i de porositats, de la seva flexibilitat); dels gèneres; de la novel·la, de les relacions no només de l'estat d'ànim sinó també de l'estat polític i civil amb la substància de la literatura i els arguments; del futur de la novel·la (hi emprèn el vol com si realment ens hagués -en el millor sentit de la paraula- oblidat). Llegiu-lo, no el deixeu, hi trobareu, posem per cas, els comentaris més aplomats i ponderats, intel·ligents i emotius sobre Jane Austen: mai n'he vist una crítica més perspicaç; podreu matisar i contraposar el que hi diu de Charlotte Brontë, de la resplendor vermella de la llar de foc que il·lumina les seves pàgines (i que també escalfa, per cert, el cor de Woolf) i de la seva Jane Eyre, amb el que en deia en un fragment d'Una cambra pròpia (a voltes tan mal entès). Llegiu-lo. El dia del Judici final, quan l'Omnipotent ens vegi arribar amb el llibre sota el braç, es mirarà sant Pere i li dirà: "Mira, no necessiten cap recompensa. No tenim res per donar-los: Se l'han llegit." (En aquesta mateixa base: *Las mujeres y la literatura* i *La torre inclinada*.)

La lady y su abanico. Acercamiento a la literatura femenina del

Format: llibre; miscel·lània;

Autoria: Navales, Ana María;

Editorial: Sial Ediciones; Madrid;

Any: 2000;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 131 pàgines;

Resum: A part de guanyar el premi Sial d'assaig de l'any 2000, poc sabem de la gènesi d'aquest llibre. És un recull de vuit articles sobre sengles autores acompanyats d'una petita introducció; els articles semblen respondre a necessitats i circumstàncies diverses, gairebé tots se circumscriuen a algun aspecte o aspectes de cada autora tractada. Crec que transcrivint-ne l'índex una es pot fer una idea de la literatura que interessa a l'autora. El primer es dedica a "Virginia Woolf, la vida como escritura" que fa un especial èmfasi en les cases i els espais que l'escriptora va ocupar; el segon tracta de "Katherine Mansfield, una pasión literaria", també de la malaltia, i és, com el que ve a continuació, de caire més general; el tercer parla de "Jean Rhys, desde su ancho mar de los sargazos"; el quart titulat "Vita Sackville-West, el lord i la bailarina" se cenyeix especialment als orígens i al cantó gitano de l'escriptora. El cinquè es dedica a "Djuna Barnes, en el corazón del bosque", l'abisme de les paraules; amb el sisè tornem un altre cop a Bloomsbury i al countryside, ja que es dedica a "Carrington, la sombra de Strachey"; el setè parla d'una autora una mica allunyada de les bromoses illes britàniques, "Anaïs Nin, los diarios de una vida", la relació entre diaris i creació; l'últim parla de "Mary McCarthy, aquella chica de Vassar", de caire més general aborda algunes obres i circumstàncies de l'autora, també les memòries i diaris. La selecció és exquisida, doncs, Navales a l'hora de traçar molts dels recorreguts d'aquestes autores fixa fermament una de les cames del compàs en la vida i obra. el mestratge. de Woolf.

Feminismo y crítica literaria

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva;

Autoria: Segarra, Marta; Carabí, Àngels [edits.]; Laura Borràs; Neus Carbonell; Mireia Aragay; Marta Segarra; Annalisa Mirizio; Meri Torras; Rodrigo Andrés; Mercè Coll; Àngels Carabí;

Editorial: Icaria; Barcelona;

Any: 2000;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 181 pàgines;

Resum: Amb aquest llibre la benemèrita editorial Icaria inaugura dos espais de cop, una nova col·lecció ("Academia") i la sèrie Mujeres y culturas. La sèrie està dirigida per les coeditores del volum que són al seu torn les codirectores del Centre Dona i Literatura de la UB i que, com a tals, ja havien propiciat anteriorment l'aparició d'altres volums dedicats a la literatura d'escriptores, per exemple, Amor e identidad (1996) o Belleza escrita en femenino (1998), arran tots dos de sengles Jornades. La gènesi del llibre no s'explica en el breu pròleg, el volum consisteix en una sèrie d'aportacions de diferent autoria que toquen aspectes més o menys parcials de la crítica. Com sempre en aquest tipus de material barrejat hi ha articles més interessants o menys; mentre que algun sembla fet a propòsit per al llibre, d'altres semblen una mera adaptació d'una o d'una sèrie de classes. Els dos primers, a càrrec de Laura Borràs i de Neus Carbonell respectivament, passen per sobre d'alguns aspectes de la crítica literària feminista; Mireia Aragay en el tercer també ho fa, per fer-ho, dedica part de l'article a l'anàlisi d'un llibre concret, mètode que contrasta amb la resta d'articles. Marta Segarra dona una visió general del postcolonialisme en un article especialment nítid i clarificador. També hi ha un article que indaga en la psicoanàlisi que va a càrrec d'Annalisa Mirizio. Meri Torras aborda valentament una qüestió poc tractada aquí, la crítica lesbiana, en un article en què se li entén tot. El següent, de Rodrigo Andrés, és un article que posa de manifest alguns aspectes de la teoria queer. Els dos últims s'allunyen un xic de la resta, el de Mercè Coll perquè es dedica al cine; el d'Àngels Carabí també en parla però, a més, el seu breu article intenta encetar un aspecte allunyat ja per la mateixa temàtica: la conformació de la masculinitat.

Palabra de mujeres. Escritoras españolas contemporáneas

Format: llibre; miscel·lània;

Autoria: Lopez-Cabrales, María del Mar;

Editorial: Narcea, SA; Madrid;

Any: 2000;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 206 pàgines;

Resum: El volum es dedica a entrevistar tretze autores que destaquen (bàsicament) per la dedicació a la narració de l'Estat espanyol en llengua castellana. El llibre es divideix en dues parts; la primera, la conforma una introducció dividida al seu torn en dues parts, on intenta situar escriptores i escriptura en la literatura hispana i on, de fet, ja utilitza trets i conclusions a les quals ha arribat després de les entrevistes; la segona part, el gruix del llibre, es dedica a les entrevistes; al marge d'això, acompanya el llibre un petit pròleg i una sumària bibliografia. Les entrevistes no són molt llargues i es basen, a part del coneixement que té l'autora de la vida i l'obra de les entrevistades, en un guió previ on destaca l'intent d'escatir què és (si és que és) la literatura femenina, extrem del qual ja es parla en la introducció; aquesta qüestió s'articula en part a partir d'un tòpic: el de l'existència d'un boom de literatura de dones, tant pel que fa a xifres d'edició com a consideració crítica, cosa, com se sap, inflada si no dubtosa. Potser l'autora hagués hagut d'insistir i clarificar la qüestió abans de plantejar-la a les escriptores. Les entrevistades són, en aquest ordre, Ana Rossetti (i això explica el "bàsicament narradores" de les primeres línies), Juana Salabert, Belén Gopegui, Marta Sanz, Irene Gracia, Elvira Lindo, Soledad Puértolas, Josefina Aldecoa, Rosa Regás, Esther Tusquets, Cristina Fernández Cubas, Ana María Moix i Dulce Chacón. En cap lloc del llibre he sabut trobar el perquè d'aquesta selecció i no una altra, cosa que evidentment no la invalida, simplement la fa enigmàtica.

Literatura y mujeres

Format: llibre;

Autoria: Freixas, Laura;

Editorial: Destino; 898 Barcelona;

Any: 2000;

Nivell: formació de professorat; formació Llengua: castellà;

Característiques: 246 pàgines;

Resum: Laura Freixas va escriure aquest assaig amb la intenció de contestar LA PREGUNTA: ¿existeix la literatura femenina? Ho contesta en un llibre que s'estructura en cinc apartats. L'obre un pròleg breu, simpàtic i afortunadament malhumorat (segons ella; lleument, afegeixo jo), ja era hora. A continuació es desplega la primera part, tota una lliçó de com desmuntar tòpics, també ja era hora; es fa un repàs a la pretesa presa del poder en la literatura per part de les escriptores: números canten, tant a l'hora de comptar escriptores, premis, edicions, crítiques o crítics que s'hi dediquen, tipus de crítiques que reben, composició de la Real Academia; i la falàcia i la impertinència de la resposta: "No hi ha literatura de dones ni d'homes, només bona o mala literatura". La segona part més que a respondre la pregunta, que, en certa manera, també, fa un repàs de la crítica, teories, postures, etc., sobre la qüestió; s'entreté en les relacions entre ser dona i artista, parla de la diferència entre crear i procrear, a escatir què és el geni, presenta l'androcentrisme com a lent distorsionadora, fa comptes amb els gèneres, sense gairebé contextualitzar-los temporalment, i és una pena, finalment, insinua una literatura pròpia. La tercera part, molt més breu, es dedica a les conclusions i els dilemes, és una síntesi lloable de les dues parts que componen el gruix del volum; la clou bellament amb l'enunciació d'una sèrie de noms: Teresa d'Àvila, Madame de Sévigné, Emily Dickinson, Colette, Jean Rhys, Clarice Lispector, que són molt més que una declaració de principis sobre l'existència de la literatura d'escriptores. Finalment, hi ha la bibliografia, en un llibre com aquest, n'és més que un complement. n'és una de les bases essencials.

Feminismos literarios

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva;

Autoria: Carbonell, Neus; Torras, Meri [compils.]; Judith Butler; Joan W. Scott; Diana Fuss; Susan Winnett; Teresa de Lauretis; Teresa Ebert; María Lugones; Gayatri Chakravorty Spivak;

Editorial: Arco/Libros; Madrid;

Any: 1999;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 300 pàgines;

Resum: Aquest llibre més que analitzar obres, autories concretes, gèneres, es dedica a donar elements d'anàlisi, eines globals per a l'anàlisi literari. Les compiladores han recollit, i en algun cas traduït, articles d'autores (puntals de diversos tipus de feminisme acadèmic) enquadrades en universitats nord-americanes i escrits entre el 86 i el 95 (a excepció d'un article inèdit fins aquest moment). Està emparentat (també en aquesta base), per la seva concepció i autories, amb *Otramente: lectura y escritura feministas* que recollia articles escrits entre el 1980 i el 1990 (n'es, seguramet d'una manera involuntària, la continuació). Encapçalat per una situadora introducció de les compiladores, està dividit en sis apartats. El primer apartat, *De las categorías del feminismo*, recull tres articles, un de Judith Butler "Sujetos de Sexo/Género/Deseo", un de Joan W. Scott "La experiencia como prueba" i un de Diana Fuss "Dentro/Fuera". El segon apartat, *Sobre la interpretación*, consta de dos articles, el primer torna a anar a càrrec de Diana Fuss ("Leer como una feminista", que és juntament amb "Dentro/Fuera" un dels articles més citats en la crítica literària feminista que conté llibre), el segon és de Susan Winnett, "Distinciones: mujeres, hombres, narrativas y principios de placer". La tercera secció, *Feminismo y psicoanálisis*, consta de l'únic article inèdit del recull, es tracta de "Construcciones en el análisis o la lectura después de Freud" de Teresa de Lauretis, justament l'autora que més en concret analitza autoria i textos. La quarta, *Feminismo y postmodernidad*, també consta d'un sol article, "Feminismo y postmodernismo de la resistencia. Diferenciada-dentro/Diferencia-entre" de Teresa Ebert. La cinquena, *Feminismo y postcolonialismo*, recull, per una banda, un article de María Lugones, "Pureza, impureza y separación", que parla de la literatura de fronteres i és clarament el que té un alè més poètic i, per altra banda, un de Gayatri Chakravorty Spivak de caire més historicista ("Los estudios subalternos: la deconstrucción de la historiografía"). El llibre es tanca amb una bibliografia general a càrrec de les dues compiladores. Les traduccions són de diferent mà i sense unificar, amb tot el que això comporta, per exemple, vacil·lacions a l'hora de traduir l'one anglès per "una" o "un" i la caiguda en algun parany com és la traducció des de l'anglès d'una de les frases emblemàtiques de Simone de Beauvoir amb un gairebé sempre incoherent "uno no nace mujer, más bien se convierte en mujer". (Encara que no és una revista, ni un recull de conferències, tertúlies o ponències i comunicacions d'un congrés, en el camp corresponent, en detall cada article, ja que molts són fonamentals per a la ginecocrítica i en un origen van sortir en algun d'aquests formats)

Otramente: lectura y escritura feministas

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva; obra literària;

Autoria: Fe, Marina [coord.]; Marina Fe; Marisa Belausteguigoitia; Charlotte Broad; Adrienne Rich; Nina Baym; Elaine Showalter; Patrocinio P. Schweickart; Annette Kolodny; Susan

Editorial: Fondo de Cultura Económica; México;

Any: 1999;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 268 pàgines;

Resum: Aquest esplèndid i sòlid llibre (només cal veure la nòmina de les seves autores: totes absolutament fonamentals) es dedica de ple a la teoria literària i als fonaments de la ginecocrítica segons l'entenen les autores (de parla anglesa -coneixedores, però, de la crítica francesa- i emmarcades en universitats nord-americanes). Està emparentat, per la seva concepció i autories amb Feminismos literarios (de ben segur que d'una manera involuntària n'es el precedent); mentre que Feminismos literarios (també en aquesta base) recull articles escrits entre el 86 i el 95, els d'Otramente daten de la dècada dels 80 (cinc articles, més de la meitat, són d'abans de 86). Si aquell era un puntal, aquest és una clau de volta. El llibre, presentat per Marina Fe i Marisa Belausteguigoitia i introduït extensament per Charlotte Broad, està estructurat en nou articles. El primer és de la gran Adrienne Rich, "Apuntes para una política de la ubicación", parla dels paràmetres que situen les autores en el món i marquen la seva obra. El segon és "La loca y sus lenguajes. Por qué no hago teoría literaria feminista", unes brillants i lúcides pàgines, com es pot suposar, de pura teoria literaria feminista, a càrrec de Nina Baym, una crítica malauradament poc traduïda. El tercer és d'Elaine Showalter, es tracta d'una bona i influent dissecció dels tipus de crítica literària: "La crítica literaria en el desierto"; el quart és de Patrocinio P. Schweickart i va en el mateix sentit, "Leyéndo(nos) nosotras mismas: hacia una teoría feminista de la lectura". El cinquè és d'Annette Kolodny, "Un mapa para la relectura, o el género y la interpretación de textos literarios", a la vista del qual s'enyoren d'altres papers fonamentals de l'autora. El sisè és de Susan Gubar, "'La página en blanco' y los problemas de la creatividad femenina"; el setè, "Escribir como mujer" és de Peggy Kamuf. El vuitè és de l'autora d'origen britànic, Mary Jacobus, "La visión diferente". Finalment, el novè, d'un impuls i esperit més eteri on es barreja prosa i poesia és "Otramente" de Rachel Blau DuPlessis. El llibre es tanca amb una breu notícia sobre les autores. Molts dels articles d'aquest llibre dialoguen entre si i amb molts d'altres llibres, traduïts com el ja esmentat Feminismos literarios, o no traduïts, cosa que paral·lelament va escrivint el mapa de les nostres mancances (i la recança) pel que fa a polítiques editorials respecte a la crítica literària. (Encara que no és una revista, ni un recull de conferències, tertúlies o ponències i comunicacions d'un congrés, en el camp corresponent, en detall cada article, ja que molts són fonamentals per a la ginecocrítica i, en un origen, van sortir en algun d'aquests formats)

Las siete cabritas

Format: llibre; miscel·lània; obra literària;

Autoria: Poniatowska, Elena;

Editorial: Txalaparta; Tafalla;

Any: 2001;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 156 pàgines;

Resum: Aquest llibre consisteix en set petites biografies de set mexicanes coetànies de l'autora; es tracta de les pintores Frida Kahlo, María Izquierdo i Nahui Olin, per una banda, i les escriptores Pita Amor, Elena Garro, Rosario Castellanos i Nellie Campobello, per l'altra; Lògicament el llibre interessa per les quatre escriptores i, evidentment per la biògrafa, una escriptora de talla que es dona tota la llibertat possible en aquest món a l'hora d'enfocar vida i obra de les biografiades. Es tracta de biografies curtes, algunes s'intueix que fetes a partir de biografies més llargues, però profundes i riques ja que relliguen autores i obres, molts cops les relacions entre elles i sempre entre elles i la societat, el país i el món en què els va tocar viure. Poniatowska no cau en cap de les vides en l'hagiografia, ben al contrari, fa uns retrats allunyats del maniqueisme i des d'una òptica i un estil lliure presenta les autores en la seva densa i multicairada complexitat; no amaga, per exemple, cap excentricitat ni contradicció de Pita Amor o d'Elena Garro, alhora que situa el mèrit de l'obra de cadascuna, el valor enorme, per exemple, de Recuerdos del porvenir de Garro que ja conté, al mateix temps que anuncia, tot el millor del realisme màgic; quan parla de Rosario Castellanos i Nellie Campobello és quan mostra una recança i tristesa més gran pel (mal)tracte i la minusvaloració que han sofert per part de molts escriptors i de la crítica oficial, explica com el capdavanter indigenisme de Castellanos, pel fet únicament de ser una escriptora, ha estat motiu per menystenir-la o com no s'han tingut en compte els llibres sobre la revolució mexicana de Campobello per la mateixa desraó, obres que compara, a l'hora d'explicar la història, les guerres, no amb assaig sinó amb creació, amb la La plaça del Diamant de Mercè Rodoreda, autora de qui també parla Castellanos en el llibre de crítica a Mujer que sabe latín... (també en aquesta base). Consisteixen en unes petites joies que informen del que s'ha fet i es fa a d'altres racons del món. moltes vegades més lluminosos i trepidants que

Tomando cartas en el asunto. Las amistades peligrosas de las

Format: llibre;

Autoria: Torras Francès, Meri;

Editorial: Prensas Universitarias de Zaragoza; Zaragoza;

Any: 2001;

Nivell: formació de professorat; formació Llengua: castellà;

Característiques: 274 pàgines;

Resum: Aquest volum és l'adaptació de la tesi que l'autora va dedicar a una part de l'epistolografia femenina ja que el seu estudi està circumscrit geogràficament -França i Espanya (pel que fa a les imatges, Holanda)- i temporalment -a grans trets, es podria dir que tracta del XVII al XX-. Després d'una introducció en què explica llibre, gènesi de l'obra i comença a situar alguns paràmetres teòrics, l'assaig es divideix en tres parts. En el primer capítol, "La carta como encrucijada discursiva", dividit al seu torn en dos apartats, fa una anàlisi social, política i econòmica de la França de la segona meitat del XVII i hi situa l'emergència de la burgesia; tracta de les salonnières, dels jocs epistolars, de la fixació del model i de tot allò que es discuteix sobre les dones quan es jutja o valora algunes de les seves activitats, també de les reaccions que va suscitar aquesta dedicació. Un insòlit, brillant i gràfic intermezzo mostra, analitza i il·lustra la representació que en fa, i al mateix temps els models que en forneix, la pintura de gènere holandesa del XVII, és a dir, la cruïlla entre tres gèneres. És un intel·ligent i precís exercici de mestissatge, concepte amb el qual l'autora tanca el primer capítol i que empelta tot el llibre. En el segon capítol, "Cruzando otras fronteras", reparteix les cartes a Espanya i en llengua castellana al llarg dels segles XVIII i XIX; parla de la importació dels jocs de cartes i sobretot de la concepció i de les opinions sobre el gènere epistolar. Diversos fils teòrics, donen suport, sostenen i traven l'envit. Un dels omnipresents i que té moltes més repercussions, ja que xopa qualsevol producció femenina en qualsevol àmbit públic i privat, és aquella corda fluixa que postula que allò que en una mateix producció en els homes és esforc. artífici i talent. si no directament denialitat. en les dones és simple aptitud "natural".

Los nombres de Antígona

Format: llibre; miscel·lània;

Autoria: Prado, Benjamín;

Editorial: Santillana/Aguilar; Madrid;

Any: 2001;

Nivell: formació de professorat; formació Llengua: castellà;

Característiques: 398 pàgines;

Resum: El llibre explica vida i obra de cinc autores fonamentals del segle XX (extraordinàries segons l'autor), Anna Akhmàtova, Marina Tsvetàieva, Carson McCullers, María Teresa León i Isak Dinesen, unides per la força, la valentia i el coratge a l'hora d'afrontar el destí i la literatura, i per les enormes i variades dosis de dolor que van haver de manejar per tirar endavant vida i obra. Prado parla bàsicament de la peripècia vital perquè molts dels llibres de les escriptores només els enumera i d'altres en parla de forma tangencial. Segons Prado "la literatura és un sistema de ponts estesos, finestres obertes i vasos comunicants", de manera que cada escriptora (ell parla d'"escriptors") és una dreuera que et porta cap a una altra i així successivament. L'única pena és que gairebé no enceta cap d'aquestes dreueres i viaranys, a part de les genèriques (en aquest cas, escriptores i sofriment), perquè realment tan sols, per exemple, la relació entre les dues primeres autores podria haver donat molt de si; i és una llàstima perquè, de fet, el material el té i l'exposa, per això ressenyo aquest llibre: perquè és de divulgació i per l'enorme quantitat d'informació que aporta, pels molts camins que s'hi poden emprendre ja que cada un dels cinc apartats aporta tones de trossos de vida i obres, arrenclera nombrosíssimes d'altres autores i, és clar, també d'autors. L'escriptora a qui dedica més pàgines (moltes d'elles a un període importantíssim però circumscrit de la seva vida: la guerra civil) i més passió és María Teresa León, de ben segur que per més pròxima i potser perquè és la més "desconeguda" com a autora i la d'obra més ignorada i menystinguda (gran part dels seus llibres són inèdits), només cal comparar el tracte que se li ha donat i el que va rebre el seu marit de molts anys, Alberti. El llibre es clou amb unes bones bibliografies i un útil índex onomàstic.

Romper el Espejo. La Mujer y la Transgresión de Códigos en la

Format: llibre; miscel·lània;

Autoria: Porro Herrera, María José [edit.]; Giulia Poggi; Aurora Domínguez Guzmán; Mª Carmen Simón Pálmer; Carmen Servén; Ángela Ena Bordonada; Ana Padilla Mangas; Ana Passero;

Editorial: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Córdoba; Córdoba; **Any:** 2001;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 329 pàgines;

Resum: El volum recull les ponències i les comunicacions d'una reunió que va tenir lloc a Còrdova el desembre de 1999. Com en tot aquest tipus d'aplec, l'interès sol ser desigual per dues raons: les diferents autories que els componen i la diversitat de qüestions i punts que aborden; alguns quedaran a prop de cada lectora o lector concret, d'altres, lluny. Les set ponències que articulen la primera part són les següents: "La bruja decaída: apuntes sobre la figura de Bernarda en La Dorotea de Lope de Vega" de Giulia Poggi; "De monjas y poesía de ocasión en la España del seiscientos" d'Aurora Domínguez Guzmán; "Tácticas para publicar de las escritoras decimonónicas" de Mª Carmen Simón Pálmer, les dues últimes ponències tracten, com és lògic, de diverses autores; "La figura de la amiga traidora en las novelas contemporáneas de Galdós" de Carmen Servén; "Jaque al 'ángel del hogar': escritoras en busca de la nueva mujer del siglo XX" d'Ángela Ena Bordonada, una ponència plena de dades sobre escriptores i sobre les fascinants tàctiques utilitzades per dir i fer veure que no es diu; "El heroísmo femenino en el teatro de los años 60" d'Ana Padilla Mangas, que tracta de protagonistes en el teatre d'alguns autors; finalment, "Clara Janés: La transformación del mundo a través del discurso" d'Ana Passero. Hi ha, doncs, alguna ponència dedicada a una sola autora i algunes que tracten sobre obres masculines. Les comunicacions són les que segueixen: "Voluntad de estilo en la singular apuesta poética de Santa Teresa" de Francisco Onieva Ramírez, on curiosament s'analitza poc la poesia de l'escriptora; "La concepción del matrimonio a través de El perro del hortelano de Lope de Vega" de Reyes Santiago Ostos; "La Respuesta a Sor Filotea de la Cruz; una defensa de la intelectualidad femenina en el siglo XVII" de Balbina Armenta Fernández; "María Gertrudis Hore, una poetisa olvidada de la segunda mitad del siglo XVIII" de Frédérique Morand; "Escritura romántica femenina: ¿Historia de una transgresión frustrada?" de Dolores Fuentes Gutiérrez; "Fernán Caballero y su personal tratamiento del cuento folclórico y del cuento literario" de Salvador García Pozuelo; "A propósito del móvil de ocultar la deshonra: La tutela jurídico-social de la honestidad de la mujer" de María José Hernández; "El cuento de Carmen de Burgos 'El artículo 348 del código penal' y su posible vigencia" de María Dolores Adam Muñoz"; "Los relatos fantásticos de Carmen de Burgos" d'Antonio Cruz Casado; "Feminismo en Benjamín Jarnés: Teoría del Zumbel (1930), novela entre la 'Vanguardia deshumanizada' de los veinte y la 'Avanzada social' de los treinta" de Manuel Pulido Mendoza; "La transgresión femenina en La casa de Bernarda Alba y Como agua para chocolate. Un estudio comparativo" d'Ana Isabel Martín Moreno; "Transgresión de mitos clásicos en la obra poética de Ana Rossetti" de Blas Sánchez Dueñas; i "Travestismo literario o la poesía femenina escrita por hombres en la poesía española actual" de Daniel García Florindo. Les comunicacions tenen a voltes protagonisme andalús, també, com algunes de les ponències, n'hi ha sobre obres masculines.

Mujeres de Andalucía

Format: llibre; antologia; miscel·lània; obra col·lectiva;

Autoria: Ramos, Mª Dolores; Vera, Teresa; Ballesteros, Mª Rosa [coords.];

Editorial: Junta de Andalucía (Consejería de Educación y Ciencia, Instituto Andaluz de la Mujer); Sevilla; **Any:** 2001;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 8 pàgines; 57 fitxes;

Resum: La publicació consisteix en un breu llibret de 8 pàgines que recull bàsicament unes propostes d'utilització molt genèriques i una succinta biografia que acompanyen 57 fitxes sobre andaluses cèlebres o d'andaluses que aquestes fitxes treuen d'un injust oblit. Les fitxes són breus i esquemàtiques, ocupen aproximadament dos fulls cadascuna; estan organitzades per províncies i no cronològicament la qual cosa és un encert ja que fa més evidents les relacions entre les biografiades i explica millor, les empreses comunes i el tarannà de cada lloc: els dona unitat. En la confecció d'aquestes fitxes, hi han col·laborat onze especialistes més, cosa que fa que l'interès de les fitxes variï. Si es ressenya aquesta publicació aquí és perquè la majoria de les biografiades són escriptors: no menys de 37.

Sangre, pan y poesía. Prosa escogida 1979-1985

Format: llibre; miscel·lània; obra literària;

Autoria: Rich, Adrienne; [trad., intr.] Sánchez Gómez, María Soledad;

Editorial: Icaria; Barcelona;

Any: 2001;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 222 pàgines;

Resum: Aquest llibre consisteix en un recull de diversos papers (conferències, xerrades, articles...) escrits entre 1978 i 1985; en certa manera, es podria considerar la continuació de *Sobre mentiras, secretos y silencios* (també ressenyat en aquesta base), assaig que recollia papers escrits entre 1966 i 1978 (és a dir, que van arribant lentament aquí, amb retard, però van arribant). Malgrat que tampoc no està totalment dedicat a les literatures d'escriptors, hi ha alguns articles fonamentals que hi versen. Hi trobem "El problema de Lorraine Hansberry" que parla sobre la seva vida i obra d'aquesta autora afroamericana. "Hacia una crítica más feminista" que fa establir un necessari diàleg entre la crítica literària acadèmica i la feminista; posa uns quants punts sobre les is i es mostra especialment crítica amb l'acadèmica. "La mirada marginal: Complete Poems, 1927-1979 de Elizabeth Bishop" tracta d'aquesta creadora i els seus llocs d'enunciació. L'article que dona nom al llibre és encara més explícit en el seu títol, "Sangre, pan y poesía: la posición de quien es poeta", es dedica juntament amb el segon a aspectes més teòrics i generals de la crítica i especialment a les implicacions polítiques de tots els actes humans, entre ells, és clar, el d'escriure. Entre els articles no dedicats específicament a la literatura hi ha el cabdal "Heterosexualidad obligatoria y existencia lesbiana", que em porta a recordar que a la resta d'articles es parla sempre de les conformacions de les identitats i tot allò que les componen i, sovint del que és ser lesbiana en un món heterosexista o a d'altres dissidències com són ser jueva, o negra, o ianqui i antimilitarista al mateix temps, o pobra, o, en com a mínim dues ocasions, centroamericana (Nicaragua com a rerafons). Articles també magnífics, plens de referències i dades, lúcids i suggeridors, emotius i precisos a força d'alè poètic. (Encara que no és una revista, ni un recull de conferències, tertúlies o ponències i comunicacions d'un congrés, en el camp corresponent, en detall cada article, ja que molts són fonamentals per a la ginecocrítica i en un oríen. van sortir en algun d'aquests formats.)

Mi amor, mi juez. Alteridad autobiográfica femenina

Format: llibre;

Autoria: Arriaga Flórez, Mercedes;

Editorial: Anthropos; Barcelona;

Any: 2001;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 142 pàgines;

Resum: *Mi amor, mi juez* es dedica, com el seu subtítol indica, a la autobiografia femenina; per fer-ho se centra en dues obres, l'Autobiografía de Gertrudis Gómez de Avellaneda i els Diarios de Sibilla Aleramo. Es divideix en dues parts. La primera és de caire general i es divideix al seu torn en dos capítols; el primer parla sobretot del lloc de l'autobiografia dins els gèneres literaris i els cànons; el segon de qüestions d'identitat i d'autoria, i del lloc del subjecte. També de la comoditat i de la incomoditat de les escriptores dins el gènere i dels avatars dels papers privats i al seva valoració no en funció del que són sinó de qui es escriu. La segona part se centra en les dues autores i obres abans esmentades, encara que es fa referència a algunes d'altres, per exemple a Marguerite Duras. També dividida en dos capítols, el primer es dedica a estudiar com se situen les autores dins una determinada genealogia i per què, i a resseguir i a analitzar el sentit dels recursos literaris com a estratègies dels discursos, en certa manera, la relació entre contingut i forma; el segon capítol parla de les diverses interlocucions que fan servir les autores per desenrotllar el seu discurs. El llibre situa perfectament els trets bàsics de l'autobiografia i és una bona introducció als gèneres privats: una bona bibliografia acaba arrodonint-lo.

Para mayores de cuarenta

Format: llibre; miscel·lània; obra literària;

Autoria: Cather, Willa; [trad.] Palomas, Alejandro;

Editorial: Alba Editorial; Barcelona;

Any: 2002;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 147 pàgines;

Resum: Quan tenia més de quaranta anys (en el moment que es va publicar el llibre en tenia seixanta), la novel·lista nord-americana Willa Cather va escriure un curiós i molt interessant recull de crítica literària. Com d'altra gent (Virginia Woolf, Nabokob...), que quan es posen a escriure crítica hi aporten un plus que els ve de dedicar-se a la ficció, a la creació, Cather traspua per tots els porus la gran escriptora que és i l'instint que té per copsar en què es basa la literatura, sobretot la ficció. Sense escarafalls (a la manera d'alguna de les escriptores de qui fa la semblança), encerta a posar a l'abast alguns nusos i claus de què és i per què serveix la literatura i fa especial èmfasi en els tons, els estils i la textura, la música que sempre l'acompanya. El llibre s'estructura en capítols. El primer i més llarg tracta del seu encontre a Aix-les-bains amb Caroline Franklin Grout, la neboda de Flaubert (es va criar a casa seva), de la seva extraordinària personalitat i sobre les seves xerrades, especialment les de música i literatura; el segon i més curt és de caire general, esbossa alguns punts sobre la teoria de la novel·la. La resta són aproximacions crítiques a diverses escriptores i a un escriptor i també, és clar, a la teoria literària; a Fields, a Sarah Orne Jewett, a Katherine Mansfield, que aborda d'una manera divertidament esbiaixada, i a la novel·la José y sus hermanos de Thomas Mann.

Deseo y ficción doméstica

Format: llibre;

Autoria: Armstrong, Nancy; [trad.] Coy, María;

Editorial: Cátedra; Madrid;

Any: 1991;

Nivell: formació de professorat; formació Llengua: castellà;

Característiques: 301 pàgines;

Resum: Aquest llibre és un document imprescindible per seguir l'evolució de la novel·la moderna en el món occidental i, també, per entendre el llarg camí que va recórrer per passar de ser un gènere desprestigiat i no considerat com a obra d'art fins a l'actual identificació que fem entre novel·la i literatura. El llibre explora bàsicament la novel·lística britànica des del segle XVIII fins al XX, amb freqüents incursions en la sociologia, la psicoanàlisi i altres disciplines; presenta la novel·la com a forjadora de subjectivitat. La novetat de la seva anàlisi radica en el fet d'entendre la novel·la no tan sols com a document històric sinó com a motor de la història; ens explica i il·lustra la parcel·la de poder polític que van aconseguir les novel·listes en dotar d'autoritat literària i fer-se seva una parcel·la de la novel·lística: la que tracta sobretot dels intercanvis personals i el contracte sexual entre dones i homes. Analitza documents no literaris com són, per exemple, els llibres de conducta, i pel que fa a llibres de ficció comença analitzant les obres de Defoe i Richardson i acaba amb part de l'obra de Virginia Woolf. En aquest camí, fa un fructífer i esplèndid passeig sobretot per Jane Austen i les germanes Brontë.

Mujeres de la "Rive Gauche". París, 1900-1940

Format: llibre; miscel·lània;

Autoria: Benstock, Shari; [trad.] Pozanco, Víctor;

Editorial: Lumen; Barcelona;

Any: 1992;

Nivell: formació de professorat; formació Llengua: castellà;

Característiques: 600 pàgines;

Resum: Mujeres de la "Rive Gauche" porta un subtítol aclaridor: París 1900-1940, que situa el llibre en un temps tan esplèndid com concret: el productiu París capital de l'art des de començaments de segle fins a la II Guerra mundial, conflicte bèl·lic que va ser causa de la diàspora de moltes de les escriptores foranes que hi van viure fins aquell moment. El llibre està estructurat en tres grans parts. La primera, "Descubrimientos", dividida al seu torn en quatre apartats, abraça autores i estils que van des d'Edith Wharton a Natalie Barney passant per Colette, Gertrude Stein o Janet Flanner, i tracta qüestions com la dels salons i l'homosexualitat. La segona, "Aposentamientos", dividida en quatre apartats més, se centra en Gertrude Stein, les llibreteres Adrienne Monnier i Sylvia Beach i les seves famoses llibreries, la vida i l'obra d'una autora fonamental: Djuna Barnes. La tercera part, "Encrucijadas", també en quatre apartats, continua tractant temes sobre els quals ja ha escrit com per exemple El bosque de la noche de Djuna Barnes, analitza també La casa del incesto d'Anaïs Nin i Buenos días, medianoche de Jean Rhys, parla també del paper de les revistes, d'un grapat d'autores i periodistes potser no tan conegudes com les anteriors, per exemple Jane Heap, Nancy Cunard, H. D., etc., i de la fi de tot aquest món. És un llibre interessant, bàsic i útil, tant per la quantitat de dades que aporta, com per la manera d'exposar-les, una simple ullada a les autores que tracta convenç de l'obligatorietat de la seva lectura... Posa al seu lloc l'importantíssim i no sempre reconegut paper que van jugar artistes avui dia arraconades o fins i tot menystingudes, dona pistes sobre les xarxes que creen les artistes o les dones. o esmicola. per exemple. aquella idea tan estesa entre la misogínia

Revista de Occidente, 139; [Escritoras Contemporàneas];

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva; obra literària; revista;

Autoria: Blanco, Alda [coord.]; Alda Blanco; Margaret Atwood; Louise Erdrich; Elena Poniatowska; Hanan Al-Shayj; Angela Carter; Rita Felsky; Waltraud Anna Mitgustch; Tununa Mercado;

Editorial: Fundación José Ortega y Gasset; Madrid;

Any: 1992:

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 171 pàgines; textos;

Resum: Aquest número de la Revista de Occidente, coordinat per Alda Blanco, està dedicat pràcticament en la seva totalitat a la literatura de dones en la seva vessant contemporània. Hi trobem una selecció de textos de creació literària de diferents autors; n'hi ha un de la canadenca Margaret Atwood, un de la portuguesa Héliá Correia, un de la nord-americana Louise Erdrich, un de la mexicana Elena Poniatowska i, finalment, un de l'egípcia actualment resident a Londres Hanan Al-Shayj. Barrejats i combinats amb aquests textos de creació, hi ha interessants textos de crítica literària com, per exemple, un de la britànica Angela Carter dedicat a Jane Eyre de Charlotte Brontë; un de més extens de la també britànica Rita Felsky, "Más allá de la estética feminista", que dóna compte de l'estat actual de la ginecocrítica pel que fa a les tendències a EUA i respecte al corrent de la diferència francès; un de l'austríaca Waltraud Anna Mitgustch sobre Sylvia Plath escrit en primera persona i a mig camí de la crítica literària i de la literatura de creació; també entre la crítica i la creació, fidel exponent, per tant, d'un dels fecunds i fèrtils camins que ha agafat la ginecocrítica, se situa l'article de Tununa Mercado que consisteix en una reflexió sobre la seva creació

Les Trobairitz. Poetes occitanes del segle XII

Format: llibre; antologia; obra literària;

Autoria: Bogin, Magda; [trad.] Montserrat Abelló; Alfred Badia;

Editorial: laSal, edicions de les dones; Barcelona

Any: 1983;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** català;

Característiques: 198 pàgines; poesies;

Resum: Com el seu nom indica, el llibre es dedica a una manifestació concreta de la literatura de dones: la produïda durant els segles XII i XIII per les trobadores a Occitània. El llibre està clarament repartit en dues parts iguals. A la segona, hi ha les cançons de les trobadores en occità, així com les elegants i polides versions al català que n'ha fet Alfred Badia. La primera meitat del llibre, que és la que interessa pel tema que tractem, consta d'un interessantíssim estudi introductori de Magda Bogin que abraça diversos aspectes. En primer lloc, hi trobem una introducció que comença a centrar la trobadoresca, l'obra de trobadores i trobadors, i l'amor cortès. A continuació, hi ha una aproximació històrica que dóna compte de la peculiar situació de la qual gaudien les dones en aquella zona del Midi francès i que explica l'eclosió de la poesia de les trobadores. Després, hi ha un apartat dedicat a l'amor cortès i les seves paraules claus, així com una interpretació d'aquest amor cortès. La quarta part està dedicada a les característiques de la poesia de les trobadores. Finalment, hi ha un apartat dedicat a escatir la difícil identitat d'aquesta vintena de dones, ajudada en vuit casos per les que hi ha en les "Vides" (Vides dels Trobadors).

Els cards i el llir: Una lectura de l'"Espill" de Jaume Roig

Format: llibre;

Autoria: Cantavella, Rosanna;

Editorial: Quaderns Crema; Barcelona;

Any: 1992;

Nivell: formació de professorat; formació Llengua: català;

Característiques: 179 pàgines;

Resum: Com el seu llarg títol indica, el llibre que ens ocupa és una lectura de l'Espill, la llarga narració rimada del valencià Jaume Roig, que es va publicar per primer cop a València el 1531. És ben conegut el caràcter ferotgement misogin de l'expressat Espill, per tant, ni hi insistirem ni trobarà ressò en aquestes pàgines. El llibre de Rosanna Cantavella està constituït per una Introducció, la Descripció del Text i dels seus Elements, que conforma el gruix del llibre i consisteix en l'anàlisi dels quatre llibres que componen l'Espill, en els quals situa la tradició de cadascun dels principals tòpics misògins que han aparegut sobretot a partir del segle XIII; després hi trobem Dues Postil.les, un Epíleg, les Claus Bibliogràfiques i un Repertori de Motius. A nosaltres ens n'interessen especialment dues parts. Per una banda, les trenta denses pàgines de la Introducció que són un repàs a un tema tan productiu com és el de la misogínia i la `Querelle des femmes` al llarg del temps, i on l'autora fa un repàs dels arguments i autories tant misògines com profemenines; per altra banda, el llibre es clou amb tres breus però utilíssimes pàgines que conformen el ja esmentat Repertori, el qual situa en els versos de Roig, i per ordre d'aparició, els principals tòpics del pensament misooin o profemení -aquests últims ia sabem que molts escassos- presents a l'Espill.

El espacio autobiográfico

Format: llibre; obra literària;

Autoria: Catelli, Nora;

Editorial: Lumen; Barcelona;

Any: 1991;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 168 pàgines; textos;

Resum: El llibre, tal i com el títol indica, es dedica a estudiar les estantisses i fines vores en què s'inscriu l'autobiografia i, en algun cas, els límits, les servituds i les variacions de la biografia (vegeu el capítol V). Es desprèn d'això, que també estudia la relació entre el que realment ha passat i la mentida, entre els fets i la literaturització d'aquests fets, entre la vida i l'art. Per descomptat, també entre la primera i la tercera persona. Consta d'un primer capítol en el qual l'autora explica a grans trets aquest gran espai i els seus viaranyis i dreces, i les teories del crític Paul de Man. Els capítols II i III, seguint la tònica del capítol anterior, dóna compte de les teories sobre l'autobiografia de Phillipe Lejeune i Mijail Bajtin. El IV és un molt breu però interessantíssim capítol dedicat a la representació i conceptualització de la Verge Maria a través del temps i de les diferents autores i autors, i els molt clarificadors errors de traducció de l'Antic Testament. Finalment, el capítol V es dedica a explicar i analitzar, també breument, la trajectòria vital i literària de Gertrudis Gómez de Avellaneda, especialment la seva curta autobiografia (el quadernet amb les cartes a Cepeda). El llibre es completa amb un Apèndix que consta de l'expressada autobiografia i uns breus apunts del que n'ha dit part de la crítica. segons l'autora. la seva hermeneuta: el feminisme.

Escritura y sexualidad en la Literatura Hispanoamericana.

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva;

Autoria: Centre de recherches Latino Americaines. Université de Poitiers; Alicia Puleo; Marta Morello-Frisch; Magdalena García Pinto; Alessandra Riccio; Nissa Torrents; Claire Pailler; Adriana

Editorial: Fundamentos; Madrid;

Any: 1990;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 349 pàgines;

Resum: De les aportacions sobre sexualitat recollides en aquest volum del col·loqui que ens ocupa, les sis primeres són obra de crítiques i fan referència a autores. Així, Marta Morello-Frisch parla, en general, de discurs eròtic i escriptura femenina. La problemàtica de la sexualitat en l'escriptura és el tema escollit per Magdalena García Pinto. Alessandra Riccio analitza les relacions d'eros i poder en l'obra de Marta Lynch, Informe bajo llave. Teresa Parra és estudiada per Nissa Torrents. Claire Pailler titula el seu treball: "Bajo el signo de Chalchihuitlicue: ser mujer y poeta en Nicaragua". La poesia de Zoé Valdés és objecte de l'anàlisi d'Adriana Castillo de Berchenko. Encara que el marc geogràfic de la recerca és més ampli, el col·loqui i els treballs es mouen en l'òrbita francesa, és lògic, per tant, que la inspiració dominant sigui la del feminisme francès, vinculat al pensament de la diferència i entre d'altres, doncs, a Luce Irigaray.

La mujer insatisfecha. El adulterio en la novela realista

Format: llibre;

Autoria: Cipliajauskaité, Biruté;

Editorial: Edhasa; Barcelona;

Any: 1984;

Nivell: formació de professorat; formació Llengua: castellà;

Característiques: 187 pàgines;

Resum: Aquest és un dels pocs llibres inventariats en la base que no versa sobre literatura de dones, en el sentit d'escriu per dones, sinó que es dedica a analitzar els llibres d'una sèrie d'autors sobre la infidelitat -fixeu-vos que els llibres tenen nom de dona...- i, per tant, la visió de la dona i l'adulteri que tenen aquests autors i per què. Dos trets marquen el llibre. Per un cantó, la constatació que la novel·la sobre l'adulteri és paral·lela al discurs realista-naturalista arreu d'Europa i aquest interès no és sobre l'adulteri com un assumpte privat sinó com l'anàlisi d'un codi social i d'una moral hipòcrita. Per un altre (i, evidentment, està fortament lligat amb el primer tret), la creença que tota la novel·la està condicionada en gran manera per la situació política, social i econòmica del seu temps. El llibre està dividit en apartats. En el primer, pretén donar una visió de la situació de la dona en els països en què transcorren les novel·les. El segon, consisteix en l'anàlisi de Madame Bovary, Anna Karénina, La Regenta i Effi Briest. La tercera i la quarta són molt breus i es dediquen respectivament a Fortunata y Jacinta i a La Gaviota, i a solucions al problema, posteriors i diferents.

La novela femenina contemporánea (1970-1985). Hacia una

Format: llibre; miscel·lània;

Autoria: Cipliajauskaité, Biruté;

Editorial: Anthropos; Barcelona;

Any: 1994;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 254 pàgines;

Resum: La motivació de l'autora en escriure el llibre va ser la d'indagar i, a ser possible, esbrinar si existeix allò que se'n diu escriptura femenina i en què consisteix en cas d'existir. La conclusió segons l'autora és provisional: després de molts anys i de llegir més de sis-centes novel·les encara no ho sap. No ens deixem enredar però, el primer capítol del llibre aporta moltes veus i moltes dades interessants sobre la qüestió. Ara, mentre llegia i ho estudiava es va adonar que un dels mecanismes recurrents utilitzats per les escriptores era la utilització de la primera persona. Per aprofundir en la qüestió va decidir estudiar la novel·lística femenina contemporània. Va acotar el terreny i va dedicar-se a la producció europea que podia llegir en versió original, és a dir, la produïda a Espanya (inclou la literatura catalana i castellana) França, Alemanya, Anglaterra, Itàlia i Portugal, durant els quinze anys que anuncia el títol i, evidentment, en primera persona. L'estudi està articulat en quatre capítols més que estudien respectivament: el procés de conscienciació entès en un sentit ampli; la novel·la psicoanalítica; la novel·la històrica i l'escriptura rebel, és a dir, la més radical i innovadora. El llibre es complementa amb un últim capítol curt sobre procediments narratius i una extensa bibliografia.

La condició de la dona en la narrativa femenina catalana (1900-

Format: llibre; miscel·lània;

Autoria: Charlon, Anne; [trad.] Canal, Pilar;

Editorial: Edicions 62; Barcelona;

Any: 1990;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** català;

Característiques: 216 pàgines;

Resum: Com el seu nom indica, aquest llibre pretén donar una visió panoràmica tant de la literatura escrita per dones durant aquest segle, com de la condició, visió, model..., de dona que proposen. El llibre està dividit en parts. Primer de tot, hi ha l'apartat dedicat a les escriptores a cavall entre els dos segles. El segon ens parla de les autores dels anys trenta i durant la guerra civil. La tercera part presenta les escriptores des de l'any 47 fins a l'any 83 -per a l'autora, els anys de postguerra si bé, per una banda, es caracteritzen per l'emudiment de les autores del temps de la República, per altra banda, es caracteritzen també per una gran producció literària per part d'altres dones; escull com a començament de l'etapa l'any 47 ja que és l'any de creació del premi de l'editorial Aymà. Finalment, hi ha una recapitulació sobre la literatura femenina d'aquests, més o menys, noranta anys. L'autora intercala dades bio-bibliogràfiques, resums de les obres i fragments dels llibres de les diferents escriptores, així com, la situació socioeconòmica, política i cultural de les diferents etapes, tot prestant una gran atenció als problemes que representa escriure en català i a les conseqüències de la guerra civil.

Feminismo y teoría del discurso

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva;

Autoria: Colaizzi, Giulia [edit.]; Nancy Armstrong; Annarita Buttafuoco; Rey Chow; Christie McDonald; Patrizia Calefato; Patrizia Violi; Anna Brawer; Susan Kirkpatrick;

Editorial: Cátedra; Madrid;

Any: 1990;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 167 pàgines;

Resum: El llibre recull les intervencions llegides i discutides en el 1r. Symposium Internacional sobre Feminisme i Teoria del Discurs que va tenir lloc a València de gener de 1990. Les participants varen ser N. Armstrong, A. Buttafuoco, R. Chow, C. McDonald, P. Calefato, P. Violi, A. Brawer i S. Kirkpatrick. El llibre es divideix en apartats; s'obre amb una introducció-article de l'editora i, a continuació, dos articles s'acullen sota el títol: Feminismo y discurso histórico; el següent apartat es diu Feminismo y postmodernidad y també consta de dos articles; el tercer s'anomena Feminismo y filosofía del lenguaje i hi consten els quatre últims articles. El conjunt és força complex i divers perquè el Symposium pretenia, d'entrada, portar el debat epistemològic derivat de les diverses experiències de la lluita feminista de les dues últimes dècades a un àmbit ampli i supranacional. Es partia de la constatació que la temàtica de la dona s'ha incorporat als diversos camps del saber i els ha canviat i que, per tant, cal canviar també els instruments de recerca i anàlisi.

Materiales para coeducar. El comentario de textos: aspectos

Format: llibre; obra col·lectiva;

Autoria: Cremades, Mª Angeles; Rodes Gisbert; Ma. Isabel, Simón Rodríguez; Mª Helena; Simón Rodríguez, Ma. Nieves;

Editorial: Mare Nostrum ediciones; Madrid;

Any: 1991;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 213 pàgines; textos;

Resum: Es tracta del segon volum de la col·lecció "Forum Didáctico", dirigida i prologada per Celia Amorós. Tal i com consta en la justificació del llibre, l'objectiu de les autores és donar a conèixer la ja antiga recerca de paraules i mirades altres per abocar-nos com a dones a totes les realitats culturals, en aquest cas, a la literatura. Es reconeix la necessitat d'una estratègia d'aproximació i el camí que proposen és analitzar els paràmetres de l'educació sentimental, gènere (papers i estereotips), espai, temps i llenguatge, i veure que tenen un contingut diferent en funció del sexe. De tota manera, en la finalitat última, les autores expressen la seva pretensió d'educar persones sense tenir en compte el seu sexe o gènere. El mètode s'aplica a La plaça del Diamant i a un fragment d'Una mort molt dolça. També hi ha uns exercicis complementaris, una bibliografia i un annex amb un recull aleatori de fragments de textos literaris i de pensament.

Breve historia feminista de la literatura española (en lengua

Format: llibre; obra col·lectiva;

Autoria: Díaz-Diocaretz, Myriam; Zavala, Iris M [coords.]; Rosa Rossi; Iris M. Zavala; Myriam Díaz-Diocaretz;

Editorial: Anthropos; Comunidad de Madrid; Barcelona;

Any: 1993;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 143 pàgines;

Resum: El llibre que comentem és el volum que inaugura la breu història feminista de la literatura espanyola que s'anuncia en el títol; aquesta breu història serà publicada per l'editorial Anthropos en la sèrie Cultura y Diferencia. Teorías feministas y cultura contemporánea, dirigida per Myriam Díaz-Diocaretz i assessorada per Iris M. Zavala, inclosa en la col·lecció Pensamiento crítico / Pensamiento utópico. Valgui aquest llarg preàmbul per situar el llibre i el projecte. En el pròleg al volum que avui ens ocupa, Iris Zavala anuncia la continuïtat de l'empresa que s'han proposat i assenyala que si bé aquest primer volum tracta de la teoria de la interpretació del discurs sexual i de les construccions del discurs genèric, els volums posteriors versaran sobre la història d'aquestes construccions, al mateix temps que recolzen en una teoria de la interpretació, la tercera part, és a dir, els últims volums, historiarà les aportacions de les dones a la història de la cultura. El llibre es compon de tres articles, "Instrumentos y códigos. La 'mujer' y la 'diferencia sexual'" que a tall d'introducció ens brinda Rosa Rossi, breu però ric i suggeridor com sempre en aquesta autora, que anuncia la continuïtat de la seva col·laboració en el projecte, "Las formas y funciones de una teoría crítica feminista. Feminismo dialógico" d'Iris M. Zavala y "'La palabra no olvida de dónde vino'. Para una poética dialógica de la diferencia" de Díaz-Diocaretz. Tots tres, com hem dit, tracten de la teoria de la interpretació, ho fan amb moltes referències a la crítica ja existent i són d'una densitat teòrica considerable.

Estètica feminista

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva; obra literària;

Autoria: Ecker, Gisela [edit.]; Christa Wolf; Sigrid Weigel; [trad.] Villegas, Paloma;

Editorial: Icaria; Barcelona;

Any: 1986;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 235 pàgines;

Resum: Com el seu nom indica, aquest assaig aplega diversos articles de diferents autors de variats camps artístics, que o bé es dediquen a escatir si hi ha una estètica feminista o bé en fan propostes o bé les dues coses... El llibre és una mostra del vigor i la vitalitat de l'art i de l'assaig al voltant de qualsevol vessant de l'art que hi ha a Alemanya. No tots els articles parlen, per tant, de literatura. De fet, la majoria parlen d'estètica feminista en general, així, n'hi ha al menys cinc ("¿Existe una estética feminista?", "La mujer: reflejo de sí misma", "Nueve principios para una estética matriarcal", "Profesión: artista. Sobre las nuevas relaciones entre la mujer y la producción artística", "Lenguaje, silencio y discurso del arte: sobre las convenciones del lenguaje y la autoconciencia femenina") i la introducció, que parlen d'estètica feminista en general, de tota manera, sovint es refereixen a la literatura i a escriptores concretes i mostren un gran interès pel llenguatge. Els dos articles que hi ha pròpiament sobre literatura són una preciosa, "col.loquial" i interessantíssima carta de Christa Wolf, i un complet article de Sigrid Weigel que dóna una visió de conjunt i fa una relació dels entrebancs amb què s'enfronta la literatura de dones, aquestes són les dues raons per les quals el llibre consta en aquesta base (al marge de la qualitat i l'interès del que no tracten tan directament de literatura).

Catálogo de escritoras españolas en lengua castellana (1860-

Format: llibre; antologia; obra col·lectiva; bibliografia;

Autoria: Falcon, Lidia; Siurana, Elvira;

Editorial: Dirección General de la Mujer, Comunidad de Madrid; Madrid;

Any: 1992;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 296 pàgines;

Resum: El treball de catalogació és, en general, difícil, laboriós, delicat i frustrant perquè mai no es pot abastar ni obtenir i, per tant, tampoc oferir la informació de manera absoluta i exhaustiva, però és un treball imprescindible i per aquesta raó és d'agrair que se'n vagin fent intents (sobretot pel que fa a les escriptores) perquè així es van completant les dades que ja es tenen i es van omplir buits, que prou falta fa. En aquest catàleg es recullen les escriptores per ordre alfabètic i, sempre que ha estat possible a les autores del recull, acostumen a portar una petita nota biogràfica i una llista de les seves obres. En aquest volum hi ha algunes dades curioses que són fruit de la biblioteca particular de les autores.

Catálogo de escritoras feministas actuales en lengua castellana

Format: llibre; antologia; obra col·lectiva; bibliografia;

Autoria: Falcon, Lidia; Siurana, Elvira;

Editorial: Dirección General de la Mujer, Comunidad de Madrid; Madrid;

Any: 1992;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 95 pàgines;

Resum: El treball de catalogació és, en general, difícil, laboriós i delicat, mai no es pot abastar ni obtenir i, per tant, tampoc oferir la informació de manera absoluta i exhaustiva, però és un treball imprescindible i per aquesta raó és d'agrair que se'n vagin fent intents (sobretot pel que fa a les escriptores) perquè així es van completant les dades que ja es tenen i omplim buits, que prou falta fa. En aquest catàleg es recullen, com el seu títol indica, les escriptores feministes, es presenten per ordre alfabètic i sempre que ha estat possible a les autores del recull s'acompanyen d'una petita nota biogràfica i una llista de les seves obres; el criteri específic que s'ha utilitzat en el segon volum per catalogar les autores feministes, ha estat el de reunir per separat totes les escriptores i autores que s'han autodefinint o s'autodefineixen com a tals. En el volum hi ha algunes dades curioses que són fruit de la biblioteca particular de les autores.

La rateta que escombrava l'escaleta. Cop d'ull a l'actual literatura

Format: llibre; miscel·lània;

Autoria: Gabancho, Patricia;

Editorial: Edicions 62; Barcelona;

Any: 1982;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** català;

Característiques: 190 pàgines;

Resum: Aquest llibre, escrit l'any 82, aprofita l'oportunitat d'un moment molt determinat del feminisme a Catalunya i es proposa analitzar l'obra de vuit autores catalanes: Joana Escobedo, Maria Mercè Marçal, Montserrat Roig, Maria Antònia Oliver, Marta Pessarrodona, Helena Valentí, Carme Riera i Antònia Vicens. Analitza l'obra d'aquestes autores tenint com a punt de vista els problemes i conflictes que el feminisme havia posat de manifest i discutit durant la dècada anterior: matrimoni, adulteri, divorci, sexualitat, avortament, maternitat... Les pretensions són excessives, i el resultat és un anar i venir d'una manera ràpida i precipitada d'una cosa a l'altra, fins al punt que fa la impressió de superficial o d'un pèl massa simplificador. Al final, s'hi adjunta un quadre cronològic d'autores de Catalunya, Gran Bretanya i França que es mostra incomplet i, pel que fa a la bibliografia, la mateixa autora reconeix que és parcial. El títol dóna idea de quina és la conclusió del llibre i vol incitar,

Dîwân de las poetisas de al-Andalus

Format: llibre; antologia; obra literària;

Autoria: Garulo, Teresa;

Editorial: Hiperión; Madrid;

Any: 1986;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 162 pàgines; poesies;

Resum: El llibre es dedica a escatir la nòmina de poetes que van escriure poesia inserides en la cultura d'al-Andalus, en el període que va del segle VIII al XIV. S'obre amb una introducció que abraça una cinquantena de pàgines (aquesta és la raó per la qual es ressenya el llibre) en la qual es dóna compte dels paràmetres culturals i socials del món en què es movien aquestes poetes, les dificultats i problemes a l'hora d'establir els criteris de cara a fer la selecció de poetes i sobretot els criteris per considerar si una dona era o poeta o no ho era; hi consten també les principals fonts en què s'ha basat l'autora. Se'ns hi explica els diferents tipus de poesia que practicaven i se'n destaca el moment d'esplendor, època que abraça els segles XI i XII. El gruix del llibre el constitueixen les biografies i les poesies de cadascuna de les trenta-tres autores inventariades en l'antologia, les quals donen compte de la varietat i de les característiques de les poetes mossàrabs. Finalment, al marge de l'índex de noms propis, hi ha una utilíssima i extensa bibliografia sobre la poesia mossàrab. Posteriorment, va sortir una altra útil antologia sobre la poesia femenina hispanoàrab en la benemèrita col.lecció "Biblioteca de Escritoras"; la referència és la següent, Rubiera Mata, Ma. Jesús. Poesía femenina hispanoárabe. Castalia [Biblioteca de Escritoras. 12]. Madrid. 1989. 163

Las 56 ponencias leídas durante las Primeras Jornadas sobre

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva;

Autoria: Itkin, Silvia [compil.]; Giardinelli, Mempo [edit.]; Gorodischer; Fletxer; Heer; Orphée; Kociancich; Mercader; Ruiz; Bellucci; Saenz Quesada; Xurxo; Clementi; Schóo, Shúa; Lerer;

Editorial: Puro Cuento; Buenos Aires;

Any: 1989;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 207 pàgines;

Resum: El pròleg de l'editor, Mempo Giardinelli, comença reconeixent el paper indiscutiblement predominant de les dones en la literatura argentina actual i prossegueix afirmant la novetat de les aportacions femenines. Les ponències, nombrosíssimes com el títol del recull indica, representen el pluralisme de la realitat de les dones. S'han agrupat temàticament en els següents apartats: "¿Existe la literatura femenina?", "Manso, Gorriti y las otras (las que hicieron lo que se podía)", "Literatura erótica femenina", "El texto periodístico: palabra e imagen", "Literatura para niños: ¿es cosa de mujeres?", "Mujeres talleristas: literatura y reflexión", "La mujer como sujeto del texto", "Personajes femeninos en la historia y literatura argentinas", "Biografía, cartas, conversaciones: ¿Géneros del Género" i "¿La mujer es puro cuento?".

Conversaciones y poemas. La nueva poesía femenina española

Format: llibre; antologia; obra literària; bibliografia;

Autoria: Keefe Ugalde, Sharon;

Editorial: Siglo XXI de España; Madrid;

Any: 1991;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 296 pàgines; bibliografies; poesies;

Resum: Tal com diu el títol, el contingut del llibre són converses amb diferents autores, un recull dels seus poemes i la llista de les seves publicacions poètiques. Les autores seleccionades són María Victoria Atencia, María del Valle Rubio Monge, Clara Janés, Juana Castro, Amparo Amorós, Pureza Canelo, Rosa Romojaro, Fanny Rubio, Ana Rossetti, María del Carmen Pallarés, Concha García, María Sanz, Carmen Borja, Andrea Luca, Blanca Andreu, Amalia Iglesias Serna i Luisa Castro. La part dedicada a cada poeta està encapçalada per un retrat interpretat per Patricia Gadea. Sharon Keefe Ugalde (1944), doctora per l'Standorf University i professora de la Southwest Texas State University, explica en la introducció com la poesia escrita per dones en aquests últims temps ha trencat els límits que li havia imposat el patriarcat i, per tant, que el concepte de poesia femenina ja no té sentit. En les converses, evidentment, les poetes parlen de la relació entre poesia i autobiografia i se'n poden veure les desigualtats i les diferències.

Las Románticas. Escritoras y subjetividad en España, 1835-

Format: llibre;

Autoria: Kirkpatrick, Susan; [trad.] Bárcena, Amaia;

Editorial: Cátedra; Madrid;

Any: 1991;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 300 pàgines;

Resum: Amb aquest volum va començar la seva singladura la col.lecció "Feminismos", filla de les Ediciones Cátedra, la Universitat de València i l'Institut de la Mujer, i que, de moment, dedica bona part de la seva producció a la literatura i a la llengua. Des d'aquí li desitgem una llarga, llarguíssima travessia i que tots els vents i brises li siguin propícies. El llibre, de fet, dóna compte de més aspectes que no fa preveure el llarg subtítol. Comença situant els paràmetres del pensament, les convencions i la sensibilitat romàntica en l'àmbit de l'Estat espanyol exemplificant-ho amb els principals autors romàntics en llengua castellana, situa també els canvis polítics, culturals i literaris que el lliberalisme hi va ocasionar i propiciar. Parla del lent i vacil.lant sorgiment de les escriptores en aquest període i com el projecte liberal no les englobava sinó que les mantenia en un conegut estat de submissió política, social i cultural que els fa especialment difícil dedicar-se a la producció literària i a tenir o a conformar una subjectivitat que els permeti expressar-se. Al mateix temps que explica fil per randa tot això, analitza minuciosament l'obra poètica o narrativa de Gertrudis Gómez de Avellaneda, Carolina Coronado i Cecilia Böhl, remarcant-ne els trets característics i comuns, la dificultat ja esmentada per crear una subjectivitat pròpia i, malgrat els pals a les rodes que el patriarcat els va posar en tot moment, la formosa sororitat lírica que aquestes dones van portar a terme i que va fer possible posteriorment l'eclosió de Rosalía de Castro o Emilia Pardo Bazán i, més tard, el brillant esplet de literates que van néixer amb el segle.

Estudios históricos y literarios sobre la mujer medieval

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva;

Autoria: Lacarra, Mª Eugenia; María José Jiménez Tomé; María Nieves Ibeas Vuelta; Isabel Torrente Fernández; Cristina Segura Graíño; María Concepción Valenzuela Robles; María Teresa

Editorial: Diputación provincial de Málaga; Málaga;

Any: 1990;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 142 pàgines;

Resum: Aquest és el quart volum de la col·lecció "Biblioteca de estudios sobre la mujer" de bella tradició en miscel·lànies sobre literatura. Els estudis literaris d'aquest volum són, de fet, tres dels set estudis que inclou el llibre: "Los paradigmas de hombre y mujer en la literatura épicolegendaria medieval castellana" a càrrec de María Eugenia Lacarra, "La sátira de las mujeres en la poesía y en los "Lais" de María de Francia" escrit per María José Jiménez Tomé, i el tercer, "Christine de Pisan: Una actitud crítica frente a las lecturas misóginas de la Edad Media" de María Nieves Ibeas Vuelta. El llibre només pretén la difusió dels resultats de les investigacions com a aportacions parcials, tot i que fonamentals, a una futura història de les dones medievals i, per altra banda, promoure una progressiva col·laboració interdisciplinària que superi possibles localismes i errònies tendències academicistes. Un dels altres quatre articles, "Algunas consideraciones sobre la mujer en el medioevo asturiano" d'Isabel Torrente Fernández, aporta precioses mostres des del punt de vista de la llengua en el sentit de posar de manifest que quan es pensa en les dones se les anomena.

Historias de amor

Format: llibre; obra literària;

Autoria: Kristeva, Julia; [trad.] Ramos Martín, Araceli;

Editorial: Siglo veintiuno; México;

Any: 1988;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 340 pàgines;

Resum: L'autora, Julia Kristeva, nascuda l'any 1941 a Bulgària, treballa a França des del 1966 i és una fecunda i creativa investigadora en el complex camp de la filosofia del llenguatge, literatura contemporània i història cultural. En el llibre que presentem, s'hi troben relacionades la filosofia, la religió i la literatura i se'ns explica que des de l'experiència de la psicoanàlisi totes les històries acaben parlant d'amor: "els meus pacients em confien les seves penes d'amor i s'apanyen per sofrir-ne d'altres". Es revisen pensadors com Plató i Sant Tomàs, personatges literaris com Romeu i Julieta i Don Giovanni, i autors que van des de la trobadoresca a Bataille, passant per Stendhal i Baudelaire. L'autora no ha estat associada a cap corrent feminista en particular, però ha utilitzat per a la seva elaboració teòrica elements marxistes, freudians-lacianians i el mètode postestructuralista. Altres obres seves són: *Semiotikè: recherche pour une sémanalyse* (1969), *Le texte du roman* (1970), *La révolution du langage poétique* (1974), *La traversée des signes* (1974), *Les chinoises* (1974), *Polylogue* (1977), *Pouvoir de l'horreur* (1980), el 1990 es va traduir al castellà la novel·la inspirada en el seu món: *Los samurais*.

Hijas escritoras

Format: llibre; miscel·lània;

Autoria: Lane, Maggie; [trad.] Gubern, Jordi;

Editorial: Noguer; Barcelona;

Any: 1992;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 335 pàgines;

Resum: El llibre indaga sobre les relacions de vuit escriptores cabdals -òrfenes de mare des de molt joves, o amb mares irrellevants a judici de l'autora- amb els seus respectius pares. Les vuit escriptores tenen com a llengua l'anglès, set són britàniques, només una, Emily Dickinson, és nord-americana, i la majoria, inclosa aquesta última- viuen un ambient purità i ofegador; no és estrany: la majoria van viure les restriccions de l'època victoriana. El llibre tracta de Fanny Burney (1750-1840), Maria Edgeworth (1768-1849), Elizabeth Barrett Browning (1806-1861), Charlotte Brontë (1816-1855), George Eliot (1819-1880), Emily Dickinson (1830-1886), Beatrix Potter (1866-1943) i Virginia Woolf (1882-1941). És una obra interessantíssima per les dades que aporta sobre les autores i la gestació de la seva obra, com a retrat d'unes èpoques històriques -especialment la victoriana-; en canvi, no es pot estar d'acord amb les conclusions que treu respecte a la importància i la influència paterna. Atribueix a pares repressius fins a límits insospitats, pares que, en el millor dels casos, van intervenir només amb mala fortuna sobre la carrera de les seves filles, part del mèrit de l'obra de les filles. Més aviat es dedueix que la van fer a pesar i malarat ells.

Escritoras y escritura

Format: llibre; obra col·lectiva; obra literària;

Autoria: Le Guin, Ursula K.; Gorodischer, Angélica; [trad.] Domínguez Halpern, Silvina; Brudny, Paula;

Editorial: Feminaria Editora; Buenos Aires;

Any: 1992;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 50 pàgines;

Resum: El llibre es compon d'un article de cada una de les dues autores. L'article d'Ursula K. Le Guin, "La hija de la pescadora" és el més extens (40 pp.) i és una traducció d'un article del seu llibre *Dancing at the Edge of the World. Thoughts on Words, Women, Places*. És una meravella d'article a mig camí entre la crítica i la creació, hi fa un viatge precís i preciós tot resseguint la figura, la personalitat, la imatge de la dona, de les dones que escriuen. Passeja per diferents protagonistes: l'esplèndida Jo March de *Mujercitas*, autèntica alter ego pel que fa a la relació amb el llapis i el paper de Louisa May Alcott, una interessant contraimatge treta d'un llibre de Dickens, en la qual, per blasmada, ja hi ha tota una incitació a la imitació, la visió que tenen d'elles mateixes autores com Harriet Beecher Stowe, autora de *La Cabana de l'oncle Tom*, inexplicablement desposseïda d'una taula pròpia, taula que sí que posseïa el seu marit..., recrea d'altres autores com Tillie Olsen, Jane Austen, Margaret Oliphant, Gertrude Stein..., fins arribar a Alice Ostriker, Margaret Drable, Hélène Cixous..., té temps per fer un sentit i emocionat homenatge a la seva mare, escriptora com ella, i acaba com ha començat: pescant i escrivint en una companyia immillorable, la de Virginia Woolf. En el curs d'aquest curt però dens viatge, curull de cites, de fragments d'obres, d'imatges, que farcirien novel·les senceres, encara té temps de dinamitar una gran quantitat de tòpics i prejudicis, per exemple, la dicotomia entre crear i procrear... El llibret es completa amb un petit text d'Angélica Gorodischer, "Señoras", que és una pura i joiosa invitació a gosar poder, és a dir, a escriure.

No creas tener derechos

Format: llibre; obra col·lectiva;

Autoria: Libreria de Mujeres de Milán; [trad.] Montagut, María Cinta; Bofill, Anna;

Editorial: horas y HORAS, la editorial feminista; Madrid;

Any: 1991;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 204 pàgines;

Resum: Aquest llibre és una de les pedres de toc, una de les peces fonamentals del pensament de la diferència, s'hi reflecteixen els fets i les etapes més importants del període de temps que abraça des del 1966 fins al 1986, així com també els punts capitals d'aquest pensament: la "voglia de vincere", la pràctica del "fare", l'afidament, la formulació del que ha de ser l'autoritat i la genealogia femenina..., només per això ja valdria la pena donar-lo a conèixer. Si es ressenya aquí és, però, perquè, a més, té dos apartats dedicats a la ginecocrítica. Així, la introducció, tot donant compte del que és el llibre, fa un especial èmfasi en la tria, la recerca i el reconeixement d'una genealogia femenina, d'un seguir el fil de la tradició, volgudament conscient, encara que molts cops no explicitat, que una munió d'escriptores han fet quan s'han emmirallat en altres dones, molts cops literates o en la literatura d'altres dones. Encara que fa referència sobretot a autores del XIX i XX, comença a rastrejar aquestes genealogies en les figures bíbliques de Rut i Noemí, sense oblidar Madame du Deffand i altres saloneres del XVIII. En el capítol IV, especialment en els primers apartats, parla també d'aquesta genealogia femenina en la literatura i també en la resta de la realitat; assenta les bases de l'autoritat femenina i parla de la transgressió, la subversió i, al mateix temps, de l'alliberament que representa mesurar-se en la mirada, en el saber, en l'autoritat, de l'altra, d'una altra dona, escapant així al poder i a la simbologia patriarcal.

Crítica y ficción literaria. Mujeres españolas contemporáneas

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva;

Autoria: Lopez, Aurora; Pastor, Mª Angeles [edits.]; Angela Olalla; Antònia Cabanilles; Carme Riera; María del Carmen Simón Palmer; Pilar Mañas Lahoz; Andrés Pociña; M. Victoria Prieto

Editorial: Universidad de Granada, Seminario de Estudios de la Mujer; Granada; **Any:** 1989;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 147 pàgines;

Resum: El Seminari d'Estudis de la Dona de la Universitat de Granada va programar durant el curs 1987-88 unes conferències sobre dones i literatura, que seguien la pauta d'altres cursos celebrats anteriorment sobre la dona com a subjecte de la història, sobre la dona i la sanitat, i sobre la dona en el món àrab contemporani. En aquest segon volum de la col·lecció s'ofereix les enriquidores i suggeridores conferències que van tenir-hi lloc. Hi van participar, A. Cabanilles, P. Mañas Lahoz, A. Olalla, A. Pociña, M. V. Prieto Grandal, C. Riera, M. C. Simón Palmer i I. de Torres Ramírez. Els temes tractats van ser molts i diferents: van anar des de passar revista a diferents aspectes de l'estat de la qüestió pel que fa a la teoria literària feminista en unes interessants conferències d'Antònia Cabanilles, Carme Riera, María del Carmen Simón Palmer i Pilar Mañas; una de més puntual i específica sobre el cas concret de Rosalía de Castro fent referència també a d'altres escriptores espanyoles del segle XIX, a càrrec d'Andrés Pociña; dues aportacions sobre la possibilitat d'un ensenyament de la literatura des d'un enfocament feminista, a càrrec de M. Victoria Prieto i Angela Olalla; i, finalment, una visió global de la dona en el refranver, a càrrec d'Isabel de Torres.

Desde la ventana. Enfoque femenino de la literatura española

Format: llibre; miscel·lània; obra literària;

Autoria: Martin Gaité, Carmen;

Editorial: Espasa-Calpe; Madrid;

Any: 1992;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 141 pàgines;

Resum: Carmen Martín Gaité és sobretot novel·lista, també ha publicat llibres de poemes i estudis com *Usos amorosos del dieciocho en España* i *Usos amorosos de la postguerra española* que donen molta informació sobre la situació de les dones en aquestes èpoques. Darrerament ha sortit el recull *Agua pasada* que aplega articles autobiogràfics i biogràfics, crítica literària, articles d'opinió i conferències; hi ha pocs, però interessantíssims, articles sobre literates, literatura femenina i figures femenines en la literatura masculina (Barcelona: Anagrama, 1993). *Desde la ventana* està inspirat en la lectura d'Una cambra pròpia de Virginia Woolf, incideix en la qüestió clau de si hi ha un llenguatge típicament femení. Originàriament el text era el de quatre conferències que va pronunciar l'autora el novembre de 1986, amb el títol genèric de *El punto de vista femenino en la literatura española*, i que és el subtítol del llibre, el qual dóna clara idea del seu contingut. *Desde la ventana* és molt suggeridor "como homenaje a todas las mujeres ventaneras que en el mundo han sido". D'una manera àgil, amena, pròpia de les conferències, passa revista, tot fent-ne una lectura sensible i intel·ligent, a autores que van des del segle d'or, com María de Zayas, Santa Teresa, fins a autores dels nostres dies: Carmen Laforet, Ana María Matute... Busca què tenen en comú, la intenció de la seva mirada i la textura de la seva paraula, com tracten un tema que implica tant les dones com és el de l'amor, i la seva relació amb els homes. Tanca el llibre amb un text de creació titulat un "Apéndice arbitrario" en el qual ens continua regalant la seva prosa extraordinària i ens dóna un exemple magnífic i pràctic d'escriptura i de genealogia femenina. La reedició (1992) s'enriqueix amb un text que lliga perfectament amb els anteriors, "Los incentivos de la ventana" que va escriure per a l'exposició de pintura *El espacio privado*. Cinco siglos en veinte palabras.

Aproximació a la imatge de la dona al noucentisme català

Format: llibre; miscel·lània;

Autoria: Martin Marty, Laia;

Editorial: Fundació Salvador Vives Casajuana; Barcelona;

Any: 1984;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** català;

Característiques: 116 pàgines;

Resum: Aquest llibre s'inscriu en l'enfrontament entre Modernisme i Noucentisme. Aquest enfrontament pel que fa als personatges femenins porta lluny si es segueix. Es podria exemplificar amb, per la banda del Modernisme, la Roda-soques de Raimon Casellas i, per la banda del Noucentisme, les figures d'Adalaida o de la Ben Plantada, és a dir, exemples del vitalisme i de l'arbitrarisme. Si es repassen els autors i les obres més significatives del Noucentisme, es constata que en el Glosari (1906-1910) d'Eugeni d'Ors, les dones són vistes com a agents de l'imperialisme, de l'arbitrarisme, de la civilitat i del classicisme. Guerau de Liost, a partir del seu tradicionalisme, la tipifica com a masovera, prototipus de la terra o l'envolta d'intimitat poètica si és el cas de la mare, la germana o l'esposa; el text Espiritualitat femenina es pot considerar com un veritable manifest de la feminitat noucentista. Finalment, Josep Carner col·loca les relacions entre la dona i l'home noucentistes en una vida social com la que es trasllueix a Verger de Galanies.

Escritoras románticas españolas

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva;

Autoria: Mayoral, Marina [coord.]; María del Carmen Simón Palmer; Juan Ignacio Ferreras; Susan Kirkpatrick; Marina Mayoral; Leonardo Romero Tobar; Enrique Rubio Cremades; Anxo Tarrío

Editorial: Fundación Banco Exterior; Madrid;

Any: 1990;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 217 pàgines;

Resum: Es tracta de la recopilació de ponències presentades en el seminari que amb aquest mateix nom es va fer a Madrid el març de 1989. Està en la línia de recuperació d'autores que la història "oficial" ha menyspreat o oblidat. Tracta de tots els gèneres durant el segle XIX i hi trobem autores de novel·la, teatre, poesia de tota la geografia hispànica. Un cop d'ull a l'índex ens mostra la variació de continguts, formes i tractament dels temes: "Panorama general de las escritoras románticas españolas", "La novela decimonónica escrita por mujeres", "La 'hermandad lírica' de la década de 1840", "Las amistades románticas: confusión de fórmulas y sentimientos", "Los álbumes de las románticas", "Análisis de la publicación El Pensil del Bello Sexo", "Un caso de travestismo (¿ideológico?)-literario en la Compostela de 1841: El Iris del Bello Sexo", "Francisca Ruíz de Larrea (1775-1838) y el inicio gaditano del romanticismo español", "Vicenta Maturana y Gutiérrez: notas para una bio-bibliografía", "Angela Grassi, o el cielo de mejor suerte"; "Angela Grassi: una aproximación", "Entre tinieblas: escritoras románticas en las Baleares", "Discurso feminista y voz femenina: Las poesías de María Josefa Massanés", "Concepción Arenal, romántica progresista" i "La perspectiva femenina en el teatro de Joaquina García Balamaseda v Enriqueta Lozano".

Mujeres en la literatura

Format: llibre; miscel·lània;

Autoria: Miller, Beth;

Editorial: Fleisher editora; México;

Any: 1978;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 145 pàgines; textos; poesies;

Resum: El llibre és una espècie de miscel·lània on es recullen diversos estudis de l'autora escrits entre 1973 i 1976 i posteriorment refets per a aquesta publicació; s'agrupen en quatre apartats. La primera titulada "Autoras", inclou els comentaris referents al feminisme mexicà de Rosario Castellanos, al feminisme del segle XVIII encarnat en Mary Wollstonecraft i al del segle XIX, sobretot al de Gertrudis Gómez de Avellaneda, també, en general, denuncia el sexisme de les antologies. La segona part, titulada "Caracteres", parla de la seducció i la literatura; de la Tristana Galdós i de Buñuel; de la dona en l'obra de Jaime Torres Bodet; parla també de Castellanos, Fuentes, Poniatowska i Sainz. La tercera està composta pels "testimonis" i la seva postura davant del feminisme de les següents escriptores mexicanes, Anita Brenner, Margarita Urueta, Luisa Josefina Hernández, Maruxa Vilalta, Elena Poniatowska, Esther Seligson, Socorro Díaz, Margaret Randall i Julieta Campos. L'última part és un recull de traduccions o, millor dit, de "versions", d'autores consagrades com Anne Sexton, Adrienne Rich, Denise Levertov i Erica Jong.

Teoría literaria feminista

Format: llibre; miscel·lània;

Autoria: Moi, Toril; [trad.] Bárcena, Amaia;

Editorial: Cátedra; Madrid;

Any: 1988;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 193 pàgines;

Resum: El llibre pretén donar compte de l'estat de la qüestió, és a dir, inventariar i comentar els corrents i els llibres de crítica literària feminista. Consta, també, d'una guia de lectura senzilla i útil i d'una bona bibliografia. El llibre tracta, doncs, del que s'ha fet fins ara en matèria de ginecocrítica. Comença amb una introducció dedicada a les crítiques que s'han fet sobre Virginia Woolf. El gruix del llibre està dividit en dues parts. La primera la dedica a la crítica anglo-saxona; no hi falta la referència a dues autores ja clàssiques: Kate Millett i Mary Ellmann, i un repàs als treballs posteriors. La segona part es dedica a la crítica francesa, comença, naturalment, fent referència a Simone de Beauvoir i analitza l'obra de tres autores més. S'hi troba a faltar referències a la crítica no necessàriament anglo-saxona o francesa. De tota manera, l'autora no esquiva mai els problemes que presenta fer una crítica literària feminista, i especialment el fet que qualsevol crítica radical i/o dissident està marcada per les categories històriques que intenta superar o atacar.

Des/cifrar la diferencia. Narrativa femenina de la España

Format: llibre; miscel·lània;

Autoria: Nichols, Geraldine C.;

Editorial: Siglo XXI de España; Madrid;

Any: 1992;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 172 pàgines;

Resum: Des/cifrar la diferencia és un recull d'articles diversos que versen sobre la narrativa femenina contemporània de l'Estat espanyol escrita tant en català com en castellà; recordem que l'autora, malgrat que les escriptores estudiades produeixin en dues llengües diferents, més aviat troba semblances que dissemblances en la seva obra. El llibre està dividit, a causa de la seva gènesi, en capítols que es poden llegir per separat com a unitats independents i en les quals l'autora analitza també de manera molt diferent les obres o autores tractades; en això Geraldine Nichols és eclèctica i per a cada estudi o capítol agafa el sistema o l'escola crítica que més li convé. El segon capítol és una petita panoràmica de la narrativa de postguerra. El tercer, és una investigació dedicada només a Primera memoria d'Ana María Matute, es tracta, per tant, d'un estudi més detallat. El quart, versa sobre el llibre d'Esther Tusquets, El mismo mar de todos los veranos, interessantíssima l'anàlisi d'alguns detalls que en són la clau de volta. El cinquè, tracta dels processos de domesticació i altres qüestions en la literatura infantil també de Matute. El sisè, estudia, sobretot a partir d'uns quants contes, el lligam entre gènere i exili en la narrativa de Mercè Rodoreda. El setè capítol compara i relaciona alguns aspectes de les relacions i "eleccions" sexuals que es donen en bàsicament dos llibres (La isla y los demonios i Aloma) de dues autores aparentment tan dispars com Carmen Laforet i Rodoreda. El llibre està encapçalat per un primer capítol especialment benvingut, important, refrescant i aclaridor: l'estat de la qüestió de la ginecocrítica tant pel que fa al món andlo-saxó i Franca com respecte a l'Estat espanyol.

Escribir, espacio propio: Laforet, Matute, Moix, Tusquets, Riera

Format: llibre; miscel·lània;

Autoria: Nichols, Geraldine C.;

Editorial: Hernán Vidal, editor. Institute for the Studies of Ideologies and Literature;
Minneapolis Minnesota;

Any: 1989;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 237 pàgines;

Resum: Es tracta d'un llibre d'entrevistes a sis escriptores "catalanes", quatre de les quals escriuen en castellà i les dues restants, en català. Criteri que pot estranyar en aquest racó de món, però que per a l'autora és totalment justificable: va fer les entrevistes arran d'adonar-se que malgrat la utilització d'una llengua diferent, les sis autores tenien molts trets en comú. L'autora va veure que a Catalunya hi havia -hi ha- una eclosió literària de primera magnitud. Es va adonar que totes les autores són "filles de l'Eixample", totes han mamat els mateixos codis de conducta dictaminats per un medi classista, sexista i nacionalista, totes han llegit, en major o menor grau, els mateixos llibres, gairebé totes tenien una mala relació amb la seva mare, totes estan fascinades per la paraula i al mateix temps en coneixen el poder transgressor... Al llarg del llibre hi ha punts de partida que cauen... però també hi apareixen coincidències noves... Geraldine Nichols, que es dedica des de fa temps a la ginecocrítica, especialment a les autores "catalanes", coneix exhaustivament els llibres i les autores a qui entrevista, ha reflexionat profundament en els seus lligams i diferències i, fruit d'això, fa unes entrevistes perfectament lligades i preparades, que es completen, a més, amb un pròleg realment sucós.

Autoras dramáticas españolas entre 1918 y 1936

Format: llibre; miscel·lània;

Autoria: Nieva de la Paz, Pilar;

Editorial: CSIC; Madrid;

Any: 1993;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 408 pàgines; apèndixs;

Resum: El teatre és, en general, el gènere literari que menys atenció mereix per part de la crítica, per això és d'agrair aquesta tesi doctoral que tracta del paper de les dones en la societat i el teatre espanyols d'un període especialment significatiu per a l'alliberació de les dones, com és el que va des de l'any 1918 fins al 1930. S'analitzen les obres d'unes vint autores algunas totalment oblidades (Teresa Borragán, Pilar Millán, Sofía Blasco, Halma Angélico, etc.) i unes altres recordades, encara que no des del punt de vista teatral, com, per exemple, Concha Espina, María Teresa León, Zenobia Camprubí, Pilar de Valderrama, etc. És especialment interessant el cas de María de la O Lejárraga a la qual s'ha d'atribuir l'obra que va aparèixer sota el nom del seu marit, Gregorio Martínez Sierra. També són curiosos i interessants des del punt de vista sociològic, com a documents, les crítiques de les poques estrenes d'aquestes autores que es van fer i altres elements del panorama històric i el marc social en què s'inscriuen. El llibre té dos apèndixs dedicats al teatre representat a Madrid escrit, traduït o adaptat per autores (anys diferents) i un amb les taules de recepció en la premsa de les estrenes. Es clou amb una extensa bibliografia.

Virginia Woolf en su Diario

Format: llibre; obra literària;

Autoria: Ocampo, Victoria;

Editorial: Sur; Buenos Aires;

Any: 1954;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 109 pàgines;

Resum: Aquest petit volum estava dedicat, en principi, a les reflexions que va suscitar en Victoria Ocampo la lectura de l'esporgadíssim Diari de Virginia Woolf: dels vint-i-sis volums en van deixar tres-centes escadusseres pàgines... Afortunadament, anys després, es va reparar aquesta atzagaiada i, posteriorment, s'ha publicat el Diari íntegre. (Pel que fa al castellà (del català més val que no en parlem), de moment no hi ha cap traducció completa. Grijalbo dins la col.lecció "El espejo de tinta", ha publicat en tres volums la traducció de l'edició resumida d'Anne Olivier Bell (aproximadament una cinquena part del Diari complet). Diario íntimo I (1915-1923). Traducció de Justo Navarro. Madrid, 1992. 282 pàgines; Diario íntimo II (1924-1931). Traducció de Laura Freixas. Madrid, 1993. 223 pàgines; i Diario íntimo III (1932-1941). Traducció de Laura Freixas. Barcelona, 1994. 323 pàgines. Siruela ha editat la traducció íntegra de cinc anys de diari: Diarios 1925-1930. Edició d'Anne Olivier Bell. Traducció de Maribel de Juan. Ediciones Siruela, Col.lecció: "Libros del Tiempo", 53. Madrid, 1993. 381 pàgines.) El llibre, però, depassa les aparents intencions de l'autora i es converteix en un deliciós passeig tant per l'assaig "que cae a plomo como una piedra", com per la literatura de creació "que se posa ligera como un pájaro en una rama, en delicado y natural equilibrio" de la gran Virginia Woolf. L'assaig dóna, a més, una visió de la tessitura i textura humana de Virginia Woolf, sempre d'agrair en una autora tractada molts cops com si fos etèria. Si a tot això se li afegim el bon gust amb què està escrit, l'equilibri i l'harmonia interna, i les agudes i sucoses informacions i reflexions que ens forneix, tant de l'època que tracta com d'altres escriptors i escriptores. en resulta un llibre de lectura agradable i de fruit assecurat.

Tras el espejo la musa escribe. Lírca femenina de los Siglos de

Format: llibre; antologia; obra col·lectiva; obra literària;

Autoria: Olivares, Julián; Boyce, Elisabeth S.;

Editorial: Siglo XXI de España; Madrid;

Any: 1993;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 706 pàgines; poesies;

Resum: Es tracta, com indica el títol, d'una antologia i com fa veure el nombre de pàgines, àmplia. Les autores que inclou són Doña Leonor de la Cueva y Silva, Doña Catalina Clara Ramírez de Guzmán, Doña María de Zayas y Sotomayor, Sor Violante del Cielo, Marcia Belisarda, Doña Ana Francisca Abarca de Bolea, Doña Cristobalina Fernández de Alarcón, Doña Luisa de Carvajal y Mendoza, Sor María de la Antigua i Sor Marcela de San Félix. L'obra de cada una de les autores va acompanyada d'una presentació biogràfica i els poemes porten les notes d'edició pertinents, es tracta realment d'una edició completa i acurada. La introducció ocupa unes cent pàgines, s'obre amb unes consideracions sobre l'amor cortès i la literatura cortesana que es dona a continuació durant els segles d'or com una activitat homosocial masculina basada en una visió del món i una eròtica androcèntriques. Així es justifica el títol de l'antologia, que reflecteix l'esforç per part de les dones de feminitzar el discurs poètic masculí, esforç que intenta dos camins oposats: el de l'acceptació i el de la subversió. Si es fa la distinció entre poesia femenina amorosa secular i la poesia femenina religiosa també en aquesta última pot mantenir-se la imatge especular, ja que la poesia sacra és l'expressió de la netedat de l'ànima que ha de servir d'espill per reflectir l'amor de Déu. Se subratlla la presència en la poesia femenina de la solidaritat entre les dones i un tractament específic de la naturalesa.

La cuestión palpitante

Format: llibre; miscel·lània; obra literària;

Autoria: Pardo Bazán, Emilia; [edit.] Carmen Bravo-Villasante;

Editorial: Anaya; Salamanca;

Any: 1966;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 183 pàgines;

Resum: Aquest volum recull els articles que Pardo Bazán va escriure els anys 1882 i 1883 a propòsit de la teoria literària del naturalisme; és realment excepcional que una escriptora d'aquella època es dediqués a la crítica literària i per això es vol deixar constància aquí d'aquests textos. L'autora revisa, encara en un estadi llunyà de la ginecocrítica actual, la literatura europea, però no s'oblida de citar la senyoreta d'Scudéry, Madame de Lafayette, Madame de Genlis, Madame de Krüdener, Madame de Staël, George Sand, Jane Austen, George Eliot, Frances Trollope, Currer, Ellis i Acton Bell, Eliza Linn Linton, Elizabeth Gaskell i altres autores; pel que fa a la literatura espanyola parla, és clar, de l'obra i figura de Gertrudis Gómez de Avellaneda, Fernán Caballero o Carolina Coronado. La seva sensibilitat la porta a analitzar críticament el tractament que reben les figures femenines per part dels autors consagrats.

Els personatges femenins de la tragèdia grega en el teatre català

Format: llibre; miscel·lània;

Autoria: Ragué, M. Josep;

Editorial: Ausa; Sabadell;

Any: 1990;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** català;

Característiques: 130 pàgines;

Resum: Aquest llibre és una part ampliada de la tesi que l'autora va escriure sobre "Els personatges femenins de la tragèdia grega al teatre de l'Estat espanyol". És també una de les poques obres d'aquesta selecció dedicada exclusivament al teatre i, dins del teatre, a un apartat molt concret com és el tractament que han rebut els personatges femenins de la tragèdia grega en el teatre català d'aquest segle. Per tant, és sobretot -a part, d'un interessant estudi sobre aquests personatges, la seva significació i els arquetipus i mites que encarnen- una crítica a la mirada dels autors catalans (llevat d'alguna excepció) sobre aquests personatges, les recreacions que en fan i els papers que en les actualitzacions, a voltes, els fan fer. L'estudi consta d'una introducció que conjumina i classifica les diverses personatges; un primer capítol que ens situa la tragèdia a Catalunya a començaments del XX; el segon i tercer capítols estan dedicats a dues personatges que han fet lògicament fortuna en el teatre català: Antígona i Fedra; el quart, el dedica a obres dedicades a diverses personatges; el cinquè a la significació de les personatges que han sortit al llibre; i el sisè a la seva incidència i protagonisme. i a les conclusions. Conté també una àmplia bibliografia.

Sobre mentiras, secretos y silencios

Format: llibre; miscel·lània; obra literària;

Autoria: Rich, Adrienne; [trad.] Dalton, Margarita;

Editorial: Icaria; Barcelona;

Any: 1983;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 358 pàgines;

Resum: Aquest llibre, que consisteix un recull de variats papers escrits entre 1966 i 1978 per l'autora, és un dels pals de paller del feminisme: potser no ens canviarà la vida, però és fàcil que ens canviï, ens regali, moltes idees i sentiments. Malgrat que no està totalment dedicat a la literatura de dones, hi ha alguns articles fonamentals que hi versen. Hi trobem: "Las tensiones de Anne Bradstreet" que està dedicat a aquesta poeta del segle XVII, una de les primeres peones de Nord-Amèrica. "Cuando las muertas despertamos: escribir como revisión", parla de la seva literatura, de la d'altres dones, de la llengua, i del que representa per a les dones el mateix fet d'escriure; lliga perfectament amb l'article següent ("Enseñar lengua a estudiantes por "libre") en què descriu la seva experiència com a professora. Hi ha una breu ressenya sobre la poesia d'una autora del sud de Nord-Amèrica ("Una mujer observa, conspira, sobrevive: los poemas de Eleanor Ross Taylor"); un article ("Cariátide: dos columnas"), que en recull dos: un sobre la guerra del Vietnam i un sobre la poeta russa Natalia Gorbanesvskaia; en "Anne Sexton: 1928-74", dedica un petit record a aquesta poeta. Finalment, hi ha dos articles més llargs: "Jane Eyre: las tentaciones de una mujer sin madre" i "El Vesubio en casa: el poder de Emily Dickinson", en els quals parla de les Brontë, Dickinson i moltes més autores i llibres. Els articles no dedicats a la literatura són també magnífics, hi trobarem abundants referències i comentaris sempre suggeridors, emotius i precisos. (Encara que no és una revista, ni un recull de conferències, tertúlies o ponències i comunicacions d'un congrés, en el camp corresponent, en detall cada article, ja que molts són fonamentals per a la ginecocrítica i en un oríen. van sortir en algun d'aquests formats.)

Textos y espacios de mujeres

Format: llibre; miscel·lània;

Autoria: Rivera, María-Milagros;

Editorial: Icaria; Barcelona;

Any: 1990;

Nivell: formació de professorat; formació Llengua: castellà;

Característiques: 253 pàgines;

Resum: L'autora estudia i recrea un conjunt de textos -molt ben triats, importants i interessants- escrits per dones de l'Europa occidental, que abracen el període que va des del segle IV -tot i que en el capítol II dedicat als antecedents es remunta encara més lluny- fins al segle XV. Cada capítol és un viatge cap endavant i endarrera d'un text i un tema amb un objectiu comú: buscar, mostrar i demostrar la genealogia femenina, veure quins són els punts comuns entre l'ara i l'abans, redescobrir i interpretar cada text a la llum del potent focus de la teoria feminista. Un repàs dels temes que tracta ja resulta apassionant: la por a escriure, la modèstia i el fer-s'ho perdonar; Egèria o el viatge; l'alimentació (els règims, l'anorèxia...) i Radegunda, Agnes i Baudonivia; Dhuoda, la maternitat i la reproducció del patriarcat en els fills; Hrotsvitha i la ironia; Trotula (o la història d'una mistificació) i el cos de la dona; Maria de França i l'infanticidi; Leonor de Còrdova i l'autoretrat; Christine de Pizan i la ciutat de les dones, és a dir, un antecedent de les ginecotopies de la fascinant ciència-ficció de dones... El llibre es completa amb una útil i extensa bibliografia, i el bon costum de les notes a peu de plana.

Digues que m'estimes encara que sigui mentida

Format: llibre;

Autoria: Roig, Montserrat;

Editorial: Edicions 62; Barcelona;

Any: 1992;

Nivell: formació de professorat; formació Llengua: català;

Característiques: 169 pàgines;

Resum: El llibre és el resultat d'anys i anys d'apunts i de reflexions sobre l'ofici d'escriure que l'autora, més que crítica, escriptora i, sobretot, novel·lista, va anar fent mentre escrivia la seva prolífica obra. També és el resultat d'anys i anys de lectures, i a més a més de lectures, de viatges i reportatges, de reportatges i entrevistes, d'anar coneixent món i gent; d'anar aprofundint, també, en el coneixement d'un espai propi: Barcelona, punt d'origen i arribada de l'autora i, al mateix temps i molt sovint, paisatge i rerefons literari de les seves obres. Com que l'autora és per sobre de tot novel·lista, el passeig que fa en aquest llibre i la mirada sobre els materials que descriu és sobretot evocadora i creativa. Un repàs als quatre apartats que conformen el llibre ens dirà per on van anar els seus interessos literaris i les seves fonts: "L'ofici d'escriure: plaer o càstig?", "La mirada bòrnia", "Els ulls de la ment: la derrota de Mnemosine" i "De finestres, balcons i galeries", ja es veu, doncs, que no hi falten les preocupacions centrals de la ginecocrítica. El llibre porta el suggeridor subtítol de: "Sobre el plaer solitari d'escriure i el vici compartit de llegir", i és ben veritat, parla del llegir i l'escriure i el viure, i de com l'escriure no ha de fer perdre el llegir. (Hi ha altres obres de l'autora que tot i no dedicar-se a la literatura -i per això no es ressenyen aquí- hi dediquen prou pàgines, per exemple, Un pensament de sal, un pessic de pebre. Dietari obert 1990-1991 (Ed. 62, Col.lecció: "Biografies i memòries", 19. Barcelona, 1992. 470 pàgines). En aquest mateix sentit es pot citar també l'obra d'assaig de M. Aurèlia Capmany, ja que part de les seves reflexions són sobre literatura i literatura de dones; se'n troba un grapat, per exemple, a Dietari de Prudències (La Llar del Llibre. Col.lecció: "Nova Terra". 20. Barcelona. 1982. 237 pàgines).

Tópicos de la retórica femenina. Memoria y pasión del género

Format: llibre;

Autoria: Russotto, Mágina;

Editorial: Monte Avila Latinoamericana; Caracas;

Any: 1993;

Nivell: formació de professorat; formació Llengua: castellà;

Característiques: 184 pàgines; apèndix;

Resum: El llibre està estructurat en quatre apartats relacionats entre si. Comença donant un visió general de la situació de les dones a Llatino-amèrica, els matisos que hi té el feminisme i les seves lluites i el que hi ha aconseguit. El segon tracta de la literatura, especialment de la femenina, dels corrents literaris i de la ginecocrítica, s'interessa especialment per les diverses fases o etapes de la literatura de dones: per una banda defineix l'escriptura femenina, que es podria considerar com l'escriptura de la diferència -les cites de Clarice Lispector que encapçalen cada capítol, il·luminen tot el conjunt així com també el pensament de l'autora-; per una altra banda, distingeix entre literatura femenina i literatura feminista. El tercer i quart apartat tracten respectivament de la poesia i del melodrama; aquests dos capítols parlen ja concretament de diverses autores llatino-americanes i les seves obres. El llibre s'acaba amb un extens Apèndix estructurat així: primer hi consten els llibres més generals: filosofia, política, antropologia..., en el segon els directament relacionats amb la teoria literària o l'art, després hi consten els articles i finalment les bibliografies; tots convenientment comentats. Finalitza amb la bibliografia directa (obres de creació utilitzades en el llibre) i la bibliografia indirecta (assaigs i obres més generals).

Escritoras españolas del siglo XIX. Manual bio-bibliográfico

Format: llibre; antologia; bibliografia;

Autoria: Simon Palmer, María del Carmen;

Editorial: Castalia; Madrid;

Any: 1991;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 834 pàgines; índexs;

Resum: Com ens indica el nom i l'extensió, el llibre que ens ocupa és un exhaustiu repertori bio-bibliogràfic d'escriptores espanyoles del segle XIX que contempla autores en les diferents llengües de l'Estat espanyol. Recull al voltant de 2.800 autores i 5.000 referències bibliogràfiques. L'esquema de la fitxa que aplica Simón Palmer per a cada autora contempla els següents aspectes: Biografia, Llibres, Pròlegs, Traduccions realitzades per l'autora, Traduccions de les seves obres, Col.laboracions en obres col.lectives o d'una altra autoria i Estudis publicats sobre l'autora ressenyada. El llibre es completa amb una breu, clara i concisa introducció que explica les dificultats a l'hora de fer una obra d'aquesta envergadura, els criteris principals i repertoris que s'han seguit, fa un repàs als principals gèneres que han tractat les autores, tracta la qüestió dels pseudònims i acaba oferint unes pinzellades sobre els tòpics i la visió androcèntrica de què han fet gala, en general, els autors que han inventariat, ressenyat o comentat obres i vides d'autores. És un llibre excel.lent i fonamental per tenir una idea de la producció literària i intel.lectual de les autores durant el segle XIX. Es completa amb quatre índexs: l'onomàstic, el de matèries, el de publicacions periòdiques i el d'obres col.lectives; també adjunta la llista de biblioteques consultades i una bibliografia bàsicament de catàlegs, repertoris i diccionaris d'autores.

La imaginación femenina

Format: llibre; miscel·lània;

Autoria: Spacks, Patricia M.; [trad.] Albarca, Paloma; Puértolas, Soledad;

Editorial: Debate; Pluma; Bogotá;

Any: 1980;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 371 pàgines;

Resum: El llibre és un recull d'articles diversos, alguns d'ells relacionats amb les classes de literatura que va donar l'autora; això fa que el tractament que dona a les autores o a les seves obres sigui desigual en llargària o profunditat. Sempre, però manté un gran interès pel que fa al tema central que l'ocupa: tractar d'escatir si hi ha una imaginació femenina, els elements que hi confluirien i la conformarien, les diferències i les semblances entre obres i novel·listes en un mateix moment o al llarg del temps. El llibre arrenca donant compte de part dels estudis de ginecocrítica que hi hagut, i tot seguit es dedica a l'anàlisi de la novel·lística anglo-saxona moderna, amb algunes referències a autores en llengua francesa com Colette i Anaïs Nin, així com uns profitosos i llargs vaivens entre la creació moderna i la que no ho és tant, per exemple, sucosos comentaris sobre la duquessa de Newcastle, Lady Mary Montagu o Fanny Burney. La llista d'autores és llarga: George Eliot, les Brontë, especialment Jane Eyre i Cumbres Borrascosas, Jane Austen, Louisa Alcott, concretament Mujercitas, Kate Chopin, Mary McCarthy, Edith Wharton, Virginia Woolf, Isak Dinesen, Lillian Hellman, Doris Lessing... Especialment intensos i brillants els comentaris sobre vida i obra de Sylvia Plath i Charlotte Perkins Gilman.

En ningún lugar. En parte alguna, precedido de Karoline von

Format: llibre; obra literària;

Autoria: Wolf, Christa; [trad.] Presas, Marisa;

Editorial: Laia; Barcelona;

Any: 1984;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 129 pàgines;

Resum: El llibre es compon de dues parts que, si bé es poden llegir soltes, estan íntimament relacionades. La primera (que és la que més ens interessa des del punt de vista de la ginecocrítica), Karoline von Günderrode: la sombra de un sueño, és un petit assaig, escrit en una meravellosa prosa, sobre l'obra i la vida d'aquesta excel·lent poeta romàntica a la qual va tocar viure un moment de transició; al mateix temps, l'estudi descriu el context històric i polític, explica els corrents filosòfics i culturals de les terres de parla alemanya i analitza la literatura de l'època, els escriptors i, sobretot, les escriptores d'aquell moment (finals del XVIII, començaments del XIX), que, segons l'autora, són les primeres intel·lectuals europees. En efecte, ens explica el pensament, els desitjos, les contradiccions, d'aquest grup de dones cultivadíssimes que són les precursoras dels salons literaris que una mica més tard floriran arreu, especialment a Berlín. El segon escrit, En ningún lugar, En parte alguna, és una recreació meravellosa de l'assaig anterior en què, tot introduint el poeta Kleist com a contrapunt de Günderrode, Christa Wolf aconsegueix acostar-nos poèticament aquella contradictòria època.

Novelistas femeninas de la postguerra española

Format: llibre; miscel·lània;

Autoria: Perez, Janet W. [edit.]; Phyllis Z. Boring; Joan L. Brown; Kathleen M. Glenn; Estelle Irizarry; Ricardo Landeira; José Ortega; Sara; Schyfter; Jean J. Smoot; Michael D. Thomas; Geraldine

Editorial: José Porrúa Turanzas; Madrid;

Any: 1983;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 134 pàgines;

Resum: Tal com diu l'editora en el curt i succint pròleg que obre el volum, el llibre és fruit de la necessitat de donar a conèixer i valorar l'activitat literària de les dones a Espanya en les últimes dècades. S'hi recullen una sèrie d'assajos que no obeeixen a criteris de selecció exclusiva ni personals ni d'ideologia feminista, encara que el tret feminista és inherent a l'enfocament específic de la col·lecció. El contingut del llibre és el següent: "Mercedes Salisachs, novelista de su época", "Unidad y diversidad en Los mercaderes, de Ana María Matute", "Hilos, ataduras y ruinas en la novelística de Carmen Martín Gaité", "Cinco sombras, de Eulalia Galvarriato. Una novela singular de la postguerra", "Múltiple variación interpretativa en Algo pasa en la calle, de Elena Quiroga", "Mujer, guerra y neurosis en dos novelas de M. Rodoreda (La plaza del Diamante y La calle de las Camelias)", "La mística masculina en Nada, de Carmen Laforet", "Realismo social en la obra de Dolores Medio", "El desdoblamiento psíquico como factor dinámico en Julia, de Ana María Moix", "Julia: 'This is the way the world ends...'" i "Del compromiso al egoísmo: La metamorfosis de la protagonista en la novelística femenina de la postguerra".

Diario de una escritora

Format: llibre; obra literària;

Autoria: Woolf, Virginia; [edit.] Woolf, Leonard; [trad.] Bosch, Andrés;

Editorial: Lumen; Barcelona;

Any: 1982;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 484 pàgines;

Resum: De l'ingent material que conformen els vint-i-sis volums del diari que Virginia Woolf va escriure entre 1915 i 1941, any de la seva mort, Leonard Woolf en una edició extremadament respectuosa, cuidada i pulcra, en va extreure tots els fragments que feien referència a la literatura. (Pel que fa al castellà (del català més val que no en parlem), de moment no hi ha cap traducció completa del diari. Grijalbo dins la col.lecció "El espejo de tinta", ha publicat en tres volums la traducció de l'edició resumida d'Anne Olivier Bell (aproximadament una cinquena part del Diari complet). Diario íntimo I (1915-1923). Traducció de Justo Navarro. Madrid, 1992. 282 pàgines; Diario íntimo II (1924-1931). Traducció de Laura Freixas. Madrid, 1993. 223 pàgines; i Diario íntimo III (1932-1941). Traducció de Laura Freixas. Barcelona, 1994. 323 pàgines. Siruela ha editat la traducció íntegra de cinc anys de diari: Diarios 1925-1930. Edició d'Anne Olivier Bell. Traducció de Maribel de Juan. Ediciones Siruela, Col.lecció: "Libros del Tiempo", 53. Madrid, 1993. 381 pàgines.) Els fragments, tots de la qualitat que sol prodigar l'autora -participen de la precisió del seu llenguatge, de la seva finor i la rigor literària, de la seva peculiar manera de metaforitzar-, són de diversos tipus: hi ha els referents a la literatura en general, a la literatura i a llibres concrets d'altres autores i autors, és a dir, apunts provinents de la seva feina com a crítica, i també esbossos encertadíssims d'aquests autors i autores; hi ha els trossos que dedicava a explicar la literatura pròpia i especialment la gènesi dels seus llibres, i, com que el Diari abraça la seva etapa més productiva, davant dels nostres ulls es despleguen obres tan importants com Orlando o Al far o Les ones... Indissolublement lligats a aquests fragments, hi ha els referents a la crítica literària, a les crítiques que rebien els seus llibres i les relacions amb aquesta crítica i qui la feia. Un bon complement a aquest llibre és Cartas a mujeres (Selecció i pròleg de Nora Catelli. Traducció de Susana Constante. Lumen, Col.lecció: "Palabra en el Tiempo", 207. Barcelona, 1991. 299 pàgines.), en què també trobarem força material literari i les relacions amb la crítica. L'autora utilitza aquest Diari també per practicar l'assaig literari d'una manera molt lliure donada la característica de Diari no pensat, en principi, per a la publicació. Hi veiem, amb precisió i emoció, com es conformen escenes, arguments i personatges en la seva ment, com passen, des d'un estat informe, intuït i sensorial, a ser obra d'art, literatura, en definitiva. Finalment, com l'autora feia seu el món a partir de l'escriptura, mirem, si no, les últimes línies del llibre en les quals ens anuncia que se'n va a fer el sopar: "Creo que realmente es verdad que una adquiere cierto dominio sobre la carne de salsicha y sobre el róbalo, por el medio de hacerlos constar por escrito "

Las mujeres y la literatura

Format: llibre; miscel·lània; obra literària;

Autoria: Woolf, Virginia; [selec.] Barrett, Michèle; [trad.] Bosch, Andrés;

Editorial: Lumen; Barcelona;

Any: 1981;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 226 pàgines;

Resum: Aquest llibre és un recull d'una petita part de l'extensíssima obra que com a assagista i crítica literària va escriure Virginia Woolf, i que es pot resseguir en altres traduccions, per exemple, en *La torre inclinada* o *Dones i literatura* (totes dues en aquesta base). És una petita selecció d'aquesta ingent tasca de crítica i s'hi troben moltes reflexions sobre la literatura de dones. El llibre es compon d'articles, gairebé tots curts, que es van publicar a diferents mitjans de comunicació i posteriorment, en diversos volums de l'autora dedicats a l'assaig. Està dividit en dues parts. La primera, menys extensa, consta d'uns quants articles generals sobre les dones i la cultura, especialment la literatura. La segona part està constituïda per un seguit d'articles dedicats a una escriptora concreta o a l'obra d'alguna autora; comença amb la duquesa de Newcastle i acaba amb un curiós llibre de la reina Maria de Romania. Encara que la majoria d'escriptores són del s. XIX o XX, hi ha unes quantes autores anteriors entre les quals no hi falta Mary Wollstonecraft. En el llibre són perfectament reconeixibles els trets distintius de l'autora. Per una banda, hi trobem la ironia, el sentit de l'humor i l'enorme enginy; per altra banda, la sensibilitat, la finesa d'esperit, la intel·ligència i la lucidesa per arribar al fons de les coses. Finalment, i amarant-ho tot, el to reivindicatiu per aconseguir un espai i una veu pròpies per a ella i per a totes les dones.

Una cambra pròpia

Format: llibre; obra literària;

Autoria: Woolf, Virginia; [trad.] Valentí, Helena;

Editorial: Grijalbo; Barcelona;

Any: 1985;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** català;

Característiques: 148 pàgines;

Resum: Virginia Woolf amb *Una cambra pròpia* va iniciar el llarg i fecund camí de la ginecocrítica i va aconseguir lliurar-nos un pinyol de veritat de la més pura perquè l'emboliquéssim amb els fulls de la nostra llibreta i el poséssim per sempre més damunt del prestatge de l'escalfapanxes". A través d'una prosa magnífica que l'eleva a la categoria d'una autèntica obra d'art, Virginia Woolf en aquest assaig pioner ens dóna ja el més exquisit "llenguado amb salsa fina, perdus i les més suculentes postres", sense passar per l'etapa de les "farinetes i prunes". Pensament tan sagaç és un festí per a l'esperit. La gènesi del llibre radica en les conferències que va donar a finals dels anys 20 als dos col·legis femenins de Cambridge. L'assaig està estructurat en sis capítols. El I parla del desigual repartiment de la riquesa, de com això repercuteix en les institucions acadèmiques per a dones i homes. El II és un irònic passeig per la misogínia. El III s'encadena a l'anterior, tot explicant la situació de les dones al llarg de la història, enceta la bonica i desesperada història de la germana de Shakespeare. El IV és un recomanable passeig per la literatura de les dones al llarg del temps, sense pèrdua els comentaris sobre, per exemple, Jane Austen o les Brontë. El V parla de la literatura contemporània i la necessitat tant de la mirada femenina com de la masculina per incloure la totalitat. El VI rebla el clau amb un al·legat sense fissures contra la pretesa objectivitat del punt de vista masculí, i acaba amb un cant a la solidaritat i a la sororitat. Les reflexions constants sobre la necessitat de la independència econòmica, l'escriptura femenina, l'entorn material i psicològic que necessita l'artista, la importància de les expectatives pel que fa a la tasca artística de dones i homes... lliguen i traven els capítols del llibre i li donen tal densitat i riquesa que, així com Virginia Woolf quedava astorada davant la capacitat del seu portamonedes per engendrar bitllets de deu xilings, a nosaltres se'ns talla l'alè en descobrir-hi a cada lectura noves reflexions, ensenvaments i matisos.

La torre inclinada

Format: llibre; miscel·lània; obra literària;

Autoria: Woolf, Virginia; [trad.] Bosch, Andrés;

Editorial: Lumen; Barcelona;

Any: 1980;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 228 pàgines;

Resum: Aquest recull d'articles se suma als altres volums de l'autora en la seva prodigada vessant de crítica literària creativa, una més de les fascinants i brillants facetes d'aquesta escriptora com una catedral que és Woolf. El volum no està tan centrat en la literatura femenina com la resta dels de l'autora que conté la base de dades; si bé n'hi ha un article dedicat específicament ("Las mujeres y la narrativa"), i, evidentment, hi ha presència d'escriptores, el seu talent i la seva obra en gairebé tots els articles que el componen. Es dedica sobretot a aspectes generals de la literatura, preferentment de la novel·la i la narrativa, i a la personalitat de protagonistes i personatges; constitueix una de les més aclaridores i belles pàgines sobre aquestes qüestions. Les metàfores que usa són dignes d'una novel·la; així per referir-se a la traducció, diu: "nos ha dejado intolerablemente fatigados, cual si leyéramos con gafas inadecuadas, o como si se hubiera formado niebla entre la página y nosotros". Per fer-nos veure l'íntima relació entre novel·la i vida, diu referint-se a qui novel·la: "Le es tan imposible dejar de recibir impresiones como al pez, en pleno océano, dejar de recibir el agua que recorre sus agallas". O parlant de la manera de procedir de Jane Austen, explica: "En Jane Austen, la frase se mueve como un cuchillo, entrando y saliendo, y así recorta una clara figura". Clara figura que en un altre moment del llibre, quan parla dels diferents tipus i de la variada psicologia dels personatges, es destaca benigna i nítida en un cel blau a la mateixa vora d'un penya-segat.

(En aquesta mateixa base: Las mujeres y la literatura i Dones i literatura.)

La mujer en el mundo de habla inglesa: autora y protagonista

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva;

Autoria: Conejo; Mª Angeles; Dorao, M.; García Doncel, Rosario; Krauel Herdia, Blanca; Ozieblo Rajkowska, Barbara; Shaw, Patricia; Suárez Lafuente Mª Socorro; Carrera Suárez, Isabel;

Editorial: Servicio de Publicaciones de la Diputación Provincial de Málaga; Málaga; **Any:** 1989;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 203 pàgines;

Resum: Aqueesta és una de les col·leccions que caldrà seguir amb interès: és el tercer llibre que publiquen, abans havien aparegut ja: Realidad histórica e invención literaria en torno a la mujer de diverses autores, i Mujer y matrimonio: Málaga en el tránsito a la modernidad de Paloma Derasse Parra. Han anunciat també la propera publicació d'Estudios históricos y literarios sobre la mujer medieval, també de diverses autores. En la introducció del llibre que presentem es justifica la necessitat de cridar l'atenció sobre la cultura anglo-saxona on les reivindicacions feministes gaudeixen ja d'una tradició en l'esfera literària. Sis dels vuit estudis que integren el llibre corresponen a l'àmbit cultural britànic i dos al nord-americà; així, els treballs es diversifiquen i abracen des de Charlotte Brontë i Jane Austen fins, per exemple, a Alice Walker.

Literatura de dones: una visió del món

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva;

Autoria: Segura, Isabel; Alvarado, Helena; Murià, Anna; Anglada, M. dels Àngels; Arnau, Carme; Leveroni, Rosa; Nichols C., Geraldine;

Editorial: laSal, edicions de les dones; Barcelona;

Any: 1988;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà; català;

Característiques: 155 pàgines;

Resum: El llibre és un aplec d'articles normalment sobre una autora concreta de llengua catalana. Tant hi trobem articles d'escriptores que es dediquen a la creació literària, per exemple, l'escrit de Maria Mercè Marçal sobre Rosa Leveroni, com de dones que més aviat es dediquen a la crítica literària, per exemple, l'article sobre Mercè Rodoreda escrit per la crítica Carme Arnau. Hi ha també dos articles que no estan dedicats a una autora concreta. Així, trobem l'article de la també escriptora Anna Murià sobre les escriptores de la II República, que és un passeig pels records que té sobre les autores més o menys contemporànies seves. Geraldine Nichols dedica el seu article a les escriptores de postguerra i, com que no fa diferències entre les autores catalanes que escriuen en català o castellà, al costat de Rodoreda, Roig o Riera, hi trobem Matute, Tusquets o Moix. Com gairebé tots els llibres escrits per diverses persones és desigual tant en la llargària dels articles com en la manera de tractar les autores i la literatura. A més de les autores esmentades, hi ha articles sobre Caterina Albert i Carme Montoriol.

The Bloomsbury Guide to Women's Literature

Format: llibre; antologia; miscel·lània; obra col·lectiva; bibliografia;

Autoria: Buck, Claire [edit.];

Editorial: Prentice Hall General Reference; New York;

Any: 1992;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** anglès;

Característiques: 1172 pàgines;

Resum: Aquest llibre és el més extens i important treball de síntesi que coneixem dedicat a la literatura de dones. Es tracta d'una eina imprescindible en el món de la cultura acadèmica i de la cultura en general per l'enorme quantitat i qualitat de la informació que recull. Dedicada les dues-centes cinquanta primeres pàgines a assaigs sobre la literatura de dones arreu del món al llarg de la història, realitzats per més de quaranta especialistes. Supera l'etnocentrisme habitual en aquest tipus d'obra ja que també hi són contemplades les literatures asiàtiques, africanes i australs, per èpoques i països; s'hi adjunta una bibliografia bàsica per a cada apartat. A més a més, l'últim d'aquests assaigs, escrit per Catherine Belsey, és un bon resum dels diferents corrents de la crítica literària feminista. El cos de la guia és un diccionari que conté més de 5.000 entrades, ordenades alfabèticament, d'autores, obres i moviments literaris. Cal assenyalar també que l'obra està il·lustrada amb més de 150 gravats o fotografies de diferents autores. Concretament, la part dedicada a la literatura de la península ibèrica està elaborada per Stephen M. Hart (Universitat de Kentucky), que aporta la bibliografia pertinent i les autores de les diverses literatures peninsulars, així com també algunes de les seves obres més importants. ja que tenen entrada a part del títol.

Women Writers of Spain. An annotated bio-bibliographical guide

Format: llibre; antologia; miscel·lània; obra col·lectiva;

Autoria: Galerstein, Carolyn L. [edit.]; Non-Castilian materials McNerney, Kathleen [edit.];

Editorial: Greenwood Press; Connecticut;

Any: 1986;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** anglès;

Característiques: 389 pàgines; apèndixs;

Resum: Aquesta obra està dirigida a les persones del món acadèmic de parla no hispànica. Recull per ordre alfabètic les fitxes d'unes tres-centes autores que escriuen en català, castellà o gallec, acompanyades de dades biogràfiques succintes i anotacions selectes sobre les obres; les autores catalanes estan senyalades amb un asterisc i les gallegues, amb dos. El primer apèndix és una llista cronològica de totes les autores, el segon, la de les catalanes i el tercer, la de les gallegues, el quart i últim és la relació de les obres de les autores traduïdes a l'anglès. Totes les autores que consten en el llibre es dediquen a la literatura de creació (poesia, novel·la, teatre) i no es tenen en compte les escriptores d'assaig, periodisme i novel·la rosa. En la selecció i comentari de les obres s'emfasitzen els elements feministes i la manera com l'autora presenta la psicologia femenina i el lloc de la dona a la societat espanyola. El llibre pretén continuar l'obra ja clàssica de Manuel Serrano y Sanz, *Apuntes para una biblioteca de escritoras españolas desde el año 1401 al 1833. Sucesores de Rivadeneyra*. Madrid, 1903-1905. Hi ha -com en totes les obres d'aquest tipus- mancances i incorreccions, algunes derivades de les obres agafades com a fonts, per exemple, el *Quién es quién en las letras españolas* INLE Madrid, 1979. En l'obra, s'anuncia que s'està treballant en un recull bio-bibliogràfic d'autores hispano-americanes.

Elles i la seva obra

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva; llibre escolar; crèdit variable;

Autoria: Lledó, Eulàlia; Miralles, Mercè; Otero, Mercè; Ribelles, Lola;

Editorial: Laertes; Barcelona;

Any: 1996;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** català;

Característiques: 130 pàgines; textos; poesies;

Resum: Elles i la seva obra forma part d'un conjunt de tres crèdits que pretenen acostar i fer conèixer la llengua i la literatura a l'alumnat. Elles i la seva obra es dedica sobretot als gèneres literaris; els altres dos títols, Escriure com elles i Parlar com elles, tracten respectivament la llengua escrita i la llengua oral. Tots tres crèdits s'agrupen sota el nom genèric Com elles i s'acompanyen d'un llibre comú a tots tres que inclou les respectives didàctiques adreçat al professorat. L'objectiu principal d'Elles i la seva obra és familiaritzar l'alumnat amb els trets fonamentals dels principals gèneres literaris. El crèdit s'organitza a partir de tres seqüències didàctiques que dirigeixen la reflexió respectivament cap als trets característics de la narració, el teatre i la poesia, així com cap a les situacions receptives que cada gènere requereix. Elles i la seva es pot utilitzar a segon cicle d'ESO (especialment a 4t, com a crèdit d'ampliació), com a crèdit de reforç i en els grups de diversitat i de repetició al final del cicle. S'ha demostrat útil a 1r de batxillerat per completar l'ensenyament de la literatura; es configura com un bon suport si es fa alguna optativa relacionada amb les literatures femenines. També es pot utilitzar als centres d'educació de persones adultes sobretot per al sector de la població que es prepara per a la prova d'accés als Cicles Formatius de Grau Mitjà. Finalment, cal dir que es tracta d'un llibre que pot ser emprat no només en contextos de normalitat i de diversitat de l'àrea de Literatura, sinó que també pot servir com a recurs per treballar els eixos transversals que tinguin a veure, per exemple, amb la igualtat d'oportunitats i en la conciliació de l'espai públic i privat, perquè els continguts actitudinals que s'hi contemplen reforcen els valors de la comprensió i acceptació de les diferències, la lluita contra els estereotips, la resolució de conflictes i el global desenvolupament harmònic de la personalitat. Un objectiu del projecte Com elles és el de potenciar la coeducació i afavorir una concepció no androcèntrica de la cultura i, més concretament, de la llengua i de la literatura.

Las escritoras del Romanticismo alemán

Format: llibre; antologia;

Autoria: Golanó, Helena;

Editorial: unaLuna; Zaragoza;

Any: 1999;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 177 pàgines; filmografia; textos; poesies;

Resum: Aquest llibre com el seu títol indica es dedica a les escriptores romàntiques alemanyes, encara que com la mateixa autora indica, n'hi ha dues, que no s'adeqüen exactament a l'etiqueta. El llibre, després d'un brevíssim pròleg, s'obre amb una introducció que situa, país, època, moviment i autores. A continuació, i sempre seguint un mateix esquema, es presenten per ordre cronològic les sis autores que conformen el cos i el gruix del llibre; per a cadascuna hi ha 1) una introducció que informa de vida i obra, dels lligams entre les dues i també dels nexes amb d'altres escriptores i escriptors; 2) una bibliografia seleccionada i acurada que es desglossa en dues parts: obra de l'autora i llibres sobre l'autora; i 3) selecció de textos de cada escriptora que passa per la prosa, la correspondència, els diaris i els poemes. Les autores són: Madame de Staël, Karoline Michaelis, Rahel Varnhagen, Karoline von Günderode, Bettina Brentano i Annette von Droste-Hülshoff. L'estudi es tanca amb dos gairebé annexos; una bibliografia sobre el romanticisme que conté dos apartats: el primer sobre la societat i la cultura del romanticisme i el segon al voltant de les dones i el romanticisme, i una filmografia prou completa sobre aquest moviment. Es tracta d'una bona entrada al romanticisme i a les seves autores.

Dona i literatura. La imatge de la dona a la literatura medieval

Format: llibre; miscel·lània; llibre escolar; crèdit variable;

Autoria: Cabré, Núria;

Editorial: Laertes; Barcelona;

Any: 1992;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** català;

Característiques: 211 pàgines; textos; poesies;

Resum: Aquest crèdit es dedica sobretot a cursos de batxillerat, és a dir, de secundària postobligatòria, per treballar la literatura medieval. El crèdit permet també ampliar i fixar coneixements de les àrees de ciències socials, de llengua i de literatura ja donats anteriorment; o per cohesionar i fer de fil conductor d'algun crèdit variable interdisciplinari, especialment d'algun que com a centre d'interès tingui les dones i les seves circumstàncies. El material aplegat consisteix, per una banda, en una part de caire teòric referida a les diverses situacions i aspectes de les dones medievals, així com als diferents models de dones que apareixen en la literatura de l'Edat mitjana i, per l'altra, una sèrie de reculls de textos i/o poemes seguides de les respectives propostes de treball que tenen com a objectius fonamentals assimilar-les i fer-les seves, d'una banda, i d'ordenar-les i analitzar-les, per d'altra. Un objectiu del crèdit és el de potenciar la coeducació i afavorir una concepció no androcèntrica de la cultura, més concretament, de la literatura.

Spanish Women Writers. A Bio-Bibliographical Source Book

Format: llibre; antologia; miscel·lània; obra col·lectiva; bibliografia;

Autoria: Levine, Linda Gould; Marson, Ellen Engelson; Waldman, Gloria Feiman [edits.];

Editorial: Greenwood Press; Westport;

Any: 1993;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** anglès;

Característiques: 596 pàgines; apèndixs;

Resum: Aquesta obra és una guia de cinquanta escriptores de l'Estat espanyol en llengua catalana o castellana de l'Estat espanyol. S'organitza de la següent manera, després d'un breu prefaci i d'una no molt extensa introducció dedicada als últims sis segles, vénen les 519 pàgines, és a dir, el gruix del llibre, on s'acarreren les cinquanta autores seleccionades ordenades per ordre alfabètic. Cada escriptora està ressenyada i explicada per una especialista diferent, així, per exemple, la primera, Rosario de Acuña, va a càrrec de María del Carmen Simón Palmer, i ocupa unes 10 o 12 pàgines. Totes les ressenyes segueixen el mateix esquema: 1) biografia, 2) temes principals, 3) recepció crítica, 4) bibliografia de l'autora, i 5) bibliografia sobre l'autora. El llibre aporta una sèrie d'annexos: a) una bibliografia general selecta sobre literatura d'escriptores, b) un primer apèndix que presenta les escriptores per la data de naixement, c) un segon apèndix amb els llibres que tenen traducció en anglès ordenats per autores, d) un índex amb les obres de les escriptores (novel·les, contes, articles...), e) un índex de temes, que inclou noms propis acompanyats de la pàgina o pàgines on surten en la guia; f) una breu notícia d'editores, col·laboradores i traductores. Conté moltes menys autores, i de menys llengües, que la guia Women Writers of Spain. An annotated bio-bibliographical guide (també en aquesta base), ja que Women Writers of Spain n'aporta unes 300, però les ressenyes i notícies de les autores en la guia que m'ocupa són més àmplies i, encara que de valor divers. com en tota obra col·lectiva. són en general unes visions molt

Belleza escrita en femenino

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva;

Autoria: Carabí, Àngels; Segarra, Marta [edits.]; Carles Garriga; Rosa Navarro Durán; Montserrat Jufresa; Mercè Viladrich; Mercè Puig Rodríguez-Escalona; Elena Losada Soler; Pere

Editorial: Universitat de Barcelona; Centre Dona i Literatura; Barcelona;

Any: 1998;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà; català;

Característiques: 230 pàgines;

Resum: Aquest llibre recull alguns dels articles de les Jornades Belleza escrita en femenino, organitzades pel Centre Dona i Literatura, les Jornades a la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona el març del 1997. Aquest llibre és el tercer volum de la col·lecció "Mujeres y Literatura" (vegeu en aquesta mateixa base: Mujeres y Literatura i Amor i identitat). Les Jornades i el volum que n'ha resultat continuen la tasca iniciada en les jornades anteriors, és a dir, la preocupació de posar en relleu algun aspecte o aspectes de la literatura de les escriptores. Els articles es presenten per ordre gairebé sempre cronològic de les obres o autores tractades, tenint en compte que tant al començament com al final del volum n'hi ha alguns de caire teòric o de més general. Com en tota obra col·lectiva, els articles tenen diferent interès, rigor i envergadura; en el camp dedicat als articles (NI) es poden trobar els títols i, per tant, de què tractava cadascun. Es tracta, a l'igual que les anteriors publicacions, d'una miscel·lània suggerent i informativa. La publicació del llibre es va acompanyar de l'edició d'un CD on consten totes les aportacions a les Jornades que

Femenino plural. Palabra y memoria de mujeres

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva;

Autoria: Ramos Palomo, Dolores [coord.]; Aurora Luque Ortiz; María Jesús García Gutiérrez; María Isabel Jiménez Morales; i altres;

Editorial: Secretariado de Publicaciones de la Universidad de Málaga; Málaga; **Any:** 1994;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 293 pàgines;

Resum: La notícia d'aquest volum es deu a dues raons. En primer lloc, al fet que de les cinc parts que conté el llibre, una, la primera (En busca de la palabra-diálogo. El lenguaje construye a las mujeres), dedica els tres articles que la conformen a la literatura; les altres quatre tracten de diferents aspectes de la vida i del quefer de les dones. En segon lloc, el volum posa de manifest un dels molts fruits de Seminario de Estudios Interdisciplinarios de la Mujer que funciona des del 1988, així com una de les seves col·leccions de llibres. Els tres articles es dediquen a literatures pretèrites. El primer a la poesia femenina grega, en recull les nou poetes, al seu entendre, principals, les tipologies poètiques i temes que van utilitzar i els topants de les seves vides. El segon i el tercer versen sobre una bona colla d'estereotips o tòpics; les burles en els romanços de cec i d'altres documents similars d'Andalusia, el primer; i les dones instruïdes del XIX, el segon. Els tres articles ocupen una seixantena de pàgines.

La condición de la mujer a través de textos latinos

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva;

Autoria: Verdejo Sánchez, María Dolores [coord.]; Olegario García de la Fuente; Antonio Alberte; María Dolores Verdejo Sánchez; Isabel Moreno Ferrero; Mercè Otero Vidal;

Editorial: Servicio de Publicaciones de la Diputación Provincial de Málaga; Málaga; **Any:** 1992;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 138 pàgines;

Resum: Aquest breu volum, sisè d'una col·lecció que dedica força llibres a les miscel·lànies sobre literatura, es compon de cinc articles que tracten sobre literatura en llatí. La majoria dels articles es limiten a fer de portaveus d'escrits, normalment masculins, extrets de diversos autors i documents (la Bíblia, Virgili, Eulogi, etc.). Només l'últim, un article de Mercè Otero Vidal sobre Lucrècia, personatge sobre el qual l'autora ha escrit en diferents ocasions, incideix decididament en una anàlisi crítica dels textos a partir dels quals ens ha pervingut, i d'una visió sobre el que significa la violació al llarg del temps en la vida i en la conformació de les dones.

La escritura femenina. De leer a escribir II

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva;

Autoria: Muñoz Fernández, Ángela [edit.]; Ana Iriarte; Josemi Lorenzo Arribas; Montserrat Cabré Pairet; Luisa Muraro; María-Milagros Rivera Garretas; Ángela Muñoz Fernández; Cristina

Editorial: Asociación Cultural Al-Mudayna; Madrid;

Any: 2000;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 168 pàgines;

Resum: Aquest volum recull la participació de les persones que van participar en l'encontre que amb el mateix nom va tenir lloc el març de 1996 a Madrid, organitzat per l'Instituto de Investigaciones feministas de la Universitat Complutense de Madrid. Encara que el títol del llibre va acompanyat del número 2, prova que era continuació d'un altre encontre i d'una altra publicació, el llibre de mateix títol però amb un 1 (que és el número 16 de la mateixa col·lecció), es dedicava, més que a l'escriptura, a l'educació de les dones. De tota manera, al llarg de la col·lecció hi ha prou dedicació d'autores i força protagonisme femení. El fil conductor de totes les intervencions van ser les diferents maneres de situar-se les autores davant de l'escriptura o, en la pura arrel: davant del mateix fet d'escriure. Les ponències o aportacions estan recollides per ordre cronològic i van des de la poesia amorosa arcaica grega, a l'obra d'una novel·lista del segle XX.

Les germanes de Safo. Antologia de poetes hel·lenístiques.

Format: llibre; antologia; obra literària;

Autoria: Anglada, Maria Àngels; [trad., edit. i notes] Anglada, Maria Àngels;

Editorial: Edhasa; Barcelona;

Any: 1983;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** català; grec;

Característiques: 149 pàgines; poesies;

Resum: Aquest preciós i mai prou agraït llibre, situa i mostra una part de la rica tradició poètica femenina: la de les poetes hel·lenístiques. Com un llarg glop d'aigua fresca d'una clara font grega en un estiu xardorós. El llibre s'obre amb una instructiva i amena introducció, que ocupa unes quaranta pàgines, on es dóna compte de l'època, les distintes geografies on va tenir lloc la poesia que l'ocupa, les autores (i alguns autors), les característiques de la poesia i els principals temes i tòpics. A continuació hi ha un apartat que conté els epigrames de les quatre poetes hel·lenístiques que recull el llibre, Ànite de Tegea, Erinna de Telos, Mero de Bizanci i Nossis de Locres. Va seguit d'una sèrie de poemes d'autors grecs que posen de manifest la consideració i estima per la poesia d'algunes de les autores tractades en l'apartat anterior i encara d'altres poetes. Una tercera secció recull poemes que parlen de tot allò que configurava la vida de l'època; s'agrupen per temes: infantesa, casament, cortesanes, feina, amor, vellesa... Tots tres apartats són en versió bilingüe. Maria Àngels Anglada, reconeguda escriptora, té diverses novel·les i narracions dedicades a recrear el món i les poetes que es tracten en aquest volum.

Lectora. Revista de dones i textualitat, 3

Format: miscel·lània; obra col·lectiva; obra literària; revista; ressenya;

Autoria: Carbonell, Neus; Samblancat, Neus; Torras, Meri [edits.]; Helena Usandizaga; Neus Carbonell; Carme Riera; Francesca Bartrina; Luisa Cotoner; María Camí-Vela; Meri Torras;

Editorial: Promocions Publicacions Universitàries; Bellaterra;

Any: 1997;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà; català;

Característiques: 196 pàgines;

Resum: Lectora, com el seu subtítol indica, és una revista dedicada bàsicament a les literatures de les escriptores; editada per Neus Carbonell, Neus Samblancat i Meri Torras i publicada per Promocions Publicacions Universitàries de Bellaterra. El gruix de la revista l'agafen lògicament els articles, els quals es publiquen en diverses llengües (en aquest cas concret només en català i castellà); l'estructuren, a més, dos apartats més dedicats respectivament a la creació (buit en aquest número) i a les ressenyes. El tercer número, batejat com *Mujer y fin de siglo* es dedica a la literatura d'aquest període. Principalment la realitzada per escriptores però també, com es pot comprovar, l'escrita per homes. Tot i que la majoria d'articles són sobre autores castellanes i catalanes, també n'hi ha de la resta d'Europa i fins i sobre un escriptor llatinoamericà.

Breve historia feminista de la literatura española (en lengua

Format: llibre; obra col·lectiva;

Autoria: Zavala, Iris M [coord.]; Iris M Zavala; Alicia G. Andreu; Lou Charnon-Deutsch; Pura Fernández; Fanny Rubio; Shirley Mangini; María José Sánchez-Cascado; Janet I. Pérez;

Editorial: Anthropos; Barcelona;

Any: 1996;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 321 pàgines;

Resum: El llibre és el tercer volum d'una obra que en conté sis. El que ens ocupa, a l'igual que el volum II, es dedica bàsicament a descriure, a analitzar i a intentar sistematitzar la visió i la imatge que de les dones han donat diferents autors del període que abraça l'obra, en aquest sentit amplifica algunes veus patriarcals. Potser esmentar els capítols que la componen servirà per posar-ne de manifest els topants; són els següents: "De la razón didáctica a la pasión desbordante"; "La crítica feminista y las obras de Benito Pérez Galdós"; "Ficciones de lo femenino en la prensa española del fin del siglo XIX"; "Moral social y sexual en el siglo XIX: la reivindicación de la sexualidad femenina en la novela naturalista radical"; "Fin de siglo y modernidad: urdimbre metafórica del cuerpo"; "Duermevelas de Abel Martín. Travesía del amor machadiano"; "Las vanguardias y el discurso del deseo"; "...la lengua quebrada y en casa"; "Representaciones de la mujer en la novela masculina de entreguerras"; "Los personajes femeninos pintados por escritores masculinos de la postguerra y después". Com tota obra col·lectiva, al marge dels interessos de la lectora o el lector, té capítols més aconseguits o més interessants que d'altres. Com en tots els volums, menys en l'introducció, els articles, escrits tots per reconegudes especialistes en la matèria, tenen dues variants: o bé s'articulen a través d'un cas concret, ja sigui una autora, ja sigui un aspecte o període, o bé donen una visió panoràmica del gènere que tracten, època o autors

Lectora. Revista de dones i textualitat, 4

Format: miscel·lània; obra col·lectiva; obra literària; revista; ressenya;

Autoria: Carbonell, Neus; Samblancat, Neus; Torras, Meri [edits.]; Nieves Ibeas Vuelta; Bonino Méndez; Françoise Collin; Mª Dolores Granado Herrero; Annalisa Mirizio; Raffaele Pinto;

Editorial: Promocions Publicacions Universitàries; Bellaterra; **Any:** 1998;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà; francès; italià;

Característiques: 196 pàgines;

Resum: Lectora, com el seu subtítol indica, és una revista dedicada bàsicament a les literatures de les escriptores; editada per Neus Carbonell, Neus Samblancat i Meri Torras i publicada per Promocions Publicacions Universitàries de Bellaterra. El gruix de la revista l'agafen lògicament els articles, els quals es publiquen en diverses llengües i que en aquest número concret s'aixopluguen sota un apartat anomenat Monogràfic que es titula Hombres y feminismo a cura de Nieves Ibeas Vuelta; lògicament es dedica a analitzar les relacions entre aquesta estranya parella; l'estructuren, a més, dos apartats més dedicats respectivament a la creació (a càrrec de Kristien Hemmerechts en aquest número) i a les ressenyes, precedits, també en aquest número 4, per un apartat anomenat Miscel·lània dedicat a la narrativa d'un autor concret.

Lectora. Revista de dones i textualitat, 5/6

Format: miscel·lània; obra col·lectiva; obra literària; revista; ressenya;

Autoria: Carbonell, Neus; Mirizio, Annalisa [edits.]; Diony Durán; Susana Montero; Mirta Yáñez; Zaira Capote; Mirta Suquet Martínez; Sandra Lys Valdés; Nara Araujo; Vitalina Alfonso; Annalisa

Editorial: Promocions Publicacions Universitàries; Bellaterra;

Any: 1999-
2000.

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà; català; italià; g

Característiques: 218 pàgines;

Resum: Lectora, com el seu subtítol indica, és una revista dedicada bàsicament a les literatures de les escriptores. Les editores no són ja les mateixes de les quatre primeres revistes, de les tres només es manté Neus Carbonell, acompanyada d'Annalisa Mirizio. Com en l'anterior, aquest número s'estructura al voltant d'un monogràfic, en aquest, com que el volum és doble, dos: Escripura de dones a Cuba que va a càrrec de Diony Durán i El carnaval dels gèneres als finals del mil·lenni a cura d'Annalisa Mirizio; compta, per tant, també amb dues editorials que els presenten. La revista té les dues seccions habituals dedicades a la creació i a les ressenyes i tant l'una com l'altra es presenten altament nodrides en aquesta edició i amb alguna presència cubana, però, en canvi, no compta amb l'apartat anomenat Miscel·lània que hi havia en el número 4. El número 7 de la revista Lectora (2001) no consta en aquesta base perquè dedica el seu dossier monogràfic al cine i no a la literatura; de tota manera s'ha de dir que és un volum interessant i per moltes raons; des del punt de vista literari, a més de les dues seccions dedicades respectivament a ressenyes i a la miscel·lània, en l'apartat de creació inclou tot un sequit d'escrits d'Hélène Cixous esparsos i, per tant, difícils de trobar.

Rías de tinta

Format: llibre; antologia; obra col·lectiva; obra literària;

Autoria: Segarra, Marta; González Fernández, Helena; Ardolino, Francesco [edits.];

Editorial: Edicions de la Universitat de Barcelona; Barcelona;

Any: 1999;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà; francès, gallec;

Característiques: 302 pàgines; textos; poesies;

Resum: Aquest llibre és una antologia de fragments d'obres i de poesies d'autores en llengua francesa, gallega i italiana; de tota manera, no totes les autores són franceses, gallegues o italianes: el mapa de la colonització es pot resseguir en part en el país natal de les escriptores, especialment de les autores que escriuen en francès. Els textos i poesies estan presentades per llengües i dins de cada llengua per ordre cronològic, encara que sense cap fanatisme; immediatament després de cada autora, hi consta la traducció al castellà, realitzada a cops per alguna de les persones que han editat el llibre, d'altres vegades, però, es deuen a alguna altra mà. El llibre es complementa amb una breu introducció que l'emmarca i situa el recorregut per cada un dels àmbits idiomàtics, també s'acompanya d'una taula cronològica que abraça des del 1830 fins al 1998 i que situa i data alguns dels principals fets polítics, socials, culturals i literaris que afecten les escriptores. El llibre forneix un bon feix de textos i fragments útils per començar a donar a conèixer qualsevol de les tres literatures a la Universitat, però també a les classes de batxillerat o al públic general interessat en la literatura.

Breve historia feminista de la literatura española (en lengua

Format: llibre; obra col·lectiva;

Autoria: Zavala, Iris M [coord.]; Emilie L. Bergmann; Mª Teresa Cacho; Ruth El Saffar; Jacqueline Ferreras Savoye; Margo Glantz; María Eugenia Lacarra; Leah Middlebrook; Maria Gracia

Editorial: Anthropos; Comunidad de Madrid; Barcelona;

Any: 1995;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 330 pàgines;

Resum: El llibre és el segon volum d'una obra que en conté sis. El que ens ocupa, a l'igual que el volum III, es dedica bàsicament a descriure, a analitzar i a intentar sistematitzar la visió i la imatge que de les dones han donat diferents autors del període que abraça l'obra i, en aquest sentit, és clar, amplifica algunes veus patriarcals. Potser esmentar els capítols que la componen servirà per posar-ne de manifest els punts principals; són els següents: "Representaciones de mujeres en la literatura española de la Edad Media"; "El Buen amor, La Celestina: la sociedad patriarcal en crisis"; "El descubrimiento de la diferencia sexual en los textos colombinos"; "Los problemas de la interpretación: la Malinche y su papel como lengua"; "La mujer petrarquista: 'Hollines y peces'. Poética renacentista a través de óptica de Sor Juana"; "Representaciones femeninas en la poesía cortesana y en la narrativa sentimental del siglo XV"; "Los moldes de Pygmalión (Sobre los tratados de educación femenina en el Siglo de Oro)"; "Juan de la Cruz: la 'voz' y la 'experiencia'"; "Mujer y escritura en la España del Siglo de Oro"; "Elogio de lo que queda por decir: reflexiones sobre las mujeres y su carencia en Don Quijote". Com tota obra col·lectiva té capítols més aconseguits o més interessants que d'altres. Alguns articles són adaptacions d'escrits prèviament publicats. Com en tots els volums, menys en l'introducció, els articles, escrits tots per reconegudes especialistes en la matèria, tenen dues variants: o bé s'articulen a través d'un cas concret, ja sigui una autora, ja sigui un aspecte o període, o bé donen una visió panoràmica del gènere que tracten. època o autors implicades.

Breve historia feminista de la literatura española (en lengua

Format: llibre; obra col·lectiva;

Autoria: Zavala, Iris M [coord.]; María Mercedes Carrión; Luisa Cotoner; Sonja Herpoel; Pilar Lorenzo Gradín; Lola Luna; Carmen Riera; Mª Milagros Rivera Garretas; Constance Sullivan; Iris M

Editorial: Anthropos; Editorial de la Universidad de Puerto Rico; Barcelona; **Any:** 1997;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 333 pàgines;

Resum: El llibre és el quart volum d'una obra que en conté sis. Després d'un primer volum dedicat a la teoria de la interpretació del discurs sexual i a les construccions del discurs genèric i dos volums, el segon i el tercer, dedicats a la percepció i a l'imaginari dels escriptors, el volum que ens ocupa, a l'igual que l'immediatament posterior, es dedica a mostrar, a analitzar, a rellegir, la rica, polièdrica i diversa literatura de les escriptores en llengua castellana, exposada cronològicament en un període que va des del segle XI al XVIII. La llista de capítols que la componen servirà per posar-ne de manifest les autores i punts d'enunciació principals que són els següents: "Voces de mujer y mujeres con voz en las tradiciones hispánicas medievales"; "Las prosistas del humanismo y del Renacimiento"; "Oliva Sabuco de Nantes Barrera"; "Grietas en la pared (letrada) de Teresa de Jesús"; "'Un mar de misterios': la religiosa española ante la escritura"; "Juana Inés Ramírez de Asbaje y los enredos de los nombres"; "Dos escritoras para la historia: Valentina Pinelo y Ana Caro"; "Zayas o la ficción al servicio de la educación femenina"; "Las escritoras del siglo XVIII". Com en tots els volums, menys en l'introducció, els articles, escrits tots per reconegudes especialistes en la matèria, tenen dues variants: o bé s'articulen a través d'un cas concret, ja sigui una autora, ja sigui un aspecte o període, o bé donen una visió panoràmica del gènere que tracten, època o autores implicades.

Breve historia feminista de la literatura española (en lengua

Format: llibre; obra col·lectiva;

Autoria: Zavala, Iris M [coord.]; Maryellen Bieder; Alda Blanco; Anna Caballé; Amparo Hurtado; Susan Kirkpatrick; Chantal Maillard; Pilar Nieva de la Paz; Elizabeth J. Ordóñez; Roberta Quance;

Editorial: Anthropos; Editorial de la Universidad de Puerto Rico; Barcelona; **Any:** 1998;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 300 pàgines;

Resum: El llibre és el cinquè volum d'una obra que en conté sis. Després d'un primer volum dedicat a la teoria de la interpretació del discurs sexual i a les construccions del discurs genèric i dos volums, el segon i el tercer, dedicats a la percepció i a l'imaginari dels escriptors, el volum que ens ocupa, a l'igual que l'immediatament anterior, es dedica a mostrar, a analitzar, a rellegir, la rica, polièdrica i diversa literatura de les escriptores en llengua castellana, exposada cronològicament en un període que va des del segle XVIII al XX. La llista de capítols que la componen servirà per posar-ne de manifest les autores i punts d'enunciació principals; són els següents: "Escritora, feminidad y escritura en la España de medio siglo"; "La tradición femenina de poesía romántica"; "Emilia Pardo Bazán y la emergencia del discurso feminista "; "Memorias y autobiografías escritas por mujeres"; "Revisando el canon: hacia una selección crítica del teatro escrito por mujeres en la España de entreguerras"; "Biografía de una generación: las escritoras del noventa y ocho"; "Hago versos, señores..."; "Multiplicidad y divergencia: voces femeninas en la novelística contemporánea española"; "Hacia una novela: Rosa Chacel"; "Las mujeres en la filosofía española". Com en tots els volums, menys en l'introductor, els articles, escrits tots per reconegudes especialistes en la matèria, tenen dues variants: o bé s'articulen a través d'un cas concret, ja sigui una autora, ja sigui un aspecte o període, o bé donen una visió panoràmica del gènere que tracten, època o autores implicades.

Breve historia feminista de la literatura española (en lengua

Format: llibre; obra col·lectiva;

Autoria: Zavala, Iris M [coord. gral]; Christina Duplaá [coord. lengua catalana]; María Jesús Fariña Busto; Beatriz Suárez Briones [coords. lengua gallega]; Mari Jose Olaziregi Alustiza [coord.

Editorial: Anthropos; Barcelona;

Any: 2000;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 458 pàgines;

Resum: El llibre és el sisè i últim volum (de moment) d'aquesta breu història feminista de la literatura de l'Estat espanyol. Després d'un primer volum dedicat a la teoria de la interpretació del discurs sexual i a les construccions del discurs genèric, de dos volums, el segon i el tercer, dedicats a la percepció i a l'imaginari dels escriptors, i d'un altre parell de volums dedicats a mostrar, a analitzar, a rellegir, la rica i diversa literatura de les escriptores en llengua castellana, exposada cronològicament en un període que va des del segle XI al XX, aquest últim volum, com el parèntesi del títol indica, tracta de la literatura de l'Estat en d'altres llengües a banda del castellà. Estructurat en tres apartats, un per a cada llengua, ja l'organització i la manera d'enfocar cada aplec mostra algunes idiosincràsies de la literatura tractada i els seus topants; el llibre s'obre, com és habitual, amb un pròleg de la coordinadora general del projecte, que explica en què consisteix, i en què no, l'expressat projecte. És una obra encara més col·lectiva que les anteriors a tenor de la quantitat d'autores que hi dediquen algun article més o menys llarg. Com en tots els volums, menys en l'introducció, els articles, escrits tots per reconegudes especialistes en la matèria, tenen dues variants: o bé s'articulen a través d'un cas concret, ja sigui una autora, ja sigui un aspecte o període, o bé donen una visió panoràmica del gènere que tracten, època o autores

Las escritoras españolas

Format: llibre; miscel·lània;

Autoria: Nelken, Margarita;

Editorial: Labor; Barcelona;

Any: 1930;

Nivell: formació de professorat; formació Llengua: castellà;

Característiques: 235 pàgines; textos; poesies;

Resum: Aquest curiós i pioner llibre és un passeig per la vida, l'obra i relacions literàries d'algunes escriptores espanyoles en llengua castellana. Tot i que ordenat cronològicament, el llibre no vol ser un repàs que acarrerri època rere època, sinó que es mou segons un pla d'"agrupaments ideològics", escull centrar-se en algunes autores presentades com a exemple que no pas fer desfilar una tirallonga d'escriptores i, així, al llarg de deu capítols, dels onze que en té, ja que el primer es dedica a explicar amb contundència i claredat els seus criteris pel que fa a la literatura femenina i l'esquema del llibre, situa les claus de volta i les autores que, al seu entendre, conformen aquesta literatura. En queda exclosa, per exemple, Rosalía de Castro i si bé podria sobtar l'absència d'aquesta autora canònica, a la vista del que entén Nelken per literatura espanyola i per nació, visió monolítica i sense fissures que exclou qualsevol altra política i administració que no sigui la castellana i, per descomptat, tota altra llengua, potser no hauria d'estranyar que n'exclouï una autora que també va escriure en gallec. El llibre, tot i que coetani d'Una cambra pròpia, és gairebé d'abans del començament de la ginecocrítica i això es nota en la visió molts cops marcada per l'androcentrisme i alguns dels tòpics que aquest biaix sol arrossegar. Malgrat tot, té bellíssimes pàgines, altament sentides, per exemple, les dedicades a Teresa de Jesús i és un esforç, escrit amb energia i vigor, per recuperar, posar de manifest i valorar una sèrie d'autores; s'agraeix també la claredat amb què valora autores i èpoques i amb què exposa les seves opinions. El llibre es tanca amb una bibliografia que és fidel mirall de l'època en què es va escriure. un índex onomàstic i 18 delicioses làmines. 13 figures no menys interessants

Escribir en femenino. Poéticas y políticas

Format: llibre; miscel·lània; obra col·lectiva; obra literària;

Autoria: Suárez Briones, Beatriz; Martín Lucas, Mª Belén; Fariña Busto, María Jesús; [edits.]; Suárez Briones, Beatriz; Martín Lucas, Mª Belén; Fariña Busto, María Jesús; Elizabeth Russell;

Editorial: Icaria; Barcelona;

Any: 2000;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà; gallec;

Característiques: 261 pàgines;

Resum: El llibre s'autodefineix com una guia per a navegantes del pensament feminista sobre la diferència sexual, la construcció de la subjectivitat i la seva expressió en textos dispars per raons de nació, de raça, de classe o de llengua. I a fe que ho és. Dividit en tres seccions, s'obre amb una introducció de les tres editores (totes elles de la Universitat de Vigo) que el situa i l'emmarca. La primera secció, Feminismos, es compon de sis articles, els cinc primers són assajos que situen els paràmetres de la teoria literària feminista o ginecocrítica i les escriptures del cos, especialment a partir de la segona i tercera onada i en més d'un àmbit geogràfic (bàsicament, EUA i Europa, fent èmfasi en les teories que vénen de França, també incideix en la literatura lesbiana; el sisè és un article en gallec a mig camí de l'assaig, la creació i la poesia que indaga sobre els camins de l'escriptura de l'autora; insisteix en un dels leitmotius del llibre l'existència de diversos feminismes. Quatre articles conformen la segona part, Feminismos de la diferencia, que es dedica a les literatures en llengües diverses (llengües romàniques, anglesa i alemanya), de llocs molt allunyats (Àfrica, Carib, Canadà, EUA) i d'escriptores situades en punts d'enunciació realment diferents i de vegades fins i tot antagònics. Cinc articles s'apleguen a la tercera part, Escribir en femenino, que té concomitàncies amb l'anterior i que indaga sobre quins significats té l'experiència de l'escriptura per a un ventall d'escriptores diverses; potser aquesta part analitza més a la menuda algunes autores i textos. És un llibre valent que no amaga els esculls (per exemple, el racisme o el classisme d'alguns feminismes; el punt de vista eurocèntric, el menyspreu per les colònies, excolònies o països del tercer món vistos com a llocs on potser es fa literatura però mai teoria...) que hi ha als procel·losos, abundosos i salats mars de la ginecocrítica i les diverses i variades teories feministes que normalment van de bracet amb aquesta crítica literària. És perfectament recomanable per situar-se i fer-se una idea global d'on s'està.

Autoras en la Historia del Teatro Español (1500-1994). Volumen

Format: llibre; antologia; obra col·lectiva; bibliografia;

Autoria: Hormigon, Juan Antonio [dir.]; Inmaculada Alvear; Fernando Doménech; José María Echazarreta; Felicidad González; César de Vicente;

Editorial: Publicaciones de la Asociación de Directores de Escena de España; Madrid; **Any:** 1997;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 1414 pàgines;

Resum: Com indica el nombre de pàgines, el títol i saber que finalment és el segon volum d'una obra de tres, el llibre que ens ocupa, conjuntament amb el volum I i III, és un exhaustiu repertori biobibliogràfic d'autores teatrals espanyoles al llarg de gairebé cinc segles; contempla les autores de les diferents llengües de l'Estat espanyol; per conèixer els topants de l'obra, recomano consultar la fitxa del volum I (Autoras en la Historia del Teatro Español (1500-1994). Volumen I (Siglos XVII-XVIII-XIX), CASSANDRA-016). Aquest volum II s'obre amb una introducció del director de l'equip que porta a terme la investigació, després hi ha les addicions i correccions al catàleg de les autores contingudes al volum I, a continuació hi ha un annex al catàleg d'autores en la història del teatre espanyol (del 1500 al 1994), seguit de les addicions a les fitxes d'autores del segle XVII al XIX (en total 7 autores més). A continuació ve el gruix de l'obra, és a dir, més de 1200 pàgines dedicades a catalogar les autores de teatre espanyol des del 1900 fins al 1975; es tracta d'unes 225 autores ordenades alfabèticament, de les quals consta el nom complet, any i lloc de naixement, lloc i any de la mort, si s'escau, obres, lloc i data d'edició, lloc i data de l'estrena, gènere i altres dades (en què consisteix, en què es basa, llengua (si no ha estat escrita en castellà), etc.). Finalment, hi ha les notes biogràfiques de l'equip investigador i l'índex de totes les obres.

Autoras en la Historia del Teatro Español (1500-2000). Volumen

Format: llibre; antologia; obra col·lectiva; bibliografia;

Autoria: Hormigon, Juan Antonio [dir.]; Inmaculada Alvear; Fernando Doménech; José María Echazarreta; Felicidad González; César de Vicente;

Editorial: Publicaciones de la Asociación de Directores de Escena de España; Madrid; **Any:** 2000;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 1021 pàgines;

Resum: Com indica el nombre de pàgines, el títol i saber que és el tercer volum d'una obra de tres, el llibre que ens ocupa, conjuntament amb el volum I i II, és un exhaustiu repertori biobibliogràfic d'autores teatrals espanyoles al llarg de cinc segles; contempla les autores de les diferents llengües de l'Estat espanyol; per conèixer els topants de l'obra, recomano consultar la fitxa del volum I (Autoras en la Historia del Teatro Español (1500-1994). Volumen I (Siglos XVII-XVIII-XIX), CASSANDRA-016). Aquest volum III s'obre, com és habitual, amb una breu introducció del director de l'equip que porta a terme la investigació, després hi ha unes addicions a les fitxes d'autores dels segles XVI al XX les quals inclouen 14 autores més. A continuació ve el gruix de l'obra, és a dir, gairebé 950 pàgines dedicades a catalogar les autores de teatre espanyol en el transcurs de 25 anys, des del 1975 fins al 2000; es tracta d'unes 340 autores ordenades alfabèticament, de les quals consta el nom complet, any i lloc de naixement, obres, lloc i data d'edició, lloc i data de l'estrena, gènere i altres dades (en què consisteix, en què es basa, llengua (si no ha estat escrita en castellà), etc.).

Autoras en la Historia del Teatro Español (1500-2000). Volumen

Format: llibre; antologia; obra col·lectiva; bibliografia;

Autoria: Hormigon, Juan Antonio [dir.]; Inmaculada Alvear; Fernando Doménech; José María Echazarreta; Felicidad González; César de Vicente;

Editorial: Publicaciones de la Asociación de Directores de Escena de España; Madrid; **Any:** 2000;

Nivell: formació de professorat; formació **Llengua:** castellà;

Característiques: 1021 pàgines;

Resum: Com indica el nombre de pàgines, el títol i saber que és el tercer volum d'una obra de tres, el llibre que ens ocupa, conjuntament amb el volum I i II, és un exhaustiu repertori biobibliogràfic d'autores teatrals espanyoles al llarg de cinc segles; contempla les autores de les diferents llengües de l'Estat espanyol; per conèixer els topants de l'obra, recomano consultar la fitxa del volum I (Autoras en la Historia del Teatro Español (1500-1994). Volumen I (Siglos XVII-XVIII-XIX), CASSANDRA-016). Aquest volum III s'obre, com és habitual, amb una breu introducció del director de l'equip que porta a terme la investigació, després hi ha unes addicions a les fitxes d'autores dels segles XVI al XX les quals inclouen 14 autores més. A continuació ve el gruix de l'obra, és a dir, gairebé 950 pàgines dedicades a catalogar les autores de teatre espanyol en el transcurs de 25 anys, des del 1975 fins al 2000; es tracta d'un total de 340 autores ordenades alfabèticament, de les quals consta el nom complet, any i lloc de naixement, obres, lloc i data d'edició, lloc i data de l'estrena, gènere i altres dades (en què consisteix, en què es basa, llengua (si no ha estat escrita en castellà), etc.).